

Godište X. • broj 3 • ožujak 2015. •

2,5 KM / 10 kn / 1,3 EUR

MEĐUGORJE

Glasnikmira

ISSN 1840-1414

Gospina škola

Gospina škola mira

Latinoamerički kongresi Kraljice Mira

Međugorske poruke prve
su najavljivale dolazak slobode

Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima

Biti otac, biti majka nešto
je sveto i veličanstveno!

U potrazi za obitelji

Djeca su radost

Laici i njihovo poslanje

Vjera je upaljena svijeća u mraku

Duhovnost prirode

Kozmička mistika i
duhovnost sustvorenja

Marijino ime upisano u biljkama

Marija, zagovornica Hrvata

Svetište Gospe od Krasna

Godina posvećenog života

Poslanje koje kreće od srca

Znanost i vjera

Kako nastaju (crne) legende

Tema broja: korizma

Svetopisamski pogled
na korizmeno i uskršno vrijeme

Korizma u Svetoj Zemlji

Isusov pogled

S Biblijom kroz korizmu

**Draga djeco!
U ovom milosnom vremenu sve vas pozivam:
više molite, a manje pričajte. U molitvi tražite
volju Božju i živite je po zapovijedima na koje vas
Bog poziva. Ja sam s vama i s vama molim.
Hvala vam što ste se odazvali momu pozivu.
25. veljače 2015.**

Iz sadržaja

Fotografiju na naslovnici snimio Josip Vasilj

Tema broja: korizma

Svetopisamski pogled na korizmeno i uskršno vrijeme, FRA TOMISLAV PERVAN
Korizma u Svetoj Zemlji, FRA ANTONIO ŠAKOTA
Isusov pogled, FRA ANTE VUČKOVIĆ
S Biblijom kroz korizmu, LIDIJA PARIS

Gospina škola

Gospina škola mira, FRA MARINKO ŠAKOTA
Latinoamerički kongresi Kraljice Mira, FILKA MIHALJ
Međugorske poruke prve su najavljivale dolazak
slobode, ANDREJ PLENKOVIĆ

Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima

Biti otac, biti majka nešto je sveto i
veličanstveno! KREŠIMIR MILETIĆ
U potrazi za obitelji, PATER IVAN IKE MANDURIĆ, DI
Djeca su radost, ROBERT RUKAVINA

Laici i njihovo poslanje

Vjera je upaljena svijeća u mraku, NIKOLINA NAKIĆ

Duhovnost prirode

Kozmička mistika i duhovnost
sustvorenja, FRA BOŽE VULETA
Marijino ime upisano u biljkama, FRA MARIO CRVENKA

Marija, zagovornica Hrvata

Svetište Gospe od Krasna, FRA KARLO LOVRIC

Godina posvećenog života

Poslanje koje kreće od srca, FRA DRAGAN BOLČIĆ

Znanost i vjera

Kako nastaju (crne) legende, IVICA MUSIĆ

Uvodnik

UREDNIK
MARIO VASILJ
TOTIN

NOVO U SVIJETU NASTAJE OBNOVOM ČOVJEKA.

Čovjek obnovljena duha obnavlja svijet oko sebe. To je bit i posebnost Međugorja. Budući da je *Glasnik mira* glas međugorske duhovnosti, i on svojom obnovom (novim ruhom i novim sadržajima) želi svjedočiti poslanje Međugorja.

U ovom i sljedećim brojevima *Glasnika* primijetit ćete, cijenjeni čitatelji, nova lica, rubrike i sadržaje. Želja nam je i na taj način doprinijeti da se vaš duh osvježava, da se u vama rađaju nove spoznaje i da na svojim životnim stazama dobijete krila za nove početke. Uočit ćete da svaki novi broj *Glasnika* ima posebnu temu. Time želimo naglasiti važan sadržaj u mjesecu koji je pred nama ili određeni događaj koji završuje više prostora. Sve rubrike proizlaze iz međugorske duhovnosti. Rubrika *Gospina škola* središte je *Glasnika* jer je Gospina škola jezgra Međugorja. Teme posvećene obitelji imaju posebno mjesto jer želimo promicati istinske vrijednosti koje čovjeka čine čovjekom. Rubrika *Duhovnost prirode* i *Znanost i vjera* naglašavamo aktualnost tema s tih područja u svijetu u kojem živimo. Aktualnim događajima bavit će se i rubrika *Osvrt na događaje* u proteklom mjesecu. *Uloga laika u Crkvi* rubrika je kojom promičemo aktiviranje vjernika u životu Crkve za život svijeta. Rubrikom *Godina posvećenog života* odgovaramo na inicijativu pape Franje da se kroz ovu godinu nadahnjujemo osobama posvećenoga života. Rubrikom *Dnevna misna čitanja* želimo vas potaknuti na čitanje Svetoga pisma koje crkvena predaja naziva i *lectio divina*. Ne želimo stati na ovim rubrikama; već od sljedećeg broja tu će biti i sljedeće: *Pisma čitatelja*, u kojoj objavljujemo vaša pitanja i nudimo odgovore, te *Moje svjedočanstvo*, u kojoj možete opisati svoje iskustvo doživljeno u Međugorju.

Koliko god izgledao nov, *Glasnik se mira* gradi na pret hodnome. Stoga se želimo osvrnuti na prošla izdanja i zahvaliti svima koji su na bilo koji način doprinosili njegovu postojanju. Prije svega, hvala pok. Krešimiru Šegi, koji je od prvog broja pa do svoje smrti velikom predanošću i ljubavlju uređivao *Glasnik*. Gospodin mu bio vječna nagrada! Na poseban način želim zahvaliti Lidiji Paris, neumornoj osobi koja je sebe brižno ugrađivala u svako izdanje *Glasnika*. Lidijina uloga bila je posebno važna u premošćivanju praznine koja je nastala nakon Krešimirove smrti. Neprocjenjiv će biti njezin doprinos i u brojevima koji slijede.

Hvala svim dosadašnjim suradnicima koji su svojim pisanjem doprinosili njegovim vrijednim sadržajima. Isto tako, zahvaljujemo dizajnerima, distributerima, a posebno vama, poštovani čitatelji, koji ste kupovanjem *Glasnika* omogućavali njegovo postojanje.

Želim ovaj *Uvodnik* završiti, a novi broj *Glasnika* započeti riječima uvijek svježeg fra Slavka Barbarića: „Onaj koji ljubi, taj neprestano otkriva novo i novosti. Ljubljena osoba nikad ne zastarijeva, nikad ne postaje dosadna i beživotna, nikad se ne ponavlja, pa iako isto sve čini.“

GLASNIK MIRA

fra Miljenko Šteko
Utemeljitelj i nakladnik
Informativni centar MIR Međugorje

Glavni urednik

Mario Vasilj Totin
E-mail: mario.vasilj@medjugorje.hr
Tel.: 00 387 36 653 323

Zamjenica glavnog urednika

i služba pretpate
Lidija Paris
E-mail: lidija_paris@medjugorje.hr
Tel.: 00 387 36 653 342

Uredničko vijeće

fra Miljenko Šteko
fra Ivan Dugandžić
fra Tomislav Pervan
fra Marinko Šakota
Lidija Paris
Mario Vasilj Totin

Lektura

Zdenka Leženić

Grafičko oblikovanje

SHIFT, Mostar

Tisak

FramZiral, Mostar

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006.

Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 120 HRK, BiH 30 KM, europske zemlje 30 €, Švicarska 50 CHF, USA i Kanada 42 €, Južna Amerika 48 €, Australija 51 €

UPLATE

Iz BiH u KM: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 33 8120 2 20114 5352

Iz Hrvatske u HRK: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Adresa: Gospin trg 1, 88266 Međugorje, Bosna i Hercegovina, Naziv banke: Splitska banka/Societe Generale Group, Broj računa: 2330003-1152749911, IBAN: HR3923300031152749911, SWIFT SB: SOGEHR22

Iz Švicarske u CHF: Katholische Kroatenmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich – Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (svrha uplate: Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCHZH80A, UBS Postkonto Nr: 80-2-2

Iz svih zemalja EU u €: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG (svrha uplate: Glasnik mira), BIC: GENODEF1M05, IBAN: DE88750903000002155044

Za sve valute iz drugih zemalja: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: UniCredit Bank, SWIFT: UNCRBA 22, IBAN: BA 39 3380 6048 0281 0221 (svrha uplate: Glasnik mira)

E-mail: glasnikmira@medjugorje.hr **Internet:** www.medjugorje.hr/hr/glasnik-mira

U skladu sa dekretom Pape Urbana VIII i uredbom II vatikanskog koncila, izdavač izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se autor potpuno podvrgava. Riječi poput "ukazanja, čudesa, poruke" i slično imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

KORIZMENO ODRIZANJE U SVJETLU MILOSTI

Arhiv CMM

Konstitucija o svetoj liturgiji II. vatikanskog sabora o liturgijskoj crkvenoj godini kaže: „U godišnjem ciklusu Crkva razvija svekoliko Kristovo otajstvo, od utjelovljenja i rođenja sve do uzašašća.“ (SC, 102, 2) A ako znademo da u središtu liturgijske godine stoji spomen pashalnog otajstva smrti i uskrsnuća Isusova, laško je prepoznati važnost korizmenog vremena kao duhovne pripreme za to slavlje. Zato i liturgija Časoslova korizmeno vrijeme naziva „vrijeme obnovno za obraćenje pogodno“ (himan Večernje), a himni glavnih časova, Jutarnje i Večernje, završavaju zazivom: „A nas nek milost obnovi, da novu pjesmu pjevamo.“

NAŠA KORIZMENA PRIPRAVA BITNO JE OBLIJEŽENA MILOŠĆU KOJA DOLAZI OD BOGA, A ČOVJEK U TOME SUDJELUJE SAMO ZAHVALNO.

Prema teološkoj definiciji milost je sloboda i suveren način Božjega djelovanja s čovjekom. A vrhunac toga djelovanja je u Kristovoj dragovoljnoj žrtvi vlastitoga života za nas, „za naše grijeh“ (1 Kor 15, 3). Stoga svaki oblik našeg korizmenog odrizanja ima smisla samo ako je učinjen s pogledom na Krista i njegovu žrtvu za nas. Na to nas nedvosmisleno podsjeća i glavna misna molitva prve korizmene nedjelje koja glasi: „Svemogući Bože, udijeli da godišnjom proslavom korizme napredujemo u spoznaji Isusa Krista i u životu slijedimo njegov primjer.“

KORIZMA KAO MILOSNO VRIJEME

I Gospina nam poruka govori o milosnu vremenu pozivajući nas da više molimo, a manje pričamo te da u molitvi

FRA IVAN
DUGANDŽIĆ

tražimo volju Božju. Iako Gospa svoju nazočnost među nama često zove „vremenom milosti“, taj je naziv više puta snažno upotrijebila baš za korizmeno vrijeme i stavila Isusa u središte, kao primjerice: „Danas vas pozivam na molitvu srca. Kroz ovo vrijeme milosti želim da se svatko od vas sjedini s Isusom. A bez neprestane molitve ne možete osjetiti ljepotu i veličinu milosti koju vam Bog nudi.“ (25. veljače 1989.)

Sve je milost, sve je dar! To je poštapalica na usnama mnogih kršćana a da uopće nisu svjesni što to znači. Ili barem nisu dovoljno svjesni. Ta krilatica ima stvarnu podlogu u Pavlovoj riječi: Što imaš da nisi primio? Ako si, dakle, primio, što se ponosiš kao da nisi primio? (1 Kor 4, 7) Ali mi to ne doživljavamo kao Pavao. Ako je sve dar od Boga, onda bismo morali biti zahvalni i radosni zbog toga i, naravno, uzvratiti svojim darom. A jedini naš dar može biti zahvalna molitva. No, na žalost,

mi smo siromašni baš tom zahvalnom molitvom.

MOLITVA - ČOVJEKOV ODGOVOR NA DAR MILOSTI

Gospa je nebrojeno puta pozvala na molitvu, ali nijednom na ovaj način: „Više molite, a manje pričajte.“ Ako priču ograničimo na naš negativan govor o drugima, na tračanje i ogovaranja, time nismo do kraja objasnili taj poziv. Nije riječ ni o tome da se smanji opseg priče na račun molitve. Puno je vjerojatnije da je u pitanju kakvoća same molitve. To je onda na tragu Isusova upozorenja izrečena kao uvod u molitvu Očenaš: *Kad se molite, ne izgovarajte isprazne riječi kao pogani, koji umišljaju da će biti uslišani zbog svoga nabiranja. Nemojte ih, dakle, oponašati, jer i prije nego ga zamolite, zna Otac vaš što vam je potrebno.* (Mt 6, 7sl) Tek nakon tog upozorenja Isus nam povjerava molitvu Očenaš koja je svojim najvećim dijelom slavljenje Boga, a tek onda izraz čovjekovih zemaljskih potreba.

Što bi to onda značilo za našu korizmu? Mnogi vjernici s ponosom ističu koliko krunica dnevno izmole ili kako svaki dan sudjeluju u svetoj Misi. Samo po sebi, to još nije dovoljno. Još uvijek ostaje otvoreno pitanje jesmo li time bliži Bogu i drugom čovjeku? Je li naša molitva radosno slavljenje Boga i zahvala za njegove darove? Je li nam molitva poticaj da popravimo svoje odnose s ljudima? Jesmo li svjesni da je i to što možemo moliti i u Euharistiji slaviti Boga ponajprije milost? Da bi na to upozorio, Klaus Hemmerle uzima kontemplaciju kao najsavršeniji oblik molitve pa kaže: „Kontemplacija ne započinje tako da mi Boga gledamo, već sviješću da on nas gleda. On gleda u našu nutrinu, u svaku boru naše nutrine. A naše je samo da gledamo to da nas on gleda. Vidjeti da sam od njega viđen, vidjeti da je jedino to važno – to je oslobađajući prodor do istine koja se ne boji izvanjskog.“ Čovjek koji je na taj način prodro

do istine nema ni potrebe bojati se izvanjskoga, a ni hvaliti se izvanjskim. U središtu Isusova velikoga Govora na gori stoji njegova pouka kako će njegov učenik davati milostinju, moliti i postiti, da to ne bude lice-mjerno, već Bogu ugodno (6, 2-18). A kao uvod u sve to Isus podsjeća na novu pravednost koja se mora bitno razlikovati od one književnika i farizeja (usp. 5, 20). Govori im: *Pazite da ne vršite svoje pravednosti pred ljudima da vas oni vide! Inače nećete imati plaće kod svoga Oca nebeskoga* (6, 1). Važnije od toga koliko molimo, postimo i dajemo milostinje jest s kakvim osjećajem to činimo. To je nezaobilazan uvjet da nam korizma doista bude milosno vrijeme koje će nas povesti bliže Bogu.

U MOLITVI TRAŽITI VOLJU BOŽJU

Gospin poziv da u molitvi tražimo volju Božju logičan je nastavak njezina prethodnoga poziva na molitvu. S druge strane, on potvrđuje ono što smo upravo rekli o molitvi, da je ona ponajprije slavljenje Boga. Zaziv Očenaša „budi volja tvoja“ sa svojim dodatkom „kako na nebu, tako i na zemlji“ povezuje u jednu cjelinu dva prethodna zaziva: „sveti se ime tvoje“ i „dodi kraljevstvo tvoje“ i tako zao-kružuje prvi dio Očenaša. No time je najkraće opisano i Isusovo poslanje u svijetu. On je ostvario svoje poslanje tako što je ljudima objavio ime Očeva (usp. Iv 17, 6.26) i što im je navijestio njegovo kraljevstvo (usp. Mk 1, 14sl) vršeći u svemu volju Očevu (usp. Iv 6, 39sl).

Predajući učenicima tekst Očenaša, Isus im je ostavio u baštinu sve to što je s njime započelo. Tako je Očenaš više od molitve. Kao sažetak Isusova poslanja, on predstavlja program kršćanskoga života. Naglašen je zadnji dio: „...tako i na zemlji“. To što je na nebu već stvarnost i što je Isusovim dolaskom započelo na zemlji, treba se nastaviti u životu Isusovih učenika. Prepuštanje volji Božjoj nije prepuštanje nikakvoj slijepoj sudbini,

Čovjek, makar sebe smatrao vjernikom, dok god u sebi ima neke zakutke u koje ne želi pustiti Božje svjetlo i prepustiti se njegovoj volji, ne dopušta Bogu da bude Bog, već ga pretvara u nekakvo lažno božanstvo, u idola.

Prepuštanje volji Božjoj mnogi ljudi doživljavaju kao suprotnost ljudskoj slobodi. Naprotiv, ako pođemo od spomenutih pretpostavki da je Bog Otac koji nas ljubi i želi naše spasenje, onda je prihvaćanje njegove volje vrhunski čin čovjekove slobodne odluke.

već Ocu. Svaki zaziv Očenaša treba promatrati u svjetlu njegova početka, obraćanja Bogu koji je Otac. Ako se molitelj povjerava Bogu koji je Otac, podlažući se njegovoj volji, to je isto kao kad se dijete prepušta sigurnosti oćinskoga krila ili zagrljaja. Ono ne zna što će konkretno biti, ali zna da je tu sigurno.

Isus je čitavim svojim životom očitovao Oca koji ljubi čovjeka, a on je sam bio spreman i svoj život žrtvovati za čovjekovo spasenje. Govoreći o sebi u trećem licu kao o Sinu Čovječjem, on kaže: *Sin Čovječji nije došao da mu služe, nego da on služi i da dadne život svoj kao otkup mjesto svih!* (Mk 10, 45) Polazeći od toga, sveti Pavao u Solunu podsjeća svoju mladu zajednicu u čemu je volja Božja: *Ovo je, naime, volja Božja: vaše posvećenje.* (1 Sol 4, 3) Bog nema s čovjekom nikakve druge namjere osim njegova spasenja, a za to je potrebno trajno raditi na posvećenju svoga života. Zato i Gospa u svojim brojnim porukama poziva na put svetosti i obećava svoj zagovor, kao i ovaj put kad kaže: „Ja sam s vama i s vama molim.“

VOLJA BOŽJA I VOLJA LJUDSKA

Prepuštanje volji Božjoj mnogi ljudi doživljavaju kao suprotnost ljudskoj slobodi. Naprotiv, ako pođemo od spomenutih pretpostavki da je Bog Otac koji nas ljubi i želi naše spasenje, onda je prihvaćanje njegove volje vrhunski čin čovjekove slobodne odluke. Taj čin, naravno, od čovjeka zahtijeva poniznost čemu se protivi oholost koja u konačnici uvijek u sebi krije napast biti kao Bog. Ponizan čovjek, koji iz povjerenja u Boga prihvaća njegovu volju, dopušta Bogu da bude Bog. Čovjek, makar sebe smatrao vjernikom, dok god u sebi ima neke zakutke u koje ne želi pustiti Božje svjetlo i prepustiti se njegovoj volji, ne dopušta Bogu da bude Bog, već ga pretvara u nekakvo lažno božanstvo, u idola.

Ljudi koji ne prihvaćaju Boga i njegovu volju, spremni su svim sredstvima drugim ljudima nametnuti svoju volju. A to nije volja spremna na ljubav i služenje, već odlučnost druge sebi podložiti i njima vladati. Najsnažniji osjećaj vlastite moći u čovjeka koji nije zahvaćen evanđeljem jest upravo iskustvo vlasti nad drugim čovjekom. A još je daleko gore kad čovjek u svom primitivnom fanatizmu misli da u Božje ime može biti gospodar života i smrti drugih ljudi, čemu smo u posljednje vrijeme, na žalost, i prečesto svjedoci. Zato Gospin poziv da u molitvi tražimo volju Božju u stvari znači da molimo za spasenje svijeta koji u svojoj bezbožnosti tone sve dublje.

SVETOPIISAMSKI POGLED NA KORIZMENO I USKRSNO VRIJEME

Uskrni ciklus svetkovanja i bogoslužja – vrijeme kojemu je u žarištu pashalni misterij, Kristova muka, smrt i uskrsnuće – oblikovan je u stanovitim koncentričnim krugovima. To je najsveobuhvatniji i najsžetiji krug svetkovanja u crkvenoj godini, počinje korizmenom pokorom, na Čistu srijedu, a svršava slavljem svetkovine Pedesetnice – Duhova. Cijelo je vrijeme bogoslužno definirano sadržajima pojedinih razdoblja Isusova života.

FRA TOMISLAV
PERVAN

PRVIH KORIZMENIH NEDJELJA ČITAMO O KLJUČNIM DOGAĐAJIMA IZ ISUSOVA JAVNOGA ŽIVOTA KOJI SE SLIJEVA U PASHALNI MISTERIJ, TAJNU MUKE, SMRTI I USKRSNUĆA GOSPODINOVA, A NAKON USKRSNUĆA VJERNIČKA SE MISAO USMJERUJE PREMA GOSPODINOVI UZAŠAŠĆU NA NEBO TE KONAČNO NA DUHOVE, DAN KAD JE DUH SVETI SIŠAO NAD APOSTOLE I OKUPLJENU ZAJEDNICU – NA ROĐENDAN CRKVE. U tome krugu, međutim, imamo u prednjem planu i druge događaje, značajne činjenice iz povijesti spasenja.

RAĐANJE CRKVE

Korizmeno vrijeme u Crkvi vrijeme je neposredne pripreme za krštenje u pashalnoj noći. Oni koji žele stupiti u Crkvu, pripremaju se kroz to vrijeme intenzivno, da bi iskustveno mogli doživjeti na sebi promjenu prijelaza i pretvorbe iz staroga u novo stvaranje. Za već krštene vrijeme je to „pokore“ i „posta“, kada razmišljaju o svojem životu i daju mu nove smjernice ili se vraćaju na pravi. Gospodinov kolosijek. U vremenu između Uskrsa i Duhova imamo zahvalnu i predivnu činjenicu, naime, tijekom sedam tjedana (7 x 7, što je znamen punine!) trebalo bi iskustiti predokus vječnoga života te predznak punine i života u Božjem kraljevstvu, u zajedništvu sa samim Bogom.

U tom vanjskom krugu uskrsnoga vremena pogled se ne usmjeruje toliko na Gospodina Isusa ili pojedince, na mene i moj odnos prema Isusu, nego je riječ o Crkvi – o novoj zajednici, novome društvu što se rađa iz Isusove smrti i uskrsnuća, snagom novoga života, sakramenata. Na početku imamo 40 dana katekumenata u korizmenu vremenu, kada pojedinci stupaju u zajednicu, praćeni obraćenjem i ponovnim uključivanjem grješnika u zajednicu preko pokore i sakramenta pomirenja, nakon čega slijedi slavlje Uskrsa te bremenitih 50 dana, do Duhova, kad nam Crkva posvješćuje svoje početke opisane u Djelima apostolskim. Rana Crkva osnaživana je i vođena Duhom Svetim.

Postoji tu i nova protežnica koja pripada uskrsnom krugu svetkovanja, naime, ukorijenjenost, usidrenost uskrsnoga, pashalnoga otajstva u Sta-

rome zavjetu, u povijesti židovskoga naroda. Danas je to jedva prisutno u svijesti suvremenih kršćana, ali je bilo krajnje značajno u ranoj Crkvi i kod crkvenih otaca, naime starozavjetna tipologija koja ima svoj odraz u novozavjetnoj povijesti spasenja.

DVOKRATNA PASHA U IZRAELU

Kad promišljamo o blagdanu Uskrsa, Pashu, u bogoslužju imamo stanoviti pomak zrenika. Cijeli fenomen može se promatrati s dvaju vidika. Naime, pitanje je koja Pasha opisana u Bibliji odgovara našem uskrsnom blagdanu, Pashi koju mi slavimo. Je li to Pasha za izlaska iz Egipta (usp. Izl 12-15) ili je to Pasha koju su Izraelci slavili 40 godina poslije, nakon vremena lutanja pustinjom te prijelaza Jordana, kad su napokon unišili u obećanu zemlju, kad su – nakon prijelaza Jordana – slavili prvu Pashu u novom zavičaju (usp. Joz 3-5)?

Između tih dviju Pashi imamo prema biblijskom izvješću vremenski razmak od četrdeset godina pustinjskoga hoda i lutanja. To vrijeme pustinjskoga hoda bilo je po sebi suvišno. Nakon izlaska, odnosno bijega iz Egipta, Izraelci su trebali smjestiti preko Sinaja i pojasa Gaze unići u obećanu zemlju. Prema Knjizi Ponovljenoga zakona (1, 2) to bi putovanje trajalo najviše 11 (!) dana hoda, ali zbog nevjere i mrmljanja Gospodin je dopustio da 40 godina lutaju pustinjom. Uslijedilo je putovanje opterećeno trajnim vanjskim ugrozama i nutarnjim otpadom te nevjeroj. Da su odmah unišili u zemlju kojom teče med i mlijeko, slavili bi samo jednu Pashu, onu za izlaska, i bili bi sretni u zemlji koja im je obećana. Ali se umiješao grijeh i otpad. Izrael se opirao unići u zemlju koju im je Jahve obećao, ostali su negdje na granici, nakon što su se uhode vratile i izvjestile o svemu što su ondje vidjeli i doživjeli. Prestrašili su se ulaska! Izgubili su vjeru i pouzdanje, htjeli su natrag u Egipat, gdje im ništa nije manjkalo osim slobode.

Gospodin im nije dopustio povratak u Egipat, u ponovno ropstvo, nego ih je poslao u pustinju kojom su lutali punih četrdeset godina. Na Sinaju je sklopio Gospodin s njima Savez. Četiristo godina robovanja u Egiptu, četrdeset godina lutanja pustinjom, a za nas danas četrdeset dana hoda prema Uskrsu – Pashi. Uslijedilo je četrdeset godina lutanja

pustinjom, odnosno dok nije izumro onaj naraštaj koji je izišao iz Egipta. Tek je novi naraštaj trebao zaposjesti zemlju. I taj je novi naraštaj morao proći kao i njihovi očevi – kroz vodu te nakon toga slaviti Pashu: jedni kroz Crveno more, drugi kroz rijeku Jordan, čije su se vode zaustavile. I nakon toga slijedi slavlje Pashu na drugoj obali, u obećanoj zemlji.

DVOSTRUKI SMISAO KRŠĆANSKOGA BLAGDANA USKRSNA – PASHU

Četrdeset dana naše korizme odgovaralo bi četrdeset godina putovanja Izraelaca kroz pustinju. Crkveno bogoslužje posvješćuje to Isusovim boravkom u pustinji četrdeset dana nakon krštenja na Jordanu. U pustinji je, kao i Izraelci, iskusio svaki oblik kušnje, u pustinji je pobijedio Napasnika. To bi značilo: Pasha – Uskrs prema kome hodimo tijekom četrdeset korizmenih dana pokore i posta, bila bi Pasha nakon prijelaza rijeke Jordana, a ne ona noć izlaska iz Egipta. Slavlje naše današnje Pashu – Vazma nosi u sebi stanovito iznenađenje. Mi ne slavimo Pashu na Jordanu, nego onu iz Knjige Izlaska. Sve je u bogoslužju uskrsne noći usmjereno prema izlasku iz Egipta. To je, naime, bogoslužje primjereno stanju katekumena, pripravnika na krštenje. Oni u uskrsnoj noći izlaze iz ropstva, iz Egipta, iz staroga načina života, prolaze u obredu krštenja kroz vodu Crvenoga mora i ulaze u novu zemlju, u novu budućnost, slobodu od grijeha. Zajednica vjernika ne mora ići tim putem, ne mora ponavljati taj izlazak. Ona prati one koji joj se pridružuju u toj noći. Ona već ima Pashu iza sebe. Dakako, potonji život donosi sa sobom kušnje, nije se do kraja dogodio izlazak iz staroga svijeta i grijeha. Grijeh je još uvijek moćan, ubacuje se u prostore koje nađe pogodnima i inficira svojom zaraznom snagom. Stoga se već krštenima kao i nekoć Izraelcima nudi vrijeme pustinje, četrdeset dana pokore i obraćenja. Tako možemo i mi kao i onaj naraštaj u pustinji računati s novim Uskrsom, novom Pashom, kao i Izraelci na Jordanu, nakon prijelaza. Pasha na Crvenom moru kao i Pasha na Jordanu stapaju se i urastaju u jedno jedinstvo. Povijest Boga sa svojim narodom povijest je velike, neuzvraćene ljubavi. Ma koliko nevjera bila velika i gorka, ljubav je snažnija, pogotovo ako je

to Božja ljubav. Bog obećava novu ljubav, ona će ozbiljiti „novi Izrael“, veći i slaviji od prethodnika. A nakon Gospodinova uskrsnuća Pasha je jedinstven blagdan, Uskrs – Pasha za sve i svima otvara novi život u zemlji obećanja. To se obećanje nudi u vremenu do Duhova – Pedesetnice u čitanjima Djela apostolskih, u kojima završna misao – Krist ostaje na pozornici svijeta pa i kad svi najvjestitelji nestanu s pozornice.

KORIJENI U STAROM ZAVJETU

Spomenuta dijalektika između Pashae Izlaska i Pashae na Jordanu nije plod

državne neovisnosti i samostalnosti, ali i gubitak obećane, dobre zemlje, židovstvo je bilo svjesno da se još uvijek nalazi s one strane Jordana, u pustinji, te se tijekom godine u sinagogi redovito čitalo Mojsijevo Petoknjžje. Nikad se nije čitala Knjiga o Jozui, povijest ulaska u novu zemlju. Sav se narod još uvijek nalazi u iščekivanju, još čeka da mu se „dogodi“ prava Pasha. Izlazak iz Egipta vodio je Izraelce prema Božjem brdu Sinaju. Ondje je Gospodin sklopio Savez sa svojim narodom. U propisima Zakona Bog je dao svomu narodu takav životni

da sve do ponovnoga Gospodinova dolaska živi u stanovitosti „međuvremenu“, za kojega i ona trajno hodi pustinjom te se mora zapućivati prema novoj Pashi, novome Uskrsu, jer se „kockamo“ s prvom ljubavi, poigravamo s milošću, jer grijeh lako privlači i zavodi, kako veli Poslanica Hebrejima. Žudimo prema novome Uskrsu koji nosi u sebi snagu prvoga, izvornoga. Tragove toga pronaći ćemo u bogoslužjima rane Crkve, u Jeruzalemu oko svetoga Ognja, u Milanu, u ambrozijanskoj liturgiji, u armenskim ili koptskim drevnim bogoslužjima i običajima. Danas se to uglavnom ograničava na vrijeme prije Uskrsa, četrdesetodnevni korizmeni post kao spomen na putovanje pustinjom starih Izraelaca. Naspram poimanju židovskoga identiteta vrijedi istaknuti činjenicu da u vremenu od Uskrsa do Duhova ne čitamo Knjigu Jozuina, premda vjerujemo da smo s

Korizmeno vrijeme u Crkvi vrijeme je neposredne pripreme za krštenje u pashalnoj noći. Oni koji žele stupiti u Crkvu, pripremaju se kroz to vrijeme intenzivno, da bi iskustveno mogli doživjeti na sebi promjenu prijelaza i pretvorbe iz staroga u novo stvorenje.

bogoslužja. Pronaći ćemo tu dijalektiku već u starozavjetnim spisima. Množina izvještaja o slavljenju Pashae, opis hoda kroz pustinju – sve je to samo promišljanje o činjenici da je Izrael trebao biti uveden u novu zemlju, ali narod nije bio dostojan obećanja zbog svoje nevjere, nepovjerenja Božjim obećanjima te otpada. Onih četrdeset godina hoda kroz pustinju bijahu veliko čišćenje, ali i obećanje te nada. Stoga je Mojsijevo Petoknjžje, napose Knjige Izlaska, Levitskoga zakonika i Brojeva, na stanovit način i Knjiga Ponovljenoga zakona, primjereno duhovno štivo u ovo vrijeme hoda prema Uskrsu – Pashi. Od vremena babilonskoga sužanjstva, koje bijaše kraj i gubitak židovske

program kako bi ga učinio čistim, izabranim i svetim narodom među svim ostalim narodima. Izrael se, međutim, nije držao tog Bogom danog poretka. Stoga je trajno padao u ropstvo, ovisnost, tuđinu, bio tjeran iz svoje zemlje, onečišćivao se služeći tuđim bogovima. Bog, međutim, nije ostao nevjernan svojoj riječi i obećanju. Obećaje narodu povratak, novi Savez. Obećaje novu vodu života, srce od mesa, novi Duh. Ostvaruje se to u Crkvi, a Uskrs je ona sveta noć u kojoj je Isus – izdanak neba i Izraela – uskrsnuo od mrtvih da bi nam usadio novo srce, da bi na sve nas izlio svoga Duha, izvršio i božansku transfuziju i transplantaciju. Crkva vjeruje da ju je Isus uveo u obećanu zemlju. Istodobno je svjesna

Isusom prešli preko Jordana. Kao što smo vidjeli, ne čitaju je ni Izraelci. Oni to ne čine s razloga jer osjećaju kako još nisu ušli u obećanu zemlju. Mi vjerujemo da je ulazak počeo. Ali ne kao ulazak u Jozuino vrijeme, jer to ne bijaše trajni ulazak, nego ulazak u konačan posjed koji se ozbiljuje u Crkvi. I tu imamo teologiju Poslanice Hebrejima. Stoga između Uskrsa i Duhova čitamo Djela apostolska koja imaju trajno značenje i za nas danas, jer i mi dopisujemo novo poglavlje Djela apostolskih. Nikad nije dovoljno naglašavati da je kršćanstvo religija osobne vjere i osobnoga izbora. Ne drži nas na okupu ni pleme, ni nacija, ni zajednički jezik ni zajednička kultura, ni zvanje, a ni ethos, nego zajednička povijest spasenja – Sveto pismo. Trajno smo suočeni s pitanjima postoji li zbilja Bog. Je li to Bog koga je Isus navijestio? Može li mu se vjerovati? Pozitivan odgovor postaje Credo, vjerovanjem, onim sažetim izričajima gdje je krštenje pristup u tajanstveni svijet sakramenata, gdje Bogu govorimo „Ti“, pri čemu je Isus nedostiživ uzor.

DUŠA MI JE NASMRT ŽALOSNA! OSTANITE OVDJE I BDIJTE!

U onoj užasnoj i predivnoj noći u Getsemaniju, „zemlja“ je postala „nebo“; „zemlju“ njegove ljudske volje, silno uzdrmane strahom i tjeskobom, preuzela je Božja volja, tako da se Božja volja ispunila na zemlji

MNOGO SE PUTA ISUS POVLAČIO OD MNOŠTVA I OD SAMIH UČENIKA NA OSAMU, ZADRŽAVAJUĆI SE NA „SAMOTNIM MJESTIMA“ (USP. MK 1, 35) ILI USPINJUĆI SE NA „GORU“ (USP. MK 6, 46). I TE SE NOĆI, STIGAVŠI NA PROSTOR MASLINSKE GORE, ISUS PRIPREMAO NA OSOBNU MOLITVU. Ali ovaj put se događa nešto novo: kao da ne želi ostati sam. On poziva Petra, Jakova i Ivana da mu budu bliže. To

su isti oni učenici koje je pozvao da budu s njim na gori preobraženja (usp. Mk 9, 2-13). Ali, i u toj će se noći u Getsemanskom vrtu Isus moliti Ocu „sam“, jer je njegov odnos s njim potpuno jedinstven i jedincat: to je odnos Sina Jedinorođenca. Reklo bi se, štoviše, da se poglavito u toj noći nitko ne može doista približiti Sinu, koji se prikazuje Ocu u svojem apsolutno jedinstvenom identitetu. Ipak, Isus, premda do mjesta na kojem će stati da se pomoli dolazi „sam“, želi da mu trojica učenika bar budu blizu, da budu u jednom tješnjem odnosu s njim. Evanđelist Marko opisuje: „I povede sa sobom Petra, Jakova i Ivana. Spopade ga užas i tjeskoba pa im reče: 'Duša mi je nasmrt žalosna! Ostanite ovdje i bdijte!'“ (Mk 14, 33-34).

Riječ je ovdje o prostornoj blizini, traženju solidarnosti u trenutku u kojem osjeća da mu se bliži smrt, ali je to nadasve blizina u molitvi, koja, na neki način, izražava skladno zajedništvo s njim, u času u kojem se priprema izvršiti do kraja volju Očevu. **Poziv je to i nama da ga slijedimo na križnom putu.**

papa Benedikt XVI.

KORIZMA U SVETOJ ZEMLJI

Bazilika Isusova groba

Sjećajući se na početku korizmenoga vremena svoga trogodišnjega boravka u *Zemlji našega otkupljenja*, na *Svetoj gori Sionu* gdje je *Gospodin šator svoj udario* (Ps 74, 2), neprestano mi misli lete prema bazilici Isusova groba; noge bi još kojim petkom htjele koračati ulicom *Via dolorosa*; koljena bi tako žarko htjela osjetiti podove bazilike Isusove agonije u Getsemaniju, razmatrati vitraje Isusove trnove krune, Pilatova pranja ruku i Barabina *oslobađanja* u crkvi bičevanja te kipa Marijina onesvještenja u crkvi osude... Na trenutak bih i zaplakao gledajući pored crkve *Dominus Flevit* na Maslinskoj gori Isusov i moj voljeni grad i pitao Ga bi li i danas zaplakao...

VJERUJEM DA OVE UVODNE RIJEČI U DOBROJ MJERI OTKRIVAJU DUBOKU POZADINU KOJA SE KRIJE IZA PROŽIVLJENE KORIZME U SVETOJ ZEMLJI. Riječ je o najintenzivnijem molitvenom razdoblju u godini. Barem službeno, kao i svugdje u kršćanskom svijetu. No, valja znati da korizma u Svetoj Zemlji ipak ima svoje posebnosti po kojima se razlikuje od *ostatka*.

KORIZMENE POSEBNOSTI U SVETOJ ZEMLJI

Nama je, uglavnom, prva asocijacija na korizmu – pokora. A hodočasnica Egerija, koja je svoje putovanje u Svetu Zemlju i zapisala te tako danas posjedujemo vrijedan dnevnik iz vremena dok je na jeruzalemskoj biskupskoj stolici sjedio sv. Ćiril Jeruzalemski (IV. st.), za korizmu upotrebljava izraz *eortae*, što bi imalo značenje blagdana, fešte. Korizma bijaše obilježena radosnim iščekivanjem uskrsnoga jutra te su razne pokore i postovi, koji bijahu puno stroži nego danas, gledani u tom radosnom ozračju. Posebnost jeruzalemske liturgije svakako čine tzv. *postajne liturgije* u korizmenom itineraru kojeg se franjevci

FRA ANTONIO ŠAKOTA

u Svetoj Zemlji nastoje pridržavati do današnjega dana. Tako se kroz korizmu svake srijede hodočasti na mjestu obilježena Kristovom mukom. Započinje se u crkvi *Gospodinova plača Dominus Flevit* te se itinerar nastavlja, srijedu po srijedu, u crkvama Isusove agonije u Getsemaniju, crkvama bičevanja i osude. Petak pred Cvjetnicu odlazi se na Kalvariju gdje se prema tamošnjem običaju slavi svetkovinu Gospe Žalosne. U druge korizmene dane odlazi se na molitvu u Betaniju, u Lazarium – mjesto Lazarova groba, te u Betfagu gdje je Isus uzjahao na magare ulazeći slavodobitno u Jeruzalem.

Posebnost korizmenoga vremena u Jeruzalemu zacijelo je i noćno bdijenje sa subote na nedjelju u bazilici Isusova groba. Tada se moli služba čitanja od nedjelje, pojačana trima psalmima i zbornom molitvom nakon svakoga psalma, popraćenom ostajanjem u kratkoj tišini. Ono što je posebno u tom bdijenju jest da je, vjerujem, riječ o jedinom slavlju u svijetu za kojeg se u korizmi pjeva uskrsni poklik *Aleluja*. Naime, nakon završene službe izlazi se iz Marijine kapele te se u procesiji odlazi na Isusov grob

1. Via Dolorosa

2. Crkva Očenaša na Maslinskoj gori

3. Crkva Gospodinova plača Dominus Flevit

i kružeći oko njega pjeva evanđeoski hvalospjev jutarnje molitve s antifonom, s usklikom *Aleluja!* Simbolika je jasna! Kako smo izašli iz kapelice, na neki smo način *izašli* iz korizme, jer je pred Kristovim praznim grobom svakog trena Uskrs, napose sa subote na nedjelju. Kustos Svete Zemlje tada s knjigom Evanđelja odlazi na molitvu u sam grob dok mi s nestrpljenjem iščekujemo da nam podijeli blagoslov i navijesti evanđeoski izvještaj Uskrsa, u skladu sa samim danom, danom Gospodnjim kada je Krist uskrsnuo od mrtvih.

VIA DOLOROSA

Pobožnost karakteristična za korizmeno vrijeme svakako je križni put. Valja naglasiti da je ta pobožnost s četrnaest postaja, kakvu je mi i poznamo, rezultat višestoljetnoga razvoja na zapadnoeuropskome području. Križni put naziva se i *Biblija siromaha*. Budući da u starini nije svatko mogao doći do Biblije, osjećala se potreba prikazivanja svetih otajstava iz Isusova života da bi ih siromah gledajući mogao i *čitati*. Jeruzalem ovu strukturu moljenja križnoga puta prihvaća tek u 19. st., u vremenu slabljenja Otomanskoga Carstva kada su izlazak i molitva na ulicama bili olakšani. U Svetom su gradu postojale i druge tradicije. Kratko ću ih spomenuti. Sjećanje na muku Isusovu već se u starini obilježavalo na subotu pred Cvjetnicu, kada se hodočastilo u Betaniju (Lazarium), gdje se čitalo 12. poglavlje Evanđelja po Ivanu, tj. Isusovo pomazanje u Betaniji kao predznak njegova ukopa. U noći s Velikoga četvrtka na petak vjernici bi se zaputili u *Eleonu*, crkvu na vrhu Maslinske gore u kojoj se sjećamo Isusova naučavanja apostolima. U tu tradiciju križari nadodaju i molitvu *Očenaš*, što je danas ostalo gotovo jedino sjećanje na to mjesto. Uglavnom, hodočasnica Egerija navodi da se cijelu noć ostajalo u molitvi na gori, da bi se prije pijetlova pjeva spustilo u procesiji prema Getsemaniju, s upaljenim svijećama koje su podsjećale na stražu koja je došla uhititi Isusa. Procesija bi završila u Isusovu grobu.

Posebnost korizmenoga vremena u Jeruzalemu zacijelo je i noćno bdijenje sa subote na nedjelju u bazilici Isusova groba. Tada se moli služba čitanja od nedjelje, pojačana trima psalmima i zbornom molitvom nakon svakoga psalma, popraćenom ostajanjem u kratkoj tišini.

U kasnom srednjem vijeku hodočasnici su molili tzv. *sveti krug*. U ranim bi se jutarnjim satima okupljali pred bazilikom Isusova groba te se spuštali prema Getsemaniju i dan završavali kod dvorane posljednje večere. Neki bi drugi odlazili, plativši porez, u sam *grob* prisjećajući se Isusove muke u samoj bazilici. Na taj je način nastala svakodnevna procesija u grobu koju fratri mole svakoga dana u 16 sati. Iz ovog je opisa vidljivo da je križni put nekoć bio puno bogatiji i biblijski utemeljeniji nego danas. Stoga je Jeruzalemcima i bilo teško prihvatiti neku drugu tradiciju. Danas križni put počinje u neposrednoj blizini mjesta Isusove osude, gdje su se nalazili *tvrđava Antonia* u kojoj je vjerojatno odsjedao Poncije Pilat za boravka u Jeruzalemu i *Litostrotos* – pločnik koji se spominje u Evanđelju i na kojemu je Isus osuđen (Iv 19, 13). Jeruzalemski križni put vrlo je zanimljiv i izazovan. Uz činjenicu

što jeruzalemska pobožnost više poštuje biblijska izvješća Isusove muke nego današnja pobožnost (koja je zapravo samo jedan dio Isusove muke), postoje i drugi detalji koji ga čine dodatno vrijednim pozornosti. Kada fratri svakoga petka u 15 sati odlaze na molitvu, valja zaboraviti na meditativno-kontemplativni križni put na koji smo naviknuti u svojim župama. S lijeve su strane restorani, s desne dućani, čuje se najglasnija moguća glazba, a tu je uvijek i policijska pratnja, posebno na Veliki petak... No, uvjerio sam se da i ovaj *put* ima svoj smisao, napose što zahtijeva potpunu koncentraciju i pružanje nutarnjega otpora na razne smetnje koje se nameću izvana, pogledom uprtim prema Isusovu praznome grobu, što je cilj svakog križnog puta u našega ovozemaljskoga puta u cjelini. I što je najvažnije, jeruzalemski križni put uistinu je događaj – i put.

ISUSOV POGLED

U Isusovu pogledu s kojim se Petar susreo onoga jutra kada je Isus izvođen iz sudnice bila je vidljiva apsolutna ljubav i apsolutno poznavanje Petra i njegove duše. Petra je slomila Isusova ljubav. Samo susret s pogledom u kojem nema osude i prigovora, a u kojem vidim ljubav, može otvoriti srce kajanju.

FRA ANTE
VUČKOVIĆ

PROČITAT ĆEMO SADA JEDAN KRATAK, ČUDESAN I JAKO VAŽAN TEKST IZ LUKINA EVANĐELJA. MOLIO BIH VAS DA SVRATITE POZORNOST NA GLAGOLE VEZANE UZ POGLED.

Uhvatiše ga dakle, odvedoše i uvedoše u dom velikoga svećenika. Petar je išao za njim izdaleka. A posred dvorišta naložiše vatru i posjedaše uokolo. Među njih sjedne Petar. Ugleda ga neka sluškinja gdje sjedi kraj vatre, oštro ga pogleda i reče: „I ovaj bijaše s njim!“ A on zanijeka: „Ne znam ga, ženo!“ Malo zatim opazi ga netko drugi i reče: „I ti si od njih!“ A Petar reče: „Covječe, nisam!“ I nakon otprilike jedne ure drugi neki navaljivaše: „Doista, i ovaj bijaše s njim! Ta Galilejac je!“ A Petar će: „Čovječe, ne znam što govoriš!“ I umah, dok je on još govorio, oglasi se pijetao. Gospodin se obazre i upre pogled u Petra, a Petar se spomenu riječi Gospodinove, kako mu

ono reče: „Prije nego se danas pijetao oglasi, zatajit ćeš me tri puta.“ I iziđe te gorko zaplaka. (Lk 22, 54-62)

UČITELJEV TRAG

Ovaj tekst opisuju događaj nakon što je Petar bio s Isusom tri godine. U prvom mu je susretu Isus rekao da će biti stijena, ali ovdje, poslije tri godine, Petar je sve samo nije stijena. Petar uopće nije neki oslonac svome Učitelju. Ipak, valja opaziti: nakon što je Učitelj uhvaćen, Petar ga slijedi izdaleka. Želi mu biti blizu, ali, ipak, želi biti zaštićen, neizložen. Noć je. Vani je hladno. Ljudi se griju pored vatre. Petar se hoće grijati kao i svi drugi. U tom ga trenutku pogleda sluškinja. Petar je odjednom izložen drukčijem pogledu nego što je bio Isusov pri njihovu prvome susretu. Isus mu je tada otvarao prostor da raste.

Sada ga je ugledala sluškinja. Optužuje ga. Pogledom i riječima. Petar se osjeća krivim. Ima pogleda koji, dočim padnu na nas, u nama probude strah, osjećaj krivnje i nevrjednosti. Petar se od takva pogleda štiti lažima. To radimo više-manje svi kako bismo se zaštitili od optužbi, napada i okrivljavanja. Služimo se svime što imamo. Laži nisu isključene. Optužba kojoj je Petar izložen uopće nije strašna: žena kaže da je Petar bio s Isusom. Ništa više. I to nije laž. Istina je. Petar je bio s Isusom. I sada je u njegovoj blizini.

Čega se Petar boji? Zašto ga je strah? Da bude izbačen iz kruga ljudi oko vatre? Da ga pribroje Isusovu društvu? Boji li se možda da bi mogao biti osuđen kao Isus? Isus je, međutim, tek uhićen. Petar još ne može znati da će biti i osuđen! Boji li se Petar izbačenosti u samoću noći, izvan društva, ili mu je stalo da bude kao drugi, da se ugrije uz vatru, da bude u onome što mi čitamo kao „toplino svijeta“? Uočavamo jedan važan detalj: tri godine koje je Petar proveo s Isusom učinile su da je svojom vanjstvom već izdaleka lako prepoznatljiv kao učitelj. Tko je god došao u Isusovu blizinu, nosi na sebi njegov trag. Ne odnosi se to samo na nas redovnike i svećenike, prepoznatljive izdaleka po svojoj odjeći. Tko je god došao u Međugorje (to ćete vidjeti na sebi), tko je god bio pet dana u Međugorju, tko je god došao u blizinu Isusovu, kad se vrati u svoje okruženje, u svijet koji funkcionira po svojoj logici, nosi na sebi trag prepoznatljivosti blizine s Učiteljem. Ne treba se čuditi ako čujemo pitanja poput: Zar ti stvarno vjeruješ? Zar ti stvarno misliš da je točno što su ti pričali u Međugorju? Po čemu će to drugi vidjeti? Vidjet će promjene na našem licu i u našem ponašanju.

Na Petru je vidljivo da je Isusov čak i kad on to hoće sakriti. Vidljivo je da mu pripada. Izložen je pritiscima i optužbama da je njegov, da je bio s njime i da je Galilejac. To je sve točno, ali Petar upada sve više u laž i u nijekanje onoga što on stvarno jest. Svaki put na prozivanje odgovara niječno: ne, nije, nisam, ne poznam ga! I onda (i zbog ovoga je ovaj tekst čudesan!) jutro, sviće novi dan. S neba pada prva sunčeva zraka. Pijetao pjeva. Noć nestaje, a dan se budi. Isusa izvode iz sudnice. Pogledajmo što čini dok ga izvode. Luka kaže da Isus pogledom traži Petra. Obazire se dvorištem, traži ga i nalazi ga pogledom. I kaže Luka: „Upre pogled u Petra.“ Susret dvaju pogleda. Kao prvi put. I prvi je put Isus pogledom tražio Petra. I našao ga. Našao ga je i sada. I Petru je sve jasno. U trenu. Bez jedne jedine riječi. U prvom je susretu Isus govorio, a Petar šutio. Sada nitko ne govori. Ni Isus ni Petar. Nije potrebna nijedna riječ. Razumiju se. Potpuno. Pogledom. Tri su godine bili zajedno i naučili su razumijevati se pogledom. Petar reagira na način koji je apsolutno primjeren njegovu stanju: brizne u plač.

ŠTO JE PETAR VIDIO?

Postavlja se pitanje što je Petar vidio. Kad ga je Isus pronašao pogledom i upro svoj pogled u njegove oči, što je Petar vidio? Možemo misliti na različite moguće scenarije.

Da je Isus bio čovjek kao drugi ljudi i osjetio se povrijeđenim, imao bi sarkastičan pogled i rekao bi Petru pogledom: Vidiš Petre, nisam li te ja bolje poznao nego ti sam sebe kad sam ti rekao da ćeš me izdati? Tada Petar ne bi briznuo u plač, nego bi se slomio. Isusa bi odveli dalje, a Petar bi ostao nepomičan i slomljen. Isus je, da

Volio bih ovo susretanje s Isusovim pogledom završiti posve jednostavnom molitvom. Možete, ako vam to nije poteškoća, zatvoriti oči. Tako je lakše susresti se s pogledom živoga Krista. Pokušaj vidjeti kako te on vidi. Ti znaš da te poznaje i prepoznaje. On zna tko si. Vidi tvoje značajne odnose, ali vidi i tko si i kakav možeš biti. Jako je važno da vidiš što on misli kakav možeš biti.

je bio samo čovjek, mogao imati pogled koji bi pokazao duboko razočaranje zbog Petrove izdaje. Tada bi odvratio svoj pogled od Petra kao da ga ne poznaje. Dao bi mu do znanja da zna za izdaju i da ga osuđuje. Petar vjerojatno ni tada ne bi zaplakao, nego bi osjetio bol izdajstva. Ostao bi sam. Slomio bi ga Isusov prekid odnosa. Isus je možda mogao i drukčije promatrati Petra. Mogao je imati pogled koji bi proklinjao Petra i njegovo izdajstvo. Vjerojatno ni tada Petar ne bi zaplakao, nego bi se u njemu probudio bunt: imali bismo dva neprijateljska pogleda. Ali Isus ga nije vidio tako. Što je Petar vidio? Ja sam duboko uvjeren – i zato nije trebalo ni jedne jedine Lukine riječi – da je Petar vidio ono što je uvijek vidio u Isusovu pogledu: isti Učiteljev pogled. Apsolutno otvoren. U njemu je bila vidljiva apsolutna ljubav i apsolutno poznavanje Petra i njegove duše. Petra je slomila Isusova ljubav. Samo susret s pogledom u kojem vidim ljubav može otvoriti srce kajanju. Uočiti ćemo da Luka savršeno opaža i opisuje da je Petru trebalo pročistiti pogled i zato je počeo plakati. Suze su način kako se čisti ljudski pogled. To je metafora. Suze su način kako se čisti ljudska duša. I Petar se pokajao i znamo da je to Petra spasilo. On je izdao Učitelja, ali ga je spasilo to što se neposredno nakon izdaje susreo s Učiteljevim pogledom.

ŠTO JUDA NIJE VIDIO?

Imamo u Novom zavjetu drugi primjer drugog izdajnika i sasvim drukčiju priču o pogledu. Bolje rečeno, o tragičnu nedostatku susreta pogledom. Juda je također izdao Učitelja, ali se nakon izdaje nije susreo s njim. Nije mu dao priliku da ga potraži pogledom. Nije ostao u dvoru čekati ishod suđenja. Otišao je u smrt. Pročitajte Matejev opis Judina kraja: Juda se pokajao, vratio je novac, rekao je da je krivo učinio, i svejedno se objesio. Učinio je sve što mi činimo u ispovijedi: kajemo se, hoćemo popraviti štetu i izričemo svoju krivnju. Pa ipak, s Judom se nije dogodilo nešto slično kao s Petrom. Nema dobra ishoda Judine izdaje. Razlog je u tome što je Juda ostao sam. Nije se susreo s Učiteljevim pogledom. Nije mu pružio prigodu da u njegovom pogledu otkrije kako Učitelj vidi njegovu izdaju. Da se susreo s učiteljevim pogledom, vidio bi isto što i Petar: more ljubavi koja ne osuđuje.

ISUS I MATEJ

Ima još jedan čudesan tekst o Isusovu pogledu. Nalazimo ga u Matejevu evanđelju: *Odlazeći odande, ugleda Isus čovjeka zvanog Matej gdje sjedi u* →

carinarnici. I kaže mu: „Pođi za mnom!“ On usta i pođe za njim. Dok je Isus bio u kući za stolom, gle, mnogi carinici i grešnici dođoše za stol s njime i njegovim učenicima. Vidjevši to, farizeji stanu govoriti: „Zašto vaš učitelj jede s carinicima i grešnicima?“ A on, čuvši to, reče: „Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima. Hajdete i proučite što znači: Milosrđe mi je milo, a ne žrtva. Ta ne dođoh zvati pravednike, nego grešnike.“ (Mt 9, 9-13)

Kad izbližega pogledamo ovaj tekst koji opisuje susret Levija Mateja i Isusa, opazimo odmah da je Isus ugledao čovjeka u carinarnici. Carinici su u Isusovo vrijeme bili omraženi. Radili su za neprijatelja, za Rimljane. Redovito su bili bogatiji od drugih. Bogatili su se na račun svojega naroda surađujući s okupatorom. Židovi ih zbog toga nisu voljeli. Isus je i njih vidio drukčije. Matej kaže da je Isus ugledao čovjeka zvana Matej. Drugi su u Mateju vidjeli carinika, suradnika s neprijateljem, grješnika. Isus je, naravno, sve to znao. Pa ipak, kao da ne vidi ništa od toga. On vidi čovjeka koji ima ime. Matej se susreo s pogledom koji nikada prije nije vidio. Tko je bio u Rimu i otišao pogledati maestralnu Caravaggiovu sliku Matejeva poziva, mogao je vidjeti prekrasnu sliku carinika na kojega pada svjetlo s Isusova lica, svjetlo koje dolazi s Isusove strane. Matej pokazuje prstom na sebe i gledatelj kao da čuje pitanje: „Zar mene?“ Matej gleda prema Isusu i susreće se s njegovim

Petrova izdaja, Caravaggio, 1610.

otvorenim pogledom. Matej se nikada prije nije susreo sa sličnim pogledom. Taj je pogled bio drukčiji od svih drugih i u Mateju se nešto krupno dogodilo. Bio je carinik i znao je kakvi su ljudi. Susretao ih je svakoga dana. Vidio je ljude koji nešto skrivaju jer žele nešto prokrijumčariti, prenijeti nedopušteno ili platiti manju carinu. Vidio je ljude koji su ga osuđivali. Vidio je poglede pune prijezira, sumnje, prigovora, laži. Znao je da ga ljudi na carini žele prevariti. Znao je kad su iskreni i kada lažu. U carinarnici je kao i svi drugi carinici naučio kakve su ljudske lukavosti i kako ljudi jedno misle, a drugo govore, koje su im potrebe i koje su im muke. Naučio je kako od njih izvući novac i kako zaraditi više od drugih. Mnogo je toga naučio i znao, ali ovakav pogled nikada nije susreo. To je bilo prvi put i u tom pogle-

du nije bilo ničega skrivenoga. On je morao biti širok, apsolutno dobar. Prvi put u svome životu Matej je vidio sebe na način kako ga nitko drugi nije vidio. Spoznao je sebe u jednom trenu vidjevši se u Isusovu pogledu. To što su ga drugi vidjeli kao izdajnika, carinika ili prevaranta – sve je nestalo. U trenu. Između njega i Isusa nije bilo nikakva prigovora ili osude. Našao se u Isusovu pogledu kao čovjek. Bio je to što jest. Cjelovit. Matej. Carinik, ali i čovjek pun čežnje za dobrotom. To što su mu drugi prigovarali, okrivljavali ga i kad nisu izgovarali nijedne riječi – sve je nestalo. Isus mu nije prigovorio apsolutno ništa. Matej nije osjetio ni trunke osude. Osjetio je samo kako se u njemu budi volja za dobrotom. Mnogi su ga prezirali. Sada se prvi put susreo s nekim tko ga voli bez interesa. I taj jedan pogled, taj jedan trenutak bio je dovoljan da Matej postane to što je mogao biti na najbolji mogući način. Da mu je Isus u tom trenutku rekao bilo što, poslušao bi ga. Da ga je pozvao u bilo kakav odnos, on bi se bio odazvao. On mu je, međutim, rekao samo jedno: Idi za mnom! Nije mu rekao ni zašto, ni kad, ni zbog čega. Nije ga nagovarao, nije mu rekao koja je svrha i čime će se baviti. Nije mu pričao priče. Ništa mu nije obećao. Nije mu ni prijetio. Samo mu je rekao: Idi za mnom! U tom je trenutku taj

čovjek ostavio svoj posao, svu svoju zaradu, svoj ugled u društvu, sve što je imao i krenuo je za njim. Što je to bilo u tom dubokom pogledu koji u jednom trenu promijenio čovjeka i otvori mu drukčiji put s kojim Matej nikada nije računao? Vidimo da je Matej apsolutno sve ostavio. Nije postavio nijedno pitanje. Nije pitao: Kamo da idem? Nije rekao: Sutra ću poći. Ostavio je sve. U tren oka. I onda se, kaže Matej, dogodila gozba. Došao je kući i priredio veliku gozbu. U kući, međutim, susrećemo drukčije poglede. Farizeji gledaju sa strane i imaju sumnjičav pogled. Sumnjaju u Učitelja, sumnjaju u Levija, nisu spremni ući na gozbu. Ne mogu se radovati: Boje se izravno prigovarati Učitelju. Ne usuđuju se govoriti ni Mateju. Govore Isusovim učenicima. Njima prigovaraju. Uočimo kako se Isus ponaša: došao je za Matejev stol,

ISUS I ZAKEJ

Volio bih ovaj pregled Isusova pogleda završiti jednom drugom pričom iz Isusova života. Riječ je o Zakeju, jednom drugom cariniku koji je, kao i Matej, zarađivao na carini. I uđe u Jerihon. Dok je njime prolazio, eto čovjeka imenom Zakej. Bijaše on nadcarinik, i to bogat. Želio je vidjeti tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio niska stasa. Potrča naprijed, pope

se na smokvu da ga vidi jer je onuda imao proći. Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i reče mu: „Zakeju, žurno siđi! Danas mi je proboraviti u tvojoj kući.“ On žurno siđe i primi ga sav radostan. A svi koji to vidješe, stadoše mrmrljati: „Čovjeku se grešniku svratio!“ A Zakej usta i reče Gospodinu: „Evo, Gospodine, polovicu svog imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.“ Reče mu na to Isus: „Danas je došlo spasenje ovoj kući jer i on je sin Abrahamov! Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno!“ (Lk 19, 1-10)

Zakej je bio je nadcarinik, dakle, po svom je položaju bio iznad drugih, ali je imao težak ljudski problem: bio je niska rasta. Znamo da su ljudi niska

rasta katkada gotovo stjerani u to da moraju narasti barem u društvenom položaju, ako već ne mogu biti fizički visoki ili visoki kao drugi. Ovaj se susret dogodio u Jerihonu. Jerihon je neobično mjesto. Nalazi se na putu iz Galileje prema Jeruzalemu. Jerihon za sebe kaže da je najstariji naseljeni grad na kugli zemaljskoj. Oni sami broje svoje postojanje već deset tisuća godina. To je mjesto neobično blage klime: zimi je najniža temperatura 18 stupnjeva. Iznimno je dobro smješteno između Jeruzalema i rijeke Jordana. Kada je Isus ulazio u Jerihon, Zakej se, da bi ga mogao vidjeti, popeo na stablo. Tako je i izvan carinarnice bio iznad drugih. Njegov problem niska rasta niti počinje niti prestaje na mjestu gdje radi. Prati ga posvuda. Luka nam kaže da ga je Isus pogledao i rekao: Žurno siđi, danas hoću biti kod tebe doma. Nema nikakva moraliziranja u Isusovu glasu niti ima ikakve

lekcije u onom što mu kaže. Isus ga nije postidio pred drugima. Nije mu prigovorio ama baš ništa. Samo mu je rekao: Hoću doći k tebi! Uočavamo čudesnost ovoga teksta. U tom istom trenu Zakej je razumio sve što je bilo krivo. Zakej je u istom trenu donio odluku da će popraviti svu štetu koju je mogao počinuti i nadomjestiti je četverostruko. Isus mu nije trebao reći nijedne riječi. Nije mu govorio što čini krivo. Nije mu probudio savjest primjedbama izvana ili kajanje probudivanjem niti ga je sramotio. Samo je došao k njemu i Zakeju je sve bilo jasno. Iz ovoga učimo da nijedna moralna lekcija ne može promijeniti čovjeka kao što to može pogled prepun ljubavi kakav je imao Isus.

Volio bih ovo susretanje s Isusovim pogledom završiti posve jednostavnim molitvom. Možete, ako vam to nije poteškoća, zatvoriti oči. Tako je lakše susresti se s pogledom živoga Krista. Pokušaj vidjeti kako te on vidi. Ti znaš da te poznaje i prepoznaje. On zna tko si. Vidi tvoje značajne odnose, ali vidi i tko si i kakav možeš biti. Jako je važno da vidiš što on misli kakav možeš biti. Nema osude u njegovu pogledu. On te ne osuđuje. On hoće biti u tvojoj kući, kod tebe, bez obzira na to što drugi o tome misle, čak bez obzira na to što ti možda misliš da nisi dostojan ili da tvoj prostor nije uređen za njega. On hoće biti s tobom. On želi da ga primiš tu gdje jesi. Što ti se čini: kada bi ga sad primio u svoj prostor, u svoju kuću, u svoje srce, u svoje odnose, kako bi reagirali ljudi oko tebe, tebi značajni ljudi? Možda bi saznao što misle o tebi? Manje je važno kako bi drugi reagirali. Puno je važnije da otkriješ što se događa s tobom samim, kako bi ti u njegovu pogledu htio urediti svoj život.

Gospodine Isuse, stojimo na ovom mjestu izloženi tvom božanskom pogledu prepunom razumijevanja i ljubavi. Osjećamo da nas ti niti osuđuješ niti okrivljuješ. Ti vidiš u dubini naše duše koje dobro možemo činiti u svijetu, u što možemo izrasti, kakvi možemo biti. Mi te molimo da smijemo uvijek iznova računati s tvojim pogledom prepunim ljubavi i da ti se smijemo uvijek iznova vratiti s dubokim povjerenjem da nas nećeš ni okriviti ni suditi. Molimo te da se smijemo s takvom sigurnošću vratiti svojim kućama u svoje svakodneve odnose.

S BIBLIJOM KROZ KORIZMU

Korizmu, na žalost, prečesto svodimo na otajstvo Muke Gospodnje pa već od Pepelnice govorimo i mislimo samo o križu. Ako pomnije pogledamo dnevna ili barem nedjeljna biblijska čitanja koja nam nudi liturgija Crkve, otkrit ćemo predivnu lepezu koja nam u intenzivnu razdoblju od četrdesetak dana otkriva lice Boga ljubavi, Božju nježnost i milosrđe, njegov naum spašenja, njegova obećanja i ispunjenje tih obećanja.

LIDIJA PARIS

RIJEČ KORIZMA DOLAZI OD LATINSKOG QUADRAGESIMA, ČETRDESETNICA. Ove godine, korizma je počela 18. veljače (Pepelnica), a završava se 4. travnja (Velika subota). To je 46 dana. U 40 dana korizme ne ubrajaju se nedjelje.

- Broj četrdeset u Bibliji ima posebno značenje: to je razdoblje kada čovjek kroz kušnju bolje upozna Boga. Na kraju vremena kušnje Bog iskazuje svoju ljubav, svoje milosrđe, svoju velikodušnu brigu. Broj 40 nalazimo na nekoliko ključnih mjesta u Bibliji:
- četrdeset je dana padala kiša kod općeg potopa koji je preživio pravedni Noa (*Post 7*), nakon čega je Bog obećao da nikada više ne će zemlju u propast stvoriti zbog čovjekova grijeha (*Post 8,20*)
 - četrdeset dana i noći Mojsije je postio (*Izl 24, 15; 34, 28*), a onda je od Boga primio ploče Zakona
 - četrdeset je godina izabrani narod lutao pustinjom i ništa mu nije dostajalo (*Izl 16, 35; Pnz 2, 7; 8, 2-4; 29, 4*), a onda je ušao u obećanu zemlju
 - četrdeset su dana Hebreji izviđali Kanaanu zemlju (*Br 13, 25*) prije nego što su je zaposjeli
 - četrdeset je dana prorok Ilija hodao do Horeba (*1 Kr 19*) gdje mu se Bog objavio
 - četrdeset je dana Isus proveo u pustinji (*Mt 4, 1*) i pobijedio Sotonu
 - četrdeset se dana poslije uskrsnuća Isus ukazivao i snažio učenike (*Dj 1, 3*), a onda je uzašao na nebo.

Bog nagrađuje ustrajnost i vjernost, a mi prečesto posvuda vidimo samo Božju kaznu. Kažnjavaju nas plodovi naših vlastitih ružnih riječi, zlih djela i loših odluka. Iz tog nesretnog kruga želimo izaći.

PEPELNICA

Korizma počinje Čistom srijedom ili Pepelnicom. Svaki se vjernik daje posuti pepelom dok sluša riječi: „Obrati se i vjeruj evanđelju!“ (*Mk 1, 15*) ili „Prah si, u prah ćeš se i vratiti!“ (*Post 3, 19*).

Prvo je čitanje iz knjige proroka Joela. Bog vapi, Bog nas očinski zove: „Vratite se k meni svim srcem svojim... Razderite srca, a ne halje svoje! Vratite se Jahvi, Bogu svome, jer on je nježnost sama i milosrđe, spor na ljutnju, a bogat dobrotom, on se nad zlom ražali.“ (*Jl 2, 12-13*) Pred nekim tko je nježnost, čovjek se može

usuditi priznati svoje slabosti. Zato je Psalam 51 čovjekov odgovor na Božji poziv. „Smiluj mi se! Bezakonje svoje priznajem! Tebi, samom tebi ja sam zgriješio i učinio što je zlo pred tobom!“ (*Ps 51, 3*) Drugo je čitanje iz Druge poslanice Korinćanima koja nam prenosi Pavlov poziv u Božje ime: „U Kristovo ime zaklinjemo: dajte, pomirite se s Bogom! ... Jer on veli: U vrijeme milosti usliših te i u dan spasa pomogoh ti.“ (*2 Kor 5, 20; 6, 2*)

Kako se oduprijeti onomu tko uslišava i pomaže? Evanđelje po Mateju (pogl. 6) daje nam upute na što se treba usredotočiti u vrijeme korizme. Ovdje je ključna riječ *skrovitost*:

- milostinja u skrovitosti: „Neka ti ne zna ljevica što čini desnica“, a Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti!
- molitva u skrovitosti: „Uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.“
- post u skrovitosti: „Kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.“

Što god činimo, ne činimo zbog ljudi, nego pred licem samoga Boga, iz ljubavi prema Bogu. Takva će se ljubav spontano preliti i na ljude. Ako nešto činimo zbog ljudi, dobit ćemo ljudsku plaću. Ako nešto činimo zbog Boga, plaća će biti božanska. Bog nikada ne traži nešto što ne možemo učiniti.

KORIZMENE NEDJELJE

Tijekom šest korizmenih nedjelja čitanja su različita, ovisno o tome jesmo li u liturgijskoj godini A, B ili C. Godina 2015. je godina B. Svaka je nedjelja u korizmi tematska.

Prva korizmena nedjelja mogla bi se zvati i Nedjelja kušnje i obećanja Novoga saveza. U godini B pratimo Nou (*Post 9, 8-15*) koji je prošao kroz kušnju općeg potopa, nakon čega Bog s njime i njegovim potomstvom sklapa savez. U poslanici nam Petar (*1 P 3, 18-22*) kazuje da je Krist, pravednik, umro za naše grijeha i objašnjava da je opći potop bio slika krštenja – uranjanja u vodu čišćenja – po kojemu sudjelujemo u Kristovu uskrsnuću. Evanđelje nas

Za kršćanina nema fatalnosti. Uz moćnu Božju riječ svašta se može dogoditi. Čovječe, sjeti se da si prah, a taj je prah zvjezdana prašina. Stvoren si za vječnost.

najprije vodi s Isusom u pustinju (*Mk 1, 12-15*), a onda na krštenje na rijeku Jordan. Isus je dopustio Sotoni da ga kuša, pobijedio je kušnju, uronio u vode Jordana, u tim je vodama utopio ljudski grijeh. On je nositelj Novoga saveza.

Druga korizmena nedjelja mogla bi se zvati i Nedjelja Sina. U Knjizi Postanka (*Post 22, 1-18*) Abraham je na kušnji: hoće li moći vjerovati da mu Bog ne želi oduzeti njegova sina jedinca uz kojega je vezano obećanje? Abrahamova je vjera stamena. On ne sumnja u Božje nakane. Njegov sin ne će umrijeti, nego živjeti. U Poslanici Rimljanima (*Rim 8, 31-34*) Pavao nam objašnjava da je Bog svoga Sina predao da bi spasio sinove ljudske: „Ta on ni svojega Sina nije poštedio, nego ga je za sve nas predao!“ Markovo Evanđelje prepričava događaj preobraženja na gori Taboru (*Mk 9, 2-10*) kada je Otac potvrdio: „Ovo je Sin moj ljubljeni!“ On će ispuniti sva obećanja.

Treća korizmena nedjelja mogla bi se zvati i Nedjelja Božje mudrosti. U prvom čitanju (*Izl 20, 1-17*) Mojsije na gori Sinaju prima deset Božjih zapovijedi – Božju mudrost za čovjekov život. U Prvoj poslanici Korinćanima (*1 Kor 1, 22-25*), Pavao nas podsjeća da jedni traže znakove, drugi ljudsku mudrost, a mi naviještamo raspetoga Mesiju koji je jedni-ma sablazan, a drugima ludost. Božja je ludost mudrija od ljudi i Božja je slabost snažnija od ljudi. U Evanđelju po Ivanu (*Iv 2, 13-25*) Isus tjera trgovce iz hrama i od njega se traži znak: s kojim pravom, s kojim on to autoritetom radi? Isus im odgovara: „Razvalite ovaj hram i ja ću ga u tri dana podići!“ On naviješta svoju smrt i uskrsnuće, ali u tom trenutku nitko ne razumije Božju mudrost. Isus „je dobro znao što je u čovjeku“ – i upravo zato je za njega dao svoj život. →

Četvrta korizmena nedjelja mogla bi se zvati i Nedjelja spasonosnih obećanja. Druga knjiga Ljetopisa (2 Ljet 36, 14-23) govori o nevjeri izabranoga naroda i njegovih svećenika koji su se povelili za običajima poganskih naroda i tako obeščastili hram. Zato su ga Babilonci srušili i narod odveli u sužanjstvo, ali je došao i dan povratka i ponovne izgradnje Hrama. U poslanici Efežanima, Pavao nas podsjeća da smo bili mrtvi zbog grijeha, ali smo ponovno oživjeli u Kristu – novom hramu. Milošću smo spašeni, zbog svoje vjere, a ne zbog svojih zasluga. Sve je Božji dar, nemamo se čime dičiti. Bog nas je ponovno stvorio da bi naša djela bila doista dobra, u skladu s Božjim naumom i obećanjima. Evanđelje po Ivanu (Iv 3, 14-21) donosi nam jednu od ključnih rečenica Novoga zavjeta od koje nam srce mora zatitirati: „Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni. Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu.“ Obećanje nad obećanjima.

Peta korizmena nedjelja mogla bi se zvati i Nedjelja slavnoga Novoga saveza. Prvo čitanje (Jer 3, 31-34) govori o tome kakav će on biti: „Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj... jer ću oprostiti bezakonje njihovo i grijeha se njihovih neću više spominjati.“ Poslanica Hebrejima opet naglašava ključnu korizmenu poruku o tome kako nas Krist spašava: „Svima koji ga slušaju posta začetak vječnoga spasenja.“ Ivanovo Evanđelje donosi Isusovo navještenje Muke koju on prikazuje kao svoju proslavu: „Došao je čas da se proslavi Sin Čovječji. Zaista, zaista, kažem vam: ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod... Ako mi tko hoće služiti, neka ide za mnom. I gdje sam ja, ondje će biti i moj služitelj. Ako mi tko hoće služiti, počastit će ga moj Otac.“ Ovaj nas tekst vraća na ona prva obećanja o Božjoj nagradi koja smo čuli na Pepelnicu.

Šesta korizmena nedjelja zove se Cvjetnica ili Nedjelja Muke Gospodnje. Sjećamo se Isusova slavnoga ulaska u Jeruzalem i osude na smrt

Što god činimo, ne činimo zbog ljudi, nego pred licem samoga Boga, iz ljubavi prema Bogu. Takva će se ljubav spontano prelići i na ljude. Ako nešto činimo zbog ljudi, dobit ćemo ljudsku plaću. Ako nešto činimo zbog Boga, plaća će biti božanska. Bog nikada ne traži nešto što ne možemo učiniti.

koju je doživio samo nekoliko dana poslije. Najprije čitamo proroka Izaiju koji je osam stoljeća prije Krista navijestio dolazak poniznog Sluge Božjega koji sluša Božju riječ, koji na nasilje ne odgovara nasiljem, nego se uzda u Božju pravdu. Čitamo Psalam 22 koji počinje vapajem „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?“, a završava slavodobitnim uzvikom „Moja će duša za njega živjeti, njemu će služiti potomstvo moje. O Gospodu će se pripovijedat' slijedećem koljenu, o njegovoj pravdi naviještati narodu budućem“. Ovo silno pouzdanje u Boga objašnjavaju i riječi iz Poslanice Filipljanima: „Ponizi sam sebe, poslušna do smrti, smrti na križu. Zato Bog njega preuzvisi i darova mu ime, ime nad svakim imenom, da se na ime Isusovo prigne svako koljeno... I svaki će jezik priznati: 'Isus Krist jest Gospodin!' – na slavu Boga Oca.“ U snazi tih riječi u godini B slušamo Muku po Marku čija je kulminacija u riječima rimskoga satnika: „Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!“ (Mk 14, 1 – 15, 47)

PLODOVI KORIZME?

Svake nam godine u korizmi Bog nudi jedinstvenu priliku. „Čovjek ne živi samo o kruhu, nego čovjek živi o svemu što izlazi iz usta Jahvinih.“ (Pnz 8, 3) Pokušajmo izaći iz utabanih staza, uobičajenih kvaziherojskih napora koje svi oko nas moraju vidjeti i primijetiti, napora koji prestaju čim završi korizma. Ako tako činimo, primit ćemo samo ljudsku plaću i pitat ćemo se zašto smo se trpili i patili ako se na kraju sve vraća na isto? Možemo se promijeniti. Za kršćanina nema fatalnosti. Uz moćnu Božju riječ svašta se može dogoditi. Čovječe, sjeti se da si prah, a taj je prah zvjezdana prašina. Stvoren si za vječnost.

U ovom milosnom korizmenom vremenu pozivam vas da otvorite svoja srca darovima koje vam Bog želi dati. Ne budite zatvoreni, nego molitvom i odricanjem recite „da“ Bogu i on će vam dati u izobilju. Kao što se u proljeće zemlja otvara sjemenu i urodi stotruku, tako će vam i Otac vaš nebeski dati u izobilju. (Iz poruke od 25. veljače 2006.)

BUKA SVIJETA I PORUKA IZ PUSTINJE

Tijekom korizmenoga vremena pustinja nam se nameće kao prostor susreta s Bogom. Zašto baš pustinja? Uglavnom smo upoznati što se podrazumijeva pod pojmom pustinja i kako ona zemljopisno izgleda. No, što bi to morala biti pustinja u kontekstu duhovnoga sabranja i mogućnosti susreta s Bogom? Isus je od Duha bio nagnan u pustinju. U toj pustinji, međutim, Isus nije imao samo susret sa svojim Ocem nebeskim i anđelima koji su mu služili, nego se u pustinji susreo i sa Sotonom koji ga je bio stavio na kušnju.

JE LI ONDA ODLAZAK U PUSTINJU SAM PO SEBI

OPASAN? Da. Svaki je duhovni korak izazovan i opasan i bez kušnje ne će proći nitko tko bude htio susresti Boga. Uostalom, Isusov je poziv sljedbenicima jasan: „Hoće li tko za mnom ... neka uzme svoj križ i neka ide za mnom.“ (Usp. Mt 16, 24) U ponudu je uključeno iskušnje. Sve ono na što Isus poziva čovjeka, on je prošao i iskusio. Zato je i poziv u pustinju, zapravo, poziv da slijedimo Isusa.

Je li pustinja bijeg od svijeta ili priprema da uđemo kompletni i obnovljeni u konkretnost svijeta? Pročitah što o tome napisao don Ivica Matulić, župnik na Hvaru: „Ako se želiš suprotstaviti svijetu kakav jest, onda nijedan put ne vodi mimo pustinje gdje ćeš se suprotstaviti vlastitom demonu, kolektivnim i privatnim lažima i to je preduvjet svakog novog početka.“ Dakle, pustinja je susret najprije sa sobom i svojim vlastitim ja. Pustinja je prostor gdje se moramo obračunati sa zlom u sebi i svojim osobnim lažima kao i s kolektivnim lažima i zabludama, ako hoćete, ideologijama koje su nas zaposjele. Zato je pustinja, u sportskom smislu rečeno, svojevrsna karantena koja nas izdvaja iz mase i svijeta gdje ne možemo čuti sebe niti shvatiti što svijet uopće jest. Nasuprot pustinji suvremene se čovjeku nameće stalna prisutnost govora, buke, glazbe, druženja, brza i užurbana ritma. Dakle, Božja je ponuda ponuda šutnje, sabranosti, izolacije, smirenja duha. A ponuda svijeta suprotna je tomu.

U pustinju se ide na ograničeno vrijeme. Duhovna „pustinja“ ne smije biti trajan bijeg od odgovornosti jer smo pozvani biti navjesticitelji radosne vijesti. Ako pak ostanemo prekratko, ne ćemo vidjeti ploda. Isus se vraća iz pustinje i izgovara riječi: „Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!“ (Mk 1, 14) Eto, to je plod pustinje: osobna obnova vjere, pobjeda nad izazovima zla i ponudama Sotone te

FRA MARIO KNEŽEVIĆ

prihvatanje Boga kao jedinoga spasitelja. To je bit odlaska u pustinju. Zato je važna osama, duhovna obnova, koja se može događati i u tišini tvoga nutarnjega hrama ili tvoje sobe. Izboriti se za prostor šutnje zadatak je bez kojega ne ćemo imati što reći svijetu. Zato je važno glasno se boriti za šutnju! Dok ne stvorimo ozračje u kojem ćemo moći najprije čuti Boga, nemamo što reći sekulariziranome svijetu. Evangelizacija, poziv na obraćenje, počinje iz susreta sa živim Bogom.

Još je davno jedan duhovni autor zapisao: „Evangelizirati ne znači proširivati kršćanski sustav. Evangelizirati znači bratski živjeti, dijeliti posao, biti odgovoran za život drugih. Evangelizirati znači živjeti, plakati, smijati se, raditi i umirati u svijetu drugih i zajedno s njima biti otkupljen.“ Sve je jasno. Ni evangelizacije ni navještaja nema bez spuštanja na ljudsku konkretnost. Mnogi će reći da najprije ide antropologija pa tek onda teologija želimo li druge dotaknuti milinom vlastitih plodova koje smo po milosti dobili u svojoj osami ili pustinji. Netko će konstatirati da je to lako reći, a teško ostvariti jer mi živimo u svijetu zla. Dobro. Ali što ćemo reći na to da je Isus u svojoj pustinji bio okružen zvijerima? U vrijeme prvih navjesticitelja okruženje za navještaj i govor o Kristu u mnogočemu je bilo teže. Tko je uspio u tome? Uspjeli su oni koji su znali da je Bog njihovo sve i poput mnogih svetaca to izgovarali: „Bog moj, sve moje.“ Navještaja nema bez iskustva susreta s Bogom u čemu nam je primjer sveti Pavao. On je prihvatio potpun rizik i svoj život stalno izlagao pogibelji kako bi navijestio da postoji Isus Krist. To je činio bilo to „zgodno ili nezgodno“ (2 Tim 4, 2). U ovom ozračju možemo shvatiti zbog čega je ključno pronaći svoju pustinju pa makar ona bila udaljena samo jedna vrata od našega ureda ili dnevnoga boravka.

GOSPIN PLAČ

Kad metnuše uz križ skale,
Tad ne biše suze male.

Kad mu čavle izdirahu,
Majci srce razdirahu.

Uz križ ruke podizaše:
"Dajte mi ga", vapijaše.

Kad se mrtvo tijelo snimi,
Na krilo ga Majka primi.

Mrtva sina cjelivaše,
I ovako govoraše:

"Ajme, Sinko, to sad što je,
Da ne pukne srce moje.

Eto, tvoje lice bijelo,
Vele ti je pobljednelo.

Oči tvoje potamnile,
Svu su svjetlost izgubile.

Tvoja usta, zatvorena,
Gorke žuči napojena,

Tvoje ruke premilene,
Ljutim čavlim probodene.

I vi noge izranjene,
Bolne grudi otvorene.

O moj Sinko, rano moja,
Tužna li je Majka tvoja."

Kad ga Gospa oplakaše,
Mirisom ga pomazaše,

Pa ga u grob položiše;
Plača, tuge mnogo biše.

Od groba se odijeliše,
Pa sa Gospom svi cviliše,

I ti puče, sad se smili
Te sa tužnom Majkom cvili,

Na koljena svoja pani,
Gospodinu tvom uzdahni:

Slava tebi, Svemogućí,
Koj' nas spasi umirući.

Sine Božji, budi hvaljen
Po sve vijeke vjekov'. Amen.

GOSPINA ŠKOLA MIRA

Poseban Gospin poziv koji je obilježio Međugorje kao takvo je poziv na prijelaz iz nemira u mir. Već je trećeg dana, 26. lipnja 1981., preko Marije Pavlović pozivala: „Mir, mir, mir i samo mir! Mir mora zavladata između čovjeka i Boga i između ljudi!“ Mir nije samo jedan od Gospinih poziva, nego cilj i smisao svega drugoga na što je pozivala. Obraćanje, molitva, post, ispovijed – sve to služi povratku mira u čovjekov život.

FRA. MARINKO
ŠAKOTA

BLAGDAN IVANA KRSTITELJA (24. LIPNJA 1981.) OSTAT ĆE U SELU BIJAKOVIĆI ZAPAMĆEN KAO PREKRETNICA U ŽIVOTU NJEGOVIH STANOVNIKA.

Od tada više ništa nije kao što je bilo prije. Sve je drukčije u životu šestero djece iz tog sela, koji su toga dana, kako svjedoče, vidjeli Blaženu Djevicu Mariju. Sve je drukčije u životu njihovih obitelji i čitave župe Međugorje, ali i milijuna ljudi iz cijeloga svijeta koji su dopustili da Gospa uđe u njihove živote.

Iz sadašnje perspektive naslućujemo da blagdan Ivana Krstitelja nije tek prvi dan fenomena Međugorje nego da se u njemu krije dublje značenje. Malo je vjerojatno da se Gospa slučajno ukazala baš na taj dan, a mnogo je vjerojatnije da je taj dan izabrala s razlogom – zbog programa koji je uslijedio. A ključno u njezinu programu temelji se na riječima: „Danas vas pozivam na obraćenje. To je najvažnija poruka koju sam ovdje dala.“ (25. veljače 1996.)

Učenje u nama budi svijest da se sve što je živo nalazi u procesu. Nije dovršeno, nego se razvija. Vlastito sazrijevanje i sazrijevanje drugih ne događa se u jednom trenu, nego je to proces.

Sjetimo li se bitnih aspekata u djelovanju Ivana Krstitelja, shvatit ćemo zašto je ostvarenje Gospina programa u Međugorju započelo upravo na blagdan Ivana Krstitelja. Naime, Ivan Krstitelj vrlo je usko vezan uz pojam *obraćenje*, odnosno *prijelaz*. On stoji na prijelazu iz Staroga u Novi zavjet i on poziva na prijelaz (na obraćenje, na promjenu). Kao što je Ivan u ono vrijeme „s one strane rijeke Jordana“ pozivao narod na prijelaz iz staroga u novi život, tako Gospa od toga dana poziva na prijelaz najprije župu Međugorje, a potom i cijeli svijet: na ostavljanje starog i postajanje novim čovjekom.

Poseban Gospin poziv koji je obilježio Međugorje kao takvo je poziv na prijelaz iz nemira u mir. Već je trećeg dana, 26. lipnja 1981., preko Marije Pavlović pozivala: „Mir, mir, mir i samo mir! Mir mora zavladati između čovjeka i Boga i između ljudi!“ Mir nije samo jedan od Gospinih poziva, nego cilj i smisao svega drugoga na što je pozivala. *Obraćenje*, *molitva*, *post*, *ispovijed* – sve to služi povratku mira u čovjekov život. Postizanje mira, međutim, nije nimalo jednostavna zadaća. I onda kad ga

Ključno za razumijevanje Međugorja je to što Gospa nije ostala samo kod pokazivanja našeg neznanja i nemoći, nego nam je ponudila konkretnu pomoć preuzimajući inicijativu: „Ja sam ovu župu na poseban način izabrala i želim je voditi.“ (1. ožujka 1984.) Tu svoju pomoć Gospa je zamislila kao odgoj u školi. „Budite svjesni, ljubljani moji, da sam ja vaša Majka i da sam došla na zemlju da vas učim...“ (29. studenoga 1984.)

ostvari, čovjek ga ponovno lako izgubi. Iskustvo tolikih ljudi navodi nas na zaključak da mir – tu najdublju čežnju svoga srca – čovjek ne može ostvariti sam, svojim vlastitim snagama, nego mu je potrebna pomoć drugih. Zbog toga Gospa objašnjava zašto je s nama: „Vi, draga djeco, ne možete sami, zato sam ja tu da vam pomognem.“ (4. prosinca 1986.) Ona osjeća potrebu da bude s nama jer u nama vidi „nesigurnu djecu u prvim koracima“ (25. prosinca 1989.). Ključno za razumijevanje Međugorja je to što Gospa nije ostala samo pri pokazivanju našega neznanja i nemoći, nego nam je ponudila konkretnu pomoć preuzimajući

inicijativu: „Ja sam ovu župu na poseban način izabrala i želim je voditi.“ (1. ožujka 1984.) Tu je svoju pomoć Gospa zamislila kao odgoj u školi. „Budite svjesni, ljubljani moji, da sam ja vaša Majka i da sam došla na zemlju da vas učim...“ (29. studenoga 1984.)

Očito je da je Gospa ostala tako dugo u župi Međugorje radi nas i naše potrebe za odgojem. To nam ona otkriva u nekoliko poruka: „Tako ćete shvatiti zašto sam ovako dugo s vama. Želim vas naučiti moliti.“ (12. lipnja 1986.) Jednom drugom prilikom kaže: „Draga djeco, radi vas sam ostala ovoliko dugo, da bih vam pomogla da ostvarite sve poruke koje vam dajem.“ (30. listopada 1986.) Škola, Gospina škola – to je bit Međugorja! Stoga ćemo u mjesečniku *Glasnik mira* neko vrijeme razmatrati teme iz Gospine škole kao što su mir i kako doći do mira, molitva, molitva srcem, rad na srcu, praštanje, ispovijed, post itd.

ZAŠTO UČITI?

Već smo iz uvoda u temu *Gospina škola* uočili važnost škole i učenja. Jedan od razloga zašto nam je potreb-

na škola, naše je nedovoljno znanje i nedovoljna sposobnost da živimo sami, oslonjeni samo na sebe i na svoja umijeća. Toga su uvijek bili svjesni ljudi poput Sokrata koji priznaje: Znam da ništa ne znam. To je stav mudra čovjeka koji je otvoren za učenje novoga.

S obzirom na mir, kao jednu od najvažnijih tema u Gospinoj školi, učenje nam je potrebno jer u nama budi svijest da je mir mnogo kompleksnija stvarnost nego što smo prije mislili i da zahtijeva mnogo našeg angažmana. Trebamo učiti kako ostvariti mir i kako ga sačuvati. Učimo li od Gospe, uvijek ćemo se obogaćivati novim spoznajama. Otkrivat ćemo uzroke nemira i načine kako ih nadvladati, kao primjerice: „Danas vas pozivam da se odlučite za Boga, jer udaljenost od Boga plod je nemira u vašim srcima.“ (25. veljače 1991.)

Učeći bolje upoznajemo sebe i procese koji se u nama događaju kada je u nama nemir, odnosno mir. Uz to bolje upoznajemo druge i naše međuljudske odnose. Učimo li, shvatit ćemo da za mir i nemir nisu odgovorni samo izvanjski uzročnici.

Učenje je potrebno i ljudima koji vjeruju u Boga. Naime, priličan broj vjernika vjeru shvaća kao dar (nešto što su primili), ali ne i kao zadatak (nešto oko čega se treba truditi). Imaju svijest odakle su krenuli (krštenje), ali nemaju svijest što trebaju postati (svetost). Zbog toga su zakrčljali, ne razvijaju se. Zadovoljili su se onim što jesu i kakvi jesu, a zatomili su u sebi želju da rastu. Zbog toga nas Gospa poziva da učimo: „Draga djeco, znate da sam zbog vas ostala dugo, da bih vas poučila kako da koračate na putu svetosti“ (1. siječnja 1987.), odnosno „da vas poučavam i vodim putom savršenosti“ (25. listopada 1994.).

Učiti je važno jer se, kad učimo, otvaramo novom, dotad nepoznatom. Upravo nam je to često vrlo teško jer učenje zahtijeva našu vlastitu promjenu. Naime, kada učimo, naše se oči otvaraju stvarnosti kakva jest, a ne kakvom smo je mi zamišljali, što zahtijeva ispravku, promjenu našeg dotadašnjeg zaključivanja i reagiranja.

Jedna od najvažnijih spoznaja koje se stječu u Gospinoj školi u Međugorju je da se moliti *učiti*, što i Gospa izričito kaže: „Želim vas naučiti moliti.“ (12. lipnja 1986.) Jesmo li se ikada pitali zašto Gospa ničemu drugomu ne posvećuje toliko pozornosti koliko učenju moliti? Ne trebamo mnogo analizirati život vjernika da se uvjerimo da mnogi zanemare osobnu, obiteljsku molitvu ili odlazak na Misu i zastanu u svom duhovnom razvoju jer nikad nisu saznali ni shvatili da se moliti *učiti*. Nisu učili moliti pa su ostali na početnome stupnju „djetinjstva“ molitve koja je vrijedila za djetinjstvo, ali za odraslu dob više ne vrijedi.

Učiti je važno jer se, kad učimo, otvaramo novom, dotad nepoznatom. Upravo nam je to često vrlo teško jer učenje zahtijeva našu vlastitu promjenu. Naime, kada učimo, naše se oči otvaraju stvarnosti kakva jest, a ne kakvom smo je mi zamišljali, što zahtijeva ispravku, promjenu našega dotadašnjeg zaključivanja i reagiranja. To unosi strah u naše biće jer se teško odvajamo od dotad usvojenog. Bojimo se izgubiti poznato. Bojimo se vidjeti istinu: i svoju, da sam drukčiji nego što sam se predstavljao, a i istinu o drugima, da nisu onakvi kakvima sam ih zamišljao. Učenje pretpostavlja poniznost. Psalmist kaže: Jahve „ponizne u pravdi vodi i uči malene putu svome“ (Ps 25, 9). Samo ponizan čovjek uči. Ohol čovjek sve zna. Nije li (ne)učenje razlog zašto se „Bog oholima protivi, a poniznima daruje milost“ (1 Pt 5, 5), a što je Marija izrazila u svome *Veličju*: „Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznanje“ (Lk 1, 52)? Budući da uči, ponizan je čovjek otvoren drugima, u prvome redu Bogu. To je razlog zašto Gospa poziva: „Zato, dječice, u molitvi i poniznosti otvorite svoja srca...“ (25. listopada 2005.) Poniznost zahtijeva i svijest da od svakoga mogu nešto naučiti. No, uvjet za to je spremnost primiti

nešto novo od drugoga. A posebno je važna spremnost dopustiti drugomu da me kritizira i ispravi. Slušanje je uvjet učenju. Bez toga nema koraka naprijed u školi, na što nam i Gospa ukazuje: „Želim vas voditi, a vi ne želite slušati moje poruke.“ (25. srpnja 1985.) Sjetimo se, nakon što je bila gotovo prestala davati poruke jer ne želi „nikoga siliti na ono što sam ne osjeća i ne želi“ (30. travnja 1984.), Gospa nastavlja sa svojim odgojem naglašavajući upravo slušanje: „Ja vam govorim i želim i dalje govoriti. Vi samo slušajte moje upute!“ (10. svibnja 1984.) Učenje u nama budi svijest da se sve što je živo nalazi u procesu. Nije dovršeno, nego se razvija. Vlastito sazrijevanje i sazrijevanje drugih ne događa se u jednom trenu, nego je to proces. Nije li to razlog zašto psalmist pravednika ne uspoređuje sa spomenikom (nečim dogotovljenim) nego s palmom i cedrom: „K'o palma cvate pravednik i raste k'o cedar libanonski.“ (Ps 92, 13)

A posebice odnos prema Bogu trebamo shvatiti kao nešto što nije niti može biti dovršeno. Boga se ne može odjednom upoznati. Boga se upoznavanje postupno. I tom upoznavanju nema kraja. Sjetimo se dječaka Samuela koji tek kod trećeg poziva raspoznaje da je riječ o Božjem, a ne o Elijevu glasu. Osim toga, do te spoznaje nije došao sam, nego mu je netko pomogao (Eli). Iz svega toga zaključujemo da učenje traži veliku dozu strpljivosti sa sobom i s drugima. Na to nas i Gospa poziva: „Budite strpljivi i ustrajni u molitvama!“ (14. siječnja 1985.) Moguće je da zbog važnosti strpljivosti za duhovno sazrijevanje Isus nije dopustio učenicima da čupaju kukolj, da ne bi „sabirući kukolj išćupali zajedno s njim i pšenicu“ (Mt 13, 29). Kad se bolje obazremo, primjećujemo da nije ništa drukčije ni u prirodi, da je „njezina tajna strpljivost“ (Ralph Waldo Emerson).

IVAN DRAGIĆEVIĆ (6/10)

DANAŠNJI SVIJET NIJE U EKONOMSKOJ RECESIJI, U EKONOMSKOJ KRIZI, KAO ŠTO MNOGI GOVORE U MEDIJIMA I U NOVINAMA.

Današnji svijet, današnje društvo u duhovnoj je krizi, a svaka duhovna kriza proizvodi, generira, svaku drugu krizu u obitelji i dalje. Majka dolazi k nama. Ona dolazi k nama jer nas želi ohrabriti i utješiti. Ona nije došla k nama da nam donese strah, da nas kazni, da nas kritizira, da nam govori o kraju svijeta, o drugom dolasku Isusa. Ne. Ona dolazi kao majka nade, ona želi danas donijeti nadu u ovaj svijet, umoran svijet koji je ostao bez nade. Na poseban način Gospa nas kroz ove godine zove na svetu Misu, da svetu Misu stavimo na prvo mjesto, kao centar svojega života. Na jednom ukazanju nas šestero klečimo pred Gospom i Gospa nam kaže: Draga djeco, kada biste se sutra odlučivali doći k meni, susresti se sa mnom ili otići na svetu Misu, ne, nemojte doći k meni, idite na svetu Misu jer ići na svetu Misu znači ići ususret Isusu koji nam se daruje u svetoj Misi. Njemu se otvoriti, njemu se predati, njega primiti.

Gospa nas također zove na svetu ispovijed, na klanjanje pred križem i pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Gospa nas zove i na molitvu krunice u našim obiteljima, na poseban način zove na čitanje Svetoga pisma u našim obiteljima. Kaže u jednoj poruci: Draga djeco, neka Biblija bude u svakoj vašoj obitelji na vidljivu mjestu. Čitajte Sveto pismo, da se čitajući Sveto pismo Isus ponovo rodi u vašim srcima, u vašim obiteljima. Neka to bude duhovna hrana na vašem životnom putu.

LATINOAMERIČKI KONGRESI KRALJICE MIRA GOSPIN SU DAR

Prije mjesec dana u Nikaragvi je održan V. latinoamerički kongres Marije Kraljice Mira. Bio je to pravi uspjeh, Gospin uspjeh, doslovno. Okupilo se više od 200 sudionika iz 20 zemalja Latinske Amerike, među kojima i 22 svećenika.

LIJEP JE I ZANIMLJIVO PRI-SJETITI SE POČETAKA OVOGA KONGRESA KOJI JE NASTAO IZ POTREBE DA SE UJEDINE NA-PORI OKO ŠIRENJA GOSPINIH PORUKA IZ MEĐUGORJA. S tim se ciljem 2010. godine prvi put ukazala potreba za stvaranjem poveznice između župe sv. Jakova i mnoštva zemalja koje sačinjavaju latinoamerički kontinent. Uzmemo li u obzir činjenicu da je riječ o jedinstvenom jezičnom području, počevši od Argentine pa sve do SAD-a, na taj su način ujedinjene njihove kulturalne različitosti. Tu je vezu uspostavila *Fondacija „Centar Međugorje“* za Latinsku Ameriku i Španjolsku.

Važno je istaknuti da su se mnoge od tih zemalja još od samih početaka ukazanja oslanjale na molitvene skupine, centre mira i karitativne udruge koje su iznjedrile mnoge pokrete Marije Kraljice Mira, a koje je iz SAD-a vjerni Gospin štovatelj i naš veliki prijatelj Luis Siman za života nastojao neumorno poticati. Prvi zadatak i misija Fondacije bio je ujediniti dotadašnji rad i napore svih zemalja pa se 2011. godine u susretu članova Informativnog centra Mir Međugorje i članova patronata tek osnovane Fondacije zaključilo da bi bilo dobro i nužno sazvati sve voditelje hodočašća i međugorskih centara na godišnje međunarodne susrete koji bi se svaki put održavali u drugoj zemlji, što bi potaklo međusobno zbližavanje svih štovatelja Gospe i njezinih poruka.

FILKA MIHALJ

V. LATINOAMERIČKI KONGRES MARIJE KRALJICE MIRA, MANAGUA (NIKARAGVA) 2015.

Prvi susreti održali su se u Međugorju, ali zbog velike udaljenosti i financijske nemogućnosti većine voditelja iz siromašnijih latinoameričkih zemalja, odlučeno je približiti im Međugorje održavajući susrete u zemljama latinoameričkog kontinenta. Godine 2013. susret je održan u Panami, 2014. u Peruu te 2015. u Nikaragvi. S velikim zadovoljstvom možemo ustvrditi da nas Gospa svake godine blagoslivlja novim milostima te je svaka nova godina bolja od prethodne. Napredak je, dakle, više nego vidljiv, a naš je jedini cilj preko Marije privesti što više duša Isusu.

Na kongresima se obično dijele iskustva te se videozapisima predstavljaju aktivnosti koje je svaka od zemalja realizirala u protekloj godini. Slušaju se predavanja i kateheze svećenika kao i svjedočanstva obraćenja. Voditeljima se podijeli tiskani materijal koji je Fondacija pripremila radi bolje izobrazbe sudionika, organiziraju se radionice o određenim temama, a na susretima često sudjeluju i franjevci iz Međugorja. Tijekom kongresa predsjednik *Fondacije „Centar Međugorje“* predstavi sve pomake, poteškoće, potrebe i uspjehe iz protekle godine. Moramo istaknuti i velik napredak na društvenim mrežama Facebook i Twitter te nedavno uključnje na Instagram i Pinterest pri čemu nam pomaže velik broj mladih volontera.

Osim toga, tijekom kongresa imamo i svakodnevni večernji molitveni program, poput onoga u župi sv. Jakova, popraćen međugorskom duhovnom glazbom. Svećenici su uvijek na raspolaganju za sakrament ispovijedi. Zadnji dan kongresa obično se zajednički postavljaju zadatci i ciljevi za sljedeću godinu. Svećenici dobiju poslanje da putuju u zemlje čiji su voditelji sudjelovali na kongresu i šire Gospinu poruku. I već počinjemo brojiti dane do sljedećeg kongresa kada će nas Presveta Djevica Marija ponovno okupiti pod svojim majčinskim i bezgrješnim plaštem.

Za više informacija posjetite službenu stranicu Fondacije www.centromedjugorje.org.

MEĐUGORJE JE ŠKOLA VJERE I ŽIVOTA

RAZGOVARAO: KREŠIMIR VASILJ

Božji su putevi ponekad čudni, katkada nejasni. Naizgled krhka, ali duhom jaka, č. s. Melhiora Biošić, rođena u Zmijavcima kod Imotskog, nakon osmoljetke je osjetila Božji poziv i otišla u samostan. Ubrzo poslije početka Gospinih ukazanja pokrenula je organizirana hodočašća u Međugorje. Danas je doživotna počasna predsjednica Hrvatske udruge katoličkih medicinskih sestara, a poznata je i po humanitarnim akcijama za Vukovar.

SESTRA MELHIOVA JE UVJERENA DA JOJ JE ZVANJE IZMOLIO NJEZIN POKOJNI OTAC, KOJI JOJ JE UMRO NA RUKAMA.

Kada i ne razumijemo puteve Božje, Bog zna zašto nešto čini. Od sedmero djece iz te obitelji čak su dvije sestre otišle u samostan.

Sestro Melhiora, uvriježeno je mišljenje da se u tim krajevima, u kojima je tada vladalo siromaštvo, pučanstvo odlučivalo na odlazak u samostan samo zato da bi se ljudi spasili od bijede, zato što nisu imali izbora!?

– Ne, to nikada nije bilo tako, upravo suprotno. Moja se majka nikako nije mogla pomiriti s mojom željom da odem u časne sestre. Govorila mi je da se u samostanu naporno radi, da se vrši pokora, a ja sam uvijek bila slabe građe. Nitko od moje obitelji nije ni pomislio da će mi u samostanu biti lijepo i udobno. Nas je bilo sedmero, ali smo uvijek radili i dobro učili, i nismo bili gladni. Dapače, majka me je upisala u gimnaziju, ali sam se ja sama ispisala i uvijek govorila: Bože, što će meni gimnazija, ja želim u samostan! Tako je na kraju i bilo. Nakon Zmijavaca otišla sam u Split, pa u Njemačku gdje sam provela sedam godina njegujući teške bolesnike. Opet sam se vratila u Split i nakon toga sam od 1981. godine u Zadru.

Poznata je Vaša povezanost s Međugorjem. Od prvih dana ukazanja Vi praktički na sve načine živite s Međugorjem. Budite ljubazni pa nam malo približite svoja iskustva.

– Kada se sjetim tih početaka, to se ne može opisati. Nikada neću zaboraviti jednu subotu kada mi je jedan svećenik kazao: Pa znaš li ti da je Gospa došla u Međugorje? Bilo je to dan nakon ukazanja. Iako je to kazao u šali, mene su prošli trnci od glave do pete i ja sam to svim srcem prihvatila. Tada sam ga upitala: Pa dobro, gdje je to Međugorje? On mi je odgovorio da

je to u Hercegovini i da, ako želim, mogu poći s njim jer ide u posjet rodbini. Bila sam presretna. Jedna sestra i ja došle smo u crkvu punu vjernika. Gospin je kip bio ispred prvoga reda na lijevoj strani, bilo je i ukazanje i bili smo među djecom – vidiocima. Bilo je neopisivo. Nakon toga otišli smo na spavanje na Široki Brijeg, no ja nikako nisam mogla zaspati jer sam bila toliko uzbuđena time što sam doživjela. Vidjela sam, naime, Gospu koju sam gledala u crkvi – ali živu. Tada sam rekla: Bože, kako ljudi ne vjeruju i ne vide da je Gospa živa, pa ja je gledam! Bila sam presretna i kazala sam: Daj, Gospe, da ovu milost svatko doživi! I cijelu sam noć to ponavljala. Prije mog prvog susreta s Gospom trebala sam posjetiti obitelj u Zmijavcima, a kako mi je brat živio u Pločama, on je došao po mene u Imotski da me vidi i da me odvede kući. Ja sam tada pomislila: Bože kad sam već tu, mogla bih otići i do Međugorja! Tada sam rekla bratu: Znaš, brate, da nikada ništa ne tražim, ali sad bih te nešto zamolila. Odvedi me do Međugorja! Tada mi je brat kazao: Ma di češ tamo, tamo je puno policije, ostat ću bez posla, znaš da sve provjeravaju, ali ne mogu te odbiti! I tako smo krenuli. Kad smo došli na Tromedu, policija nam je snimila registraciju i upisala brata. Tada je on kazao: Evo, sutra ostajem bez posla! Ja sam mu rekla: Ne boj se, sve će biti dobro, ne češ ostati bez posla! Pred crkvom je bilo puno svijeta i molilo se treće otajstvo krunice, silazak Duha Svetoga. Ovo nikada neću zaboraviti: Uz brdo Križevac s jedne je strane bio crveni plamen. U jednom je trenu taj plamen porastao i krenuo prema križu. Tada sam zavapila: Bože, daj da ovo osjeti i moj brat! U tom je trenu dotrčao moj brat s dvoje djece u naručju i kazao: I ja sam nešto osjetio u srcu! Taj se događaj ponovio još dva puta. Vidjeli smo na kraju ta svjetla, odnosno znakove. Neki su se čudili i govorili: Što imate vidjeti osim brda ispred sebe, što vam je? No mi znamo što smo doživjeli. I dandanas moj brat i nevjesta svjedoče o tome. Brat, naravno, nije ostao bez posla.

Ubrzo ste počeli organizirati hodočašća u Međugorje.

– Kada sam se vratila u Zadar, nisam pričala o ovim događajima, to sam

držala za sebe, no ljudi su to valjda osjetili jer sam ponavljala: Daj, Bože, da svi dožive ono što i ja! Tada su mi ljudi počeli govoriti neka počnem organizirati hodočašća. Ja sam uvijek bila povučena i odbijala takvu mogućnost, između ostalog jer je u svim glasilima pisalo da crkvena lica ne smiju sudjelovati u organizaciji. Osim toga, tadašnji nadbiskup Marijan Oblak bio je poznat kao čovjek discipline i reda, ali ljudi mi nisu davali mira. Ja sam tada rekla: Duše Sveti, ja se u tvoje ruke predajem. Svima sam govorila da to ne radim ja, nego netko drugi, misleći na Duha Svetoga. Želja za hodočašćima bila je prevelika i tako smo mi prvi počeli s hodočašćima u Međugorje. Praktički nije prošao mjesec a da nismo otišli barem dva do tri puta. Bilo je mnogo iskustava. Ne mogu dovoljno zahvaliti dragomu Bogu na svemu. Početak je bio težak jer su i vozači navikli na puštanje svoje glazbe i filmova, ali ja sam rekla: Ovo je hodočašće, a ne izlet. Danas se svi pridržavaju reda. Danas i mnogi drugi organiziraju hodočašća u Zadru, što mi je iznimno drago, jer želim da što više ljudi osjeti ovu milost Božju koju imamo u Međugorju.

Vaše su se molitve, čini se, ispunile jer je Međugorje ušlo u srce mnogih vjernika i poznato je kao mjesto duševnoga mira i vjere.

– Bez obzira na to što Međugorje nije priznao Sveti Otac, oni koji idu u Međugorje ići će i dalje. U pravu ste kada kažete da se Gospa nije ukazala bez razloga baš u Međugorju i baš tada. To su bile vrlo krizne godine, i baš je zato Gospa pozivala na mir i mislim da je to velika Božja providnost. Ne samo to, nego znam da su u Međugorju bili sami katolici i baš pravi vjernici. Ljudi s fakultetima morali su ići kopati kanale po tuđim zemljama i raditi najniže poslove, a gotovo da nema obitelji koja nije ostala bez barem jedne muške osobe koje su bile odvođene preko noći u nepoznatu smjeru. I to je svojevrsna zadovoljština za ono što su mještani pretrpjeli kako bi poslije mogli svjedočiti. Osim toga, Gospa se uvijek ukazivala u malim mjestima i nekim osobama, a i ne najavljuje se unaprijed. Ja sam prošla puno svetišta i u inozemstvu, ali mi se čini da se nigdje ne doživi kao u Međugorju, i to je velika providnost Božja. Danas ljudi gledaju samo da im bude komotno i da imaju manje tereta u životu. Bježe od svoga križa i ne žele ni čuti za njega, ali će križ doći, a oni su nepripremljeni za njega pa im ga je još teže nositi i moraju posrnuti. No, kada se križ nosi s Bogom, on i te kako ima smisao i vrijednost. Zato nije slučajno da se u 21. stoljeću Gospa ukazala u Međugorju među tim brdima! Kada se čovjek samo sjeti tih uspona vjernika

Samo prazna posuda može primiti. Tako i čovjekovo srce: tek ako je ispražnjeno, može iznova biti ispunjeno radošću, mirom i blagoslovom, i Bog to daje. Meni je Međugorje škola života, škola vjere koju možete gledati svojim očima.

Snimila Lidija Paris

U današnje doba čovjek je nesretan, no oni koji žive s vjerom i s povjerenjem u Majku koju nam je Isus ostavio, nisu izgubljeni i imaju smisao i radost života. S našom je Majkom lijepo živjeti, a još ljepše otići u vječnost.

na Brdo ukazanja i na Križevac pa onih tisuća i milijuna bosih ljudi... Koliko se tu prolje suza kakanja i zahvalnica i molitava, to su čudesa koja se svakodnevno događaju. Meni je najveće čudo gledati te mase ljudi svih uzrasta i bolesne na nosilima i one koji ih nose: idu gore s toliko srca i snage. To je čudesno!

Zanimljivo je da u Međugorje dolaze ljudi različitih vjeroispovijesti, nacionalnosti i rasa?

– Tako je, nema nacije koja nije prisutna u Međugorju, ali još je zanimljivije što nema incidenata, nema guranja i vikanja kao na drugim mjestima, nego vlada neki poseban mir. Ja vjerujem da je to zato što se puno moli i ispovijeda pa mjesto zrači nekom pozitivnom energijom. To je najveća ispovjedaonica na svijetu. U ostalim svetištima morate satima tražiti mjesto na kojemu biste ispovjedili svoju grješnost i ništavnost. Samo prazna posuda može primiti. Tako i čovjekovo srce: tek ako je ispražnjeno, može iznova biti ispunjeno radošću, mirom i blagoslovom, i Bog to daje. Meni je Međugorje škola života, škola vjere koju možete gledati svojim očima. Onima koji još nisu posjetili Međugorje kazala bih da ne trebaju čekati da se Papa izjasni o svemu. Ja vjerujem da svakomu govori njegovo srce, a Bog najsnažnije. Divno je poći svojoj zemaljskoj majci, kako se tek onda trebamo radovati nebeskoj Majci u tom zajedništvu dok smo tu, okupljeni iz različitih nacija i vjera, zajedno u molitvi i miru! U današnje doba čovjek je nesretan, no oni koji žive s vjerom i s povjerenjem u Majku koju nam je Isus ostavio, nisu izgubljeni i imaju smisao i radost života. S

našom je Majkom lijepo živjeti, a još ljepše otići u vječnost.

Sestro, Vi ste punih dvadeset godina bili predsjednica Hrvatske udruge katoličkih medicinskih sestara i tehničara u Zadru. Zbog novoga statuta, prema kojem franjevke ne smiju biti u vodstvu udruge, sada ste doživotna počasna predsjednica. Kažite nam malo o tome.

– Nekoliko medicinskih sestara u Zagrebu htjelo je da se kao vjernici malo povežemo, da nešto poduzmemo, i to su predložile pokojnom kardinalu Kuhariću koji je to odobrio i zamolio sve biskupije i nadbiskupije da predlože svoje kandidate i pošalju ih u Zagreb na razgovor. Pokojni nadbiskup Marijan Oblak bio je uporan pa me je nakon puno poziva natjerao da prihvatim, iako sam se zdušno opirala. Nisam se, naime, smatrala ni vrijednom ni sposobnom za takvo što, a imala sam i puno drugih obveza: bila sam u vijeću za Caritas, za stare i bolesne, dežurala sam u bolnici tako da sam smatrala da ja to ne mogu, a mislila sam da ima sposobnijih, ali on je bio uporan. Na tom prvom susretu u Zagrebu bilo nas je malo, no na onaj sljedeći u Zadru došao je velik broj sestara iz cijele Hrvatske. Nastojimo raditi na sebi kroz stručna predavanja i molitvu. Usmjerali smo se na vjerski i etički rad jer o stručnom znamo dosta. Čovjeku u teškoćama vjera ponekad pomaže više nego struka! Kada čovjek u sebi ima vjeru, onda daleko lakše podnosi patnju, bol i stresove jer zna da je netko uz njega i da postoji netko tko je svemoguć. Koliko su puta i sami liječnici kazali: Mi ćemo učiniti sve, ali Bog je iznad svega! Mi iz udruge nastojimo svoju ljubav dokazati i izvan radnoga vremena. Prvo smo se počeli baviti posjetima starijim domovima. Korisnicima smo pjevali, molili s njima i davali im znakove pažnje. U taj smo projekt malo-pomalo uvodili i škole. Kako smo uveli škole u domove, postupno smo počeli odlaziti i k mladima u komunu u Jankolovcu i k sestri Elviri u zajednici Cenakolo. Mi smo im tada bili prvi posjetitelji i ostali smo do dandanas. Nosimo im providnost, hranu i higijenske potrepštine, odjeću i obuću, a oni nama svjedoče. Čovjek samo čini ono što osjeća da u svojoj savjesti mora činiti.

GOSPA

MAJKA MOJA – KRALJICA MIRA!

Dana 22. lipnja 2007. u 6 sati ujutro krenuli smo iz Rijeke prema Međugorju. Mjesec-dva prije polaska moj prijatelj i kolega s posla Miro pričao mi je o Međugorju, o svojim hodočašćima i događanjima tamo, i kad me pitao želim li ići jer ima organizirano hodočašće, pomislih: „Mogao bih. Nisam još nikad tamo bio, a imam nešto novca i vremena pa idem.“

MIŠO
IZ RIJEKE

KAD SMO 22. LIPNJA KRENULI AUTOBUSOM, JEDNA JE GOSPOĐA USTALA, UZELA MIKROFON, POZDRAVILA NAS I NAGLASILA: „MI IDEMO NA HODOČAŠĆE, NE NA IZLET!“ Kad sam to čuo, rekao sam u sebi: „Ma što to ona priča? Ja baš idem na izlet.“ Bila je to gospođa Ljiljana, organizatorica hodočašća i voditeljica molitvene zajednice Kraljice Mira. Nastavili smo put uz pjesmu i molitvu. Uzeo sam svoj mp3 player, stavio slušalice i slušao *heavy metal* koji sam u to vrijeme obožavao.

U popodnevnom satima stigli smo u Međugorje, smjestili se i zatim pošli prema crkvi svetoga Jakova na molitveni program. Miro me je stalno nagovarao: „Hajde na ispovjed!“ Otimao sam se kao riba na udici izgovorima da ne bih sada, da se ne sjećam kako se to radi i slično, ali je Miro bio ustrajan. „Samo idi svećeniku, reci mu da slabo znaš moliti i on će ti pomoći.“ Bio je doista uporan. Sjeo sam kraj prvog svećenika kod kojega je pisalo „Hrvatski“ i rekao da se 24 godine nisam ispovjedio. Bio je to fra Mario Knezović. Poslije sam mu saznao ime vidjevši jedan njegov tekst na portalu Međugorje-info. Bio je pun razumijevanja, ispovjedio me i rekao: „Gospa te je ovamo pozvala.“ Tada sam nakon tko zna koliko vremena opet bio na svetoj Misi i primio svetu pričest. (Sve do tada više sam od 20 godina išao na Misu samo kada se netko vjenčavao ili umro, a i tada sam više vremena provodio ispred crkve ili u obližnjem kafiću.) Na propovjedi sam imao osjećaj da svećenik baš meni govori jer je sve što je govorio bilo baš ono što se meni do tada događalo. U potpunosti sam se prepoznao u svemu. Sve me se to jako dojmilo. Počeo sam razmišljati o sebi, kako sam živio u grijehu, o svemu lošem što sam činio, a uopće me nije bilo briga, samo da bude po mome.

Sljedeći dan 23. lipnja također je bio pun događanja i dojmova. Posjetili smo Široki Brijeg i fra Jozu Zovka. U Međugorju sam slušao vidioca Ivana i njegovo iskustvo

Od povratka iz Međugorja nedjelja mi je nezamisliva bez svete Mise, a dan bez molitve. Odbacio sam sve što sam dotad smatrao važnim. Uništio sam sve materijalne stvari koje su bile vezane uz takvu prošlost i bacio ih u smeće, a okrenuo se Gospodinu. Duhovni je život počeo rasti, a Božja se providnost brinula za mene.

s Gospom. Otišli smo u Cenacolo. Dečki koji su tamo svjedočili o svome životu, o drogi i obraćenju jako su me obradovali. Nisam bio naviknut da netko tako otvoreno govori o sebi. Otišli smo i u Oazu mira. Navečer je ponovno slijedio molitveni program i propovijed koja je opet govorila meni i o meni. Jednostavno nisam mogao vjerovati: kao da s oltara svećenik govori meni, a ne okupljenu mnoštvu! Nazočio sam i klanjanju pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. I to mi je bio jedinstven doživljaj. Proveo sam ga u molitvi na koljenima na onim kamenčićima koji su me boli u koljena. Tada sam osjetio da je promjena počela. Gospa me je povela na put obraćenja.

Dana 24. lipnja pošli smo na Križevac. Uz molitvu Križnoga puta, Gospine krunice i pjesmu, Ljiljana me zamolila da pročitam meditaciju uz posljednju postaju. Prihvatio sam

iako mi je bilo malo neugodno. Nakon toga osjetio sam kao da mi Gospa kaže: „Evo, dovela sam te do križa.“ Kleknuo sam ispred njega i iskreno molio za oprost svojih grijeha, za svoju obitelj i prijatelje... Navečer opet redoviti molitveni program: u meni vulkan osjećaja, klanjanje... Saznali smo da će vidjelac Ivan imati ukazanje na Podbrdu. Nisam znao gdje je to. Pratio sam narod koji je tamo išao i popeo se od Plavog križa prema Gospi- nu kipu, u blizinu od desetak metara. Bliže nisam mogao prići. Molila se krunica i pjevalo se. Odjednom tišina. Na razglas su rekli da Gospa uskoro dolazi. Klečao sam misleći da od toga ne će biti ništa, kao da sam očekivao da ćemo ju svi vidjeti, ili barem ja. Ivan je pročitao poruku koju mu je Gospa dala. Pogodio me je dio jedne rečenice jer se Gospa obratila meni: „Pozdravljam sve nazočne... nevjernike...“ Prepoznao sam se.

Dana 25. lipnja Podbrdo: Gospina krunica, pjesma, molitva na koljenima pred Gospinim kipom. Ovaj sam put na sve to gledao posve drukčije. Počinjao je moj novi život. Navečer molitveni program i nakon njega,

oko 22 sata, povratak u Rijeku. Plodovi Međugorja počeli su se pokazivati. Iz dana u dan postajem nova osoba. Djetinjstvo i život koji sam dotad imao nije bio lak. Od sama rođenja nosio sam težak križ: gubitak roditelja u dobi od pet mjeseci, odrastanje uz djeda, agresivna alkoholičara, gotovo svakodnevna svađa u kući, siromaštvo... Kao mladić počeo sam slušati glazbu koja je veličala zlo, uživao sam u svemu i svačemu, samo ne u ljubavi prema Bogu.

Nikada nisam bio zadovoljan. Stalno mi je nešto nedostajalo. Bila je to Božja ljubav koju tada nisam prihvaćao niti me zanimala, ali On je bio strpljiv i čekao je da se vratim.

Grijeh me pratio na svakom koraku. Blut, nemoral, psovka, nečistoća duha i tijela, *heavy metal*, *punk*, rasizam i neonacizam, tetoviranje, egoizam, arogancija... do tada su mi pružali zadovoljstvo i uživao sam u tome, ali sve je to bilo tek trenutno, isprazno zadovoljstvo, lutanje u potrazi za nečim što će mi pružiti nov oblik užitka i sreće. Ali nikada nisam bio zadovoljan. Stalno mi je nešto nedostajalo. Bila je to Božja ljubav koju tada nisam prihvaćao niti me zanimala, ali On je bio strpljiv i čekao je da se vratim. Od povratka iz Međugorja nedjelja mi je nezamisliva bez svete Mise, a dan bez molitve. Odbacio sam sve što sam dotad smatrao važnim. Uništio sam sve materijalne stvari koje su bile vezane uz takvu prošlost i bacio ih u

smeće, a okrenuo se Gospodinu. Duhovni je život počeo rasti, a Božja se providnost brinula za mene. Vraćao sam se u Međugorje svake godine kako bih zahvalio Gospi. Primio sam i sakrament svete potvrde – krizmu koju kao dječak nisam bio primio. Onda sam počeo prikazivati sva-ku svetu Misu za to da susretnem kršćansku djevojku. Potrajalo je to nekih godinu i pol, ali bio sam ustrajan. Danas je ona moja supruga i imamo predivnog sinčića kojemu smo nadjenuli ime po svetom Mihaelu Arkandelu. Živimo skromno, ali nikad nam ništa ne nedostaje. Kad se god mojoj supruzi činilo da nešto ne ćemo moći riješiti, ja sam joj mirno govorio: „Ne brini. Ima tko se brine za nas.“ Danas se ni ona više ne brine jer uvijek sve bude kako treba. Sve što imamo predali smo u Gospodinove ruke. Sada hodočastim Gospi u Međugorje zajedno sa svojom suprugom da bismo zahvalili Majci na svemu što je učinila za nas, na njezinu zagovoru i molitvama i što je vratila Ocu sina razmetnoga.

MIŠO, VAŠ BRAT U KRISTU

Štirnjo Mateo Ivanović

IZ TAME U SVJETLO

Iako je s. Elvira osnovala Zajednicu Cenacolo boreći se za živote mladih ljudi koji su zastranili na putovima ovisnosti, danas, nakon više od trideset godina, može se reći da je Zajednica davno prešla te okvire i postala puno više od terapijske komune za ovisnike.

PRIREĐILA
PAULA TOMIĆ

ZA HODOČASNIKE SVIH JEZIČNIH SKUPINA POSJET ZAJEDNICI CENACOLO I SVJEDOČANSTVO MOMAKA NEIZOSTAVAN JE DIO HODOČAŠĆA U MEĐUGORJE. I sama sam, prateći skupine hodočasnika, slušala njihova svjedočanstva kojima u novije vrijeme prethodi zanimljiv i edukativan film o nastanku Zajednice i njihovoj osnivačici s. Elviri Petrozzi. Mogu reći da me je svako to svjedočanstvo iznova dirnulo i potaknulo na neke nove odluke i želje u življenju vlastite vjere i odnosa s drugima. Želja mi je ovim člankom približiti projekt i poziv Zajedni-

ce upravo našim župljanima kako bi uvidjeli bogatstvo mogućnosti koje stoji pred njihovim vratima zahvaljujući Međugorju i Gospi.

RANJENI BISERI

Samo život u zajedništvu i ljubavi može učiniti da naše duše, kao ranjeni biseri, upravo u svojoj ranjenosti pronadu Božju ljepotu. Priča o s. Elviri i Zajednici Cenacolo upravo je priča o tom vađenju „ranjenih bisera“ iz blata grijeha i smrti. Hod kroz Zajednicu je proces uzdignuća pred svjetlo Božje ljubavi pod kojim „ranjeni biser“ baš

Svako svjedočanstvo bivšeg ovisnika priča je za sebe, tužna i žalosna, potresna i dramatična, ali puna nade i životne radosti.

u svojim neponovljivim i jedinstvenim napuknućima pronalazi neizmjernu originalnost i ljepotu Božjih zraka života. Iako današnje liberalno i potrošačko društvo ima tendenciju postaviti čovjeka kao mjeru svih stvari izbacujući potpu-

Požrtvovan rad s izranjenom djecom urušava svaku sebičnost i iziskuje neprestan izlazak iz sebe i potpuno darivanje tom drugom, malom biću. Rad u misijama je velika životna škola, još neispitana mogućnost i izazov koji bi se trebao organizirati za sve mlade odrasle u hedonističkim školama bogatog sjevera i zapada.

no svaku odgovornost, poštovanje i odnos čovjeka prema Bogu, mi ne možemo zatajiti istinu da je čovjek ipak samo stvorenje, a ne Bog. Po svom stvorenju on je ograničen i susreće se s ograničenošću drugih. Čovjek ne može ljubiti kako želi, niti može biti ljubljen koliko želi. Temeljno iskustvo čovjeka kao pojedinca i kao roditelja upravo je ova nemoć koja u duši svakoga ostavlja neispunjenu prazninu. Priroda ne trpi prazninu, govorili su stari Latini. Naše praznine može ispuniti samo bezgranična ljubav Božja. Ako ne tražimo nju, kvačimo se za različite supstitute (novac, materijalno, moć, seks, užitak, nasilje, drogu, alkohol, tablete, kocku, virtualni svijet...) koji čine da čovjek gubi svoju nutarnju slobodu te ranjava i uništava sebe i druge. Fra Slavko kaže ovako: „Svaka vrsta ovisnosti ugrožava sposobnost nesebične, požrtvovne, usređujuće ljubavi, a umnožava duh nepovjerenja, laži, nasilja, nepravdnosti. Na koncu čovjek gubi mjerilo za svaku moguću vrijednost ljudskog života i gubi poštovanje prema vlastitom životu.“

Fra Slavko Barbarić i s. Elvira Petrozzi prepoznali su u sebi i ovdje u Međugorju snagu Gospine ljubavi i snagu majčinske ljubavi, snagu žene koja je u svojim darovima najbliža Bogu zato što je pozvana radati, štiti i odgajati život. Samo život u zajedništvu i ljubavi može učiniti da naše duše, kao ranjeni biseri, upravo u svojoj ranjenosti pronadu Božju ljepotu. Priča o s. Elviri i Zajednici Cenacolo upravo je priča o tom vađenju „ranjenih bisera“ iz blata grijeha i smrti. Hod kroz Zajednicu je proces uzdignuća pred svjetlo Božje ljubavi pod kojim „ranjeni biser“ baš u svojim neponovljivim i jedinstvenim napuknućima pronalazi neizmjernu originalnost i ljepotu Božjih zraka života.

U POTRAZI ZA NOVOM KVALITETOM ŽIVOTA

Iako je s. Elvira osnovala Zajednicu Cenacolo boreći se za živote mladih ljudi koji su zastranili na putovima ovisnosti, danas, nakon više od trideset godina, može se reći da je Zajednica davno prešla ove okvire te postala puno više od terapijske komune za ovisnike. Postala je pokret koji snažno želi živjeti karizmu Charlesa de Foucaulda, odnosno u bratstvu i jednostavnosti podijeliti svoju egzistenciju s onima koji su u teškim životnim situacijama. Jednostavno rečeno, želi vidjeti Isusa u svima! Don Ivan Filipović, jedan od svećenika i duhovnika Zajednice, ističe da je ona „zamišljena i razvija se kao pokret ljudi koji teže za novom kvalitetom života. Dakle, da biste postali njezin član, nije nužno da ste imali iskustva s kockom, drogom, alkoholom, ovisnošću o kupovanju, internetu ili nečim drugim. Dovoljno je da vam je nekad u životu bilo teško i da ste na ovaj ili onaj način osjetili težinu života te da želite nešto poduzeti da ubuduće bolje reagirate, radeći na svom cjeloživotnom usavršavanju.“ Momci iz Zajednice sami ističu kako im dolazi sve više mladića koji nemaju problema s ovisnošću, nego egzistencijalne probleme besmisla života, depresije, bezvoljnosti, agresivnosti, destrukcije. Uskoro očekuju i omjer od 50 % ovisnika prema 50 % emocionalno oštećenih šticećenika. Tako Zajednica postaje svojevrsna terapijska škola života u kojoj se uče temelji odnosa s Bogom i ljudima, prije svega kroz odgovornost, požrtvovnost, služenje braći i sestrama, kroz usvajanje radnih navika, kroz žrtvu i odricanje, samozatajnost i komotnosti. Ono što čovjeka danas čini nesretnim, izgubljenim i beživotnim je taj „mentalitet ovisnika“ – taj mentalni i duhovni sklop koji mu nameće svjetska i globalistička kultura smrti nudeći mu svaku vrstu

komotnosti, uživanja, zadovoljavanja svih potreba, lagodnosti, lakšeg puta... Kroz sve pore društva potiče se relativnost, bezvoljnost, logika „lako ćemo“, sebičnost te nesposobnost za žrtvu i odricanje. Čovjekov se duh ne hrani tim stvarima. Posljedica takva globalističkoga načina života jest prava duhovna smrt. A kad je duh mrtav, slijede ga i psiha i tijelo.

ZAJEDNICA KAO EKLEZIJALNI POKRET

Nešto što Zajednicu Cenacolo čini u Bogu snažnom je raznolikost poziva u njoj. Srce Cenacola čini tristotinjak mladića i djevojaka koji su tijekom borbe za vlastito ozdravljenje od ovisnosti

Jedna od vrijednota Zajednice je i u tome što njezino djelovanje zadire u same korijene svojih šticećenika time što uključuje terapijski i molitveni rad s njihovim roditeljima. Mreže „starih“ roditelja koji rade s „novim“ roditeljima vrlo su plodan način pomaganja i ozdravljanja korijena problema, a to je život bez Boga.

u sebi prepoznali i potrebu za još jednim korakom dalje – za potpunim posvećenjem vlastitog života Bogu i braći kroz svećeništvo ili redovništvo. Oko te jezgre u koncentričnim su krugovima mladići i djevojke koji su svoju ljubav podijelili jedni s drugima u sakramentu braka. Neke su od tih obitelji „obitelji posvećene Bogu“ s namjerom da ostanu živjeti cijeli život u Zajednici, dok su druge obitelji tu na neodređeno vrijeme. Trenutno u Zajednici živi tridesetak obitelji sa svojim djecom. Oni većinom vode terapijski hod momaka i djevojaka u zajednici. U Međugorju su to već dugo godina bračni par Zappela: Marco je odgovoran za mušku kuću *Campo della vita – Polje života*, a njegova žena Cinzia odgovorna je za žensku kuću *Campo della gioia – Polje radosti*. Jedna od vrijednota Zajednice je i u tome što njezino djelovanje zadire u same korijene svojih šticećenika time što uključuje terapijski i molitveni rad s njihovim roditeljima. Mreže „starih“ roditelja koji rade s „novim“

roditeljima vrlo su plodan način pomaganja i ozdravljanja korijena problema, a to je život bez Boga. Zajednica ima i one koji su bili u njoj pa su ostali uz nju, kao i brojne simpatizere i prijatelje. Posebne kuće Zajednice su tzv. misijske kuće koje već dvadeset godina postoje u južnoj Americi: Brazil, Meksiko, Peru i Argentina, a nedavno je utemeljena i prva misijska kuća u Africi, u Liberiji. U ovim bratovštinama Zajednica udumljuje nezbrinutu djecu koju im socijalne službe dodjeljuju na brigu. U ovim se zemljama članovi Zajednice skrbe za tristotinjak djece. Požrtvovan rad sa ovom izranjenom djecom urušava svaku sebičnost i iziskuje neprestan izlazak iz sebe i potpuno darivanje tom drugom, malom biću. Rad u misijama je velika životna škola, još neispitana mogućnost i izazov koji bi se trebao organizirati za sve mlade odrasle u hedonističkim školama bogatog sjevera i zapada. Temelj svega su volonterstvo, ljubav i Isusove riječi: „Besplatno ste primili, besplatno i dajte!“ Stoga je službena Crkva, točnije Papinsko vijeće za laike, promoviralo Zajednicu Cenacolo u crkveni pokret.

MEĐUGORJE: DUHOVNO LJEČILIŠTE

Svaka ovisnost zapravo je bolest, a bolest se ne može izliječiti dok joj se ne nađe uzrok. S. Elvira je pogodila da je zapravo najčešći uzrok napuštenosti, praznine i ranjenosti srca život bez Boga. Zato ona svoje „šticećenike“ nije odvela liječnicima i psihijatrima, nego Bogu kroz osnivanje „molitvenih i radnih cenakula“. U konkretnoj organizaciji života cenakula veliku ulogu odigralo je iskustvo koje je s. Elvira zajedno sa svojim šticećenima doživjela upravo ovdje u Međugorju, s Gospom, s vidiocima Vickom i Marijom te s fra Slavkom Barbarićem. Gospine poruke o vjeri, obraćenju, molitvi i postu, a kao kruna svega o miru, postale su glavni predmet i terapija ovog duhovnog lječilišta. U srpnju 1983. osnovana je prva Zajednica Cenacolo u mjestu Saluzzo u Italiji. Već 1985. i 1986. godine s. Elvira hodočasti u Međugorje i o tim iskustvima ovako svjedoči: „Ono zbog čega ovamo rado dolazim i što me je ovdje zadržalo te potaknulo da u Bijakovićima utemeljim kuću za bivše ovisnike, ponajvećma je činjenica da je molitva svakoga moga

šticećenika i čitave naše Zajednice ovdje postala snažnija i dublja. Ovdje smo ojačali molitveni duh te počeli više i sabranije čitati Sveto pismo. Vidjeli smo velik pomak nabolje u svim šticećenima. Usprkos problemima s policijom, svi smo zaključili da smo u Međugorju našli novu zemlju, upravo duhovno lječilište za ovisnike. A kako bi drugačije i moglo biti kad je uz nas naša nebeska Majka, čiju nazočnost tako snažno osjećamo! Stoga nije čudo što naši mladi jednostavno ne žele otići odavde, oni snažno čeznu za Bogom, a ovdje tu čežnju utajuju potpunije nego drugdje. Moram priznati, upravo ovdje brže dobivaju motivaciju za liječenje, i stoga brže i ozdravljaju.“

BORIMO SE ZA ZDRAVU MLADOST

Nasuprot iskrivljenoj logici svijeta, s. Elvira i njezina Zajednica Cenacolo svjedoče snagu milosti koju Gospa pruža ovdje u Međugorju. Upravo tu poruku ona daje svijetu i danas: „Ovdje je Majka i Djeвица na djelu, a to je nepresušiv izvor evanđeoskog nadahnuća za rađanje i očuvanje zdrava potomstva i zdrave mladosti. Stoga i roditelji i njihova djeca trebaju na najduhovniji način iskoristiti Gospinu nazočnost na ovim prostorima: roditelji tako da će svojim uzornim kršćanskim životom ne samo tjelesno nego i duhovno rađati i preporučati svoju djecu, a djeca tako da će slijediti svoje duhovne uzore, spoznajući da je čestit život, prožet ljubavlju prema Bogu i čovjeku, najveće bogatstvo i najveća sreća.“ Svako svjedočanstvo bivšeg ovisnika priča je za sebe, tužna i žalosna, potresna i dramatična, ali puna nade i životne radosti.

Nitko se ne zna radovati životu kao onaj koji je bio u iskustvu smrti.

Nitko se ne rađuje zajedništvu kao onaj tko je iskusio osamljenost.

Nitko tako ozbiljno ne shvaća slobodu kao onaj tko ju je gubio i robovao.

Nitko ne zna poštivati obitelj kao onaj tko je izigrao svako obiteljsko pravilo.

Nitko ne zna tako moliti kao onaj koji je bio odbacio svaki kontakt s Bogom.

Nitko nije spreman tako zahvalno pomagati kao onaj tko ne zaboravlja da mu je netko pomogao.

Jer tamo gdje je obilovao grijeh, izlila se milost u preobilju.

(fra Slavko Barbarić, Biseri ranjena srca)

MEĐUGORSKE PORUKE PRVE SU NAJAVLJIVALE DOLAZAK SLOBODE

**MR. SC. ANDREJ PLENKOVIĆ,
POTPREDSJEDNIK
VANJSKOPOLITIČKOG ODBORA
EUROPSKOG PARLAMENTA**

**ZAVRŠETAK HLADNORATOVSKE
PODJELE EUROPE I PROPAST
KOMUNIZMA, SIMBOLIČKI
OSNAŽENI PADOM BERLINSKO-
GA ZIDA, EUROPSKO PROŠI-
RENJE I UJEDINJAVANJE, ALI I
ZNAČAJNO JAČANJE SEKULA-
RISTIČKIH IDEOLOGIJA PROMI-
JENILI SU DRUŠTVENI OKVIR U
KOJEM DANAS DJELUJE EUROPSKA
UNIJA.** Usprkos tomu, misli pape Franje izgovorene u Parlamentu iznimno su slične poruci nade koju je sveti Ivan Pavao II. 1988. podijelio sa zastupnicima tada samo 12 država članica, a s istom porukom presudno je utjecao i na rušenje komunizma

U znatno izmijenjenim političkim i društvenim okolnostima, 26 godina nakon posjeta pape Ivana Pavla II., papa Franjo posjetio je krajem prošle godine Europski parlament kako bi uputio poruku za više od 500 milijuna građana iz 28 država članica.

u svojoj Poljskoj predviđevši proces ujedinjenja Europe. Papa Ivan Pavao II., papa Franjo, ali i njegov prethodnik Benedikt, prepoznali su kršćanske temelje europskoga ujedinjenja. Životi talijanskoga premijera de Gasperija, francuskoga premijera Schumana i njemačkoga premijera Adenauera – praktičnih katolika i utemeljitelja Europske unije – svjedoče o njihovoj predanosti stvaranju europske zajednice utemeljene na kršćanskim vrijednostima trajnoga mira i zajedništva koje nadilazi sve podjele. Sva trojica pozivala su na povratak tim temeljnim vrijednostima i upozoravali da je, kako je to

papa Franjo sročio, Europa bez transcendentalne dimenzije nezamisliva te da tako riskira izgubiti svoju humanističku dušu. Kultura izgrađena i nadahnutu kršćanstvom stoljećima je oblikovala društva i narode cijele Europe. Zbog toga za Europu vjera nije samo baština, nego i temelj za budući društveni razvoj i osnaživanje društvene solidarnosti. Međugorje predstavlja značajno mjesto očuvanja vjerskog i nacionalnog identiteta Hrvata u Bosni i Hercegovini. Brojnim je katolicima u okolnostima bivše Jugoslavije bilo ograničeno pravo iskazivanja vjeroispovijesti. Poruke u Međugorju tada su prve najavljivale dolazak vremena slobode, demokracije i samostalnosti. Brojne molitve i riječi utjehe crkvenih velikodostojnika i hodočasnika za vrijeme ratne agresije JNA na BiH i Hrvatsku pružile su unesrećenima nadu i vjeru za prekid vatre, mir i neovisnost dviju zemalja. U poslijeratnom vremenu Međugorje je postalo vrijedan integrativni čimbenik Hrvata u BiH te istodobno snažna poveznica s Hrvatima iz Hrvatske koji u sve većem broju posjećuju Međugorje. Veliko priznanje odaju milijuni vjernika i posjetitelja iz cijeloga svijeta koji upravo u Međugorju pronalaze utočište vjere, mira, obraćenja i snage učinivši ga jednim od najvećih svjetskih molitvenih središta. U tom kontekstu radosno očekujem pastoralan posjet pape Franje 6. lipnja Sarajevu kako bi propovijedao međureligijski dijalog i mir te dao ohrabrenje katoličkim vjernicima. U tim će trenucima BiH biti u molitvama milijuna vjernika diljem svijeta. Siguran sam da će to biti nezaobilazan poticaj stvaranja boljeg društvenog, političkog i gospodarskog ozračja u BiH.

Bruxelles, 26. veljače 2015.

LICEM U LICE S RASPETIM

Kad smo pred tvojim križem, Gospodine,
ne možemo ne misliti na sebe.
To je trebala biti naša slika:
tako smo, kao čovječanstvo nakon grijeha izgubljeni,
trebali završiti u mucu
po pravednosti koja je tebe snašla.
Ali tvoj Otac, koji je ljubav,
nije mogao dopustiti da propadne stvorenje,
mi, koje je iz ljubavi stvorio.

I ti si, po volji Očevoj, u ljubavi
ne samo došao među nas kao Emanuel
nego si, prihvaćanjem naše krivice, otišao na križ za nas.
U isto si vrijeme prodro i zahvatio našu najdublju nutrinu
koja se bila odvratila od Boga, od njegove ljubavi,
i postao naš Spasitelj i Otkupitelj.
Hvala ti, Isuse raspeti na križu.

Marijo, onih dana nakon Velikog petka,
prema tradiciji, ti si obilazila Kalvariju
i u svom srcu slušala jak glas svoga Sina
koji je umro za ovaj svijet uzimajući njegovu krivnju
i ponavljajući za svakoga: „Ja sam kriv!“

I kad netko i prolazi tako i danas,
među nama ovdje,
teško je tvomu srcu kada vidi i osjeti
da je u nama tako malo ljubavi za žrtvu tvoga Sina.
I sad u tvom srcu odjekuje taj glas.
On uzima krivnju i grijeh svakoga od nas,
a mi smo tako nezahvalni, bez ljubavi.

Gospodine Isuse,
ti nisi samo svojim križem uzeo naše grijeha,
nego si nam otvorio put povratka Ocu.

Hvala ti, Isuse, za tvoju ljubav s križa
koja je ovdje tako snažno progovarala u tolikim znakovima,
koja je svojim govorom dotakla tolika zatvorena srca.
Hvala ti za sve one koji su prepoznali
da si im otvorio put povratka.
Hvala ti za svako obraćenje
koje je ovdje izazvala tvoja ljubav, raspeta ljubav!

M

OKUS VJERE

Možda će vam se naslov ponuđene teme učiniti neukusnim, ali meni je okus vjere začinio jedan čitav dan. Naime, dok sam neki dan kušala mamin ukusan ručak, po glavi mi se motala misao s posljednjeg susreta naše Frame: Je li vjera samo stvar razuma ili ona ima neke veze s tijelom?

FRAMA
MEDUGORJE

UPITALA SAM MAMU ŠTO ONA MISLI O TOME. „OTKUD TI TO?“ UPITALA ME Š NESKRIVENIM IZRAZOM ZAČUĐENOSTI ZBOG POSTAVLJENA PITANJA. (Usput, ovo nije bio prvi put da se mama začudila zbog mojih pitanja.) Stavila je ruku na lice. „Ne kaže li evanđelist da Riječ tijelom postade?“ odgovori ona nakon nekog vremena. „Da“, složih se, ali mi je još uvijek sve bilo nekako nejasno, apstraktno. Nastavila sam jesti. U jednom trenutku dođe mi na pamet jezik. Zar vjeru ne izražavamo jezikom? A u jeziku su sva osjetila okusa. Jezik kuša hranu i uz njegovu pomoć osjećamo slatko, slano, kiselo i gorko. Tada mi sinu da bi i vjera mogla biti slična jeziku! „Ako je vjera tjelesna, onda sigurno ima neke veze i s okusom. Zar ne?“ Pogledale smo se. Zbilja, zar tek uz pomoć vjere ne kušamo neke stvarnosti iz života? Kako bismo mogli osjetiti Božju blizinu da nije vjere? Ili njegovu ljubav? Mami se svidjelo to razmišljanje pa i ona dometnu: „U psalmima sam nedavno pročitala nešto slično: ‘Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin! Zanimljivo, zar ne?’“

Kako je čudesan jezik, taj tjelesni organ, i kako je čudesna vjera, taj duhovni organ kojim možemo „kušati“ Boga! Sjetih se kolača i slatkiša. Mmm, kako je divno kada jezikom osjetim njihov okus. „A u vjeri? Ima li za tebe išta slatko u vjeri?“ zaustavi mama moju „slatku“ maštu. „Kad sam čitala Bibliju za mlade, vrlo su mi se svidale priče i slike“, odgovorih. „A Misa?“ upita ona s očitom znatiželjom što ću odgovoriti. „I Misa, da, i Misa! Nije uvijek tako, ali najčešće jest. Kad Isusa primam u hostiji, u duši mi je sladak okus.“ U tom trenutku pogled mi pade na solnicu na stolu. Sjetih se Isusa koji kaže: „Vi ste sol zemlje.“ „Da, da“, dometnu mama, „ali sad se situacija mijenja: mi tu nismo oni koji kušaju, nego oni koje se kuša.“ „Kako to misliš“, upitah jer mi je opet bilo nejasno. „Pa mi bismo trebali biti sol drugima, da ljudi koji ne poznaju Boga preko nas ‘okuse’ njegovu blizinu“, dometnu ona poletnim glasom. Nikada kao tada nije mi vjera bila tako opipljiva, tako tjelesna i ukusna. „Sve je to lijepo“, reče mama nakon kratke stanke, „ali postoje i gorki okusi, je li tako?“ „Da“, rekoh, „uz

pomoć jezika osjetimo gorke i kisele okuse.“ „I život je ponekad gorak, a neki događaji, ali i ljudi(!), znaju u nama ostaviti gorak okus. Zar ne?“ Mamino je lice nakon tih riječi postalo ozbiljnije, a ja sam oborila pogled jer sam osjećala da je to za mene ipak „teža hrana“. Ona je to primijetila pa će mi: „Ne mora nam svaka ukusna hrana biti dobra niti svaka gorka loša.“ „Zar gorko nije gorko i slatko slatko?“ Mama je šutjela i gledala u mene. Možda je znala odgovor, a možda i nije. Pustila me je da se sama borim s nepoznanicom. Ne znam kako (valjda kakvom čudnom asocijacijom!), ali sjetih se da je netko na nekom od zadnjih susreta naše Frame pročitao riječi sv. Franje: „Ono što mi je bilo gorko, postalo mi je slatko.“ Kako bih mamu ponovno uvukla u priču, upitah je: „Što misliš što bi to moglo značiti?“ „O Bože, pa ohladit će ti se jelo!“ doviknu ona. Obje smo prasnule u smijeh. Nastavila sam s osmijehom jesti i uživati u okusu mamine hrane, svjesna da mi je i duša dobila lijepu porciju koje ću se rado sjećati. Ali eto usput, da i tebe upitam: Što ti misliš o onim Franjinim riječima?

DESET DANA BEZ EKRANA

ŽIVIMO U SVIJETU BRZIH PROMJENA U KOJEM SMO BOMBARDIRANI MNOŠTVOM INFORMACIJA S RAZLIČITIH STRANA, A KOJE NAM UGLAVNOM DOLAZE PREKO TRI EKRANA: TV-A, INTERNETA I MOBITELA.

Korištenje modernih sredstava komuniciranja može biti s jedne strane korisno dok se s druge strane stvara određena navezanost, a često i ovisnost o tim sredstvima. Kako bismo se na neki način oduprli tom „modernom Golijatu“, župni ured Čitluk, Franjevački svjetovni red (OFS) i Frama Čitluk, potaknuti primjerom udruge CINAZ iz Zadra, pokrenuli su akciju pod nazivom „Deset dana bez ekrana“ („10 dana drukčijeg gledanja“). Akcija počinje na Čistu srijedu, 18. veljače 2015.

Četiri su glavna cilja akcije:

1. smanjiti vrijeme provedeno uz ekrane kako bi se poboljšala komunikacija među učenicima i između roditelja i djece;
2. stjecati kompetencije za razvijanje kritičkog stava prema pojedinim medijskim sadržajima i aktivnostima te za prepoznavanje opasnosti od nasilja i zlostavljanja putem interneta;
3. kvalitetnije osmišljavanje slobodnog vremena;
4. i na kraju, ono najvažnije, dobiveno vrijeme iskoristiti da više zavolimo Boga i ljude s kojima živimo i koje svaki dan susrećemo.

Sve informacije o akciji možete dobiti na e-adresi: zupniuredcitluk@gmail.com ili na telefon: 036 642 540. Koordinator akcije je fra Danko Perutina.

Pridruži se i ti akciji „Deset dana bez ekrana“ jer ti to možeš!

10 dana BEZ EKRANA
U tvojoj obitelji
župi i školi

DĀ IATO MOGU

UMJESTO EKRANA MOŽEŠ:
1. Čitati Bibliju / 2. Izmoliti kronicu / 3. Družiti se / 4. Baviti se sportom...

AKCIJA ZAPOČINJE NA ČISTU SRIJEDU 18. 02. 2015.

organizatori: Župa Krista Kralja-Čitluk, FSR i FRAMA - Čitluk
informacije: zupniuredcitluk@gmail.com / tel.: 036 642 540

Deset dana drukčijeg gledanja

BITI OTAC, BITI MAJKA NEŠTO JE SVETO I VELIČANSTVENO!

KREŠIMIR
MILETIĆ

Svjedoci smo vrlo perfidnih napada na temeljne istine o čovjeku, pokušaja redefiniranja antropologije čovjeka, uvođenja rodne ideologije u sve segmente društva. Praktički donedavno nismo mogli ni zamisliti da ćemo se naći u situaciji da ćemo, primjerice, morati braniti svoja roditeljska prava, štiti djecu od nasrtaja promotora rodne ideologije. Jesmo li bili naivni, nespremni? Boj koji se bije na svjetskoj pozornici duhovne je naravi. Onaj „*koji nema tijelo*“, „*Otac laži i čovjekoubojica otpočetka*“ vodi bespoštedan rat protiv tijela, protiv čovjeka, protiv dostojanstva ljudske osobe, protiv života.

KADA SAM DOBIO POZIV DA POČNEM PISATI KOLUMNJE ZA GLASNIK MIRA, NEKAKO JE SPONTANO DOŠLO DO ODLUKE DA TEME O KOJIMA ĆU PISATI BUDU TEME KOJE SLAVE LJEPOTU I SVETOST LJUDSKOGA ŽIVOTA, BRAKA I OBITELJI, UPRAVO RADI KONTEKSTA I IZAZOVA VREMENA U KOJEM

ŽIVIMO. No, koliko nam se god ovo vrijeme u kojem živimo činilo zahtjevnim, tim su veće i milosti, i usprkos svemu trebamo (i želimo) biti navjestitelji radosne vijesti! U ovome tekstu želio bih da zajedno razmišljamo o daru novoga ljudskoga života, o djetetu. Jedno dijete više? Ima li mjesta za još jedno dijete u mojem životu? S ovim se pitanjem,

vjerujem, susreće svaki roditelj i svaka obitelj, neovisno o tome dolazi li pitanje ili poticaj od nekog prijatelja ili svećenika ili iz dubine našega srca.

U NAŠIM SVAKODNEVNIM MUKAMA I BRIGAMA POSTOJI OPASNOST DA SE ZAMRAČI ILI ZASJENI VELIČINA DARA LJUDSKOGA ŽIVOTA. KAO DA BI NEŠTO DRUGO BILO VEĆE, LJEPŠE, BOLJE, BITNIJE, VRJEDNIJE.

I možda se kao prvi refleks pojave sjećanja na one besane noći, napore, umore ili različite izazove s kojima smo se suočavali s prethodnim djetetom. No, vjerujem da se na licu pojavi i onaj osmijeh koji, vjerujem, može izmamiti samo sjećanje na neki trenutak ili događaj iz (osobito prvih dana) života našega djeteta: na toplinu dječjeg zagrljaja, na prve riječi, na onaj pogled i one oči koje nas gledaju iz krevetića. „Mama, volim te!“ „Tata, ti si najbolji tata na svijetu!“ Sjećate li se?

U našim svakodnevnim mukama i brigama postoji opasnost da se zamrača ili zasjeni veličina dara ljudskoga života. Kao da bi nešto drugo bilo veće, ljepše, bolje, bitnije, vrijednije. Zato nam valja pokušati rasvijetliti neke dvojbe i istaknuti ono dobro, ono lijepo u majčinstvu i očinstvu. Želim pokušati podsjetiti nas, možda i potaknuti, na ono najljepše što u suradnji s Gospodinom možemo: biti očevi, biti majke, biti roditelji.

Duh ovoga svijeta želi zamračiti istinu o ljepoti, svetosti i čudu života. Imati dijete prikazuje se kao neki veliki problem. Kao da svako dijete mora proći pored nekog svog Heroda koji u njemu vidi nekakvu prijetnju.

TVOJE DIJETE, SVAKO TVOJE DIJETE, OTKRIT ĆE TI TEBE, ONO ŠTO JE U TEBI SKRIVENO I ŠTO JEDINO DIJETE MOŽE RASTVORITI: MAJČINSTVO, OČINSTVO, CIJELOGA TEBE. ODLIJEPIT ĆE TE OD VRTNJE OKO SAMOGA SEBE. „ZAISTA, KAŽEM VAM, AKO SE NE OBRATITE I NE POSTANETE KAO DJECA, NE ĆETE UČI U KRALJEVSTVO NEBESKO.“

Nabrajanjem i isticanjem različitih razloga koji mogu biti ekonomski, psihološki, zdravstveni i dr., takav se obeshrabrujući govor želi prikazati i opravdati kao nekakva realnost ili mudrost. No, pokušajmo zajedno promotriti neke činjenice o majčinstvu i očinstvu. Oduzima li nam to maleno dijete uopće nešto ili nam, naprotiv, beskrajno mnogo daje? Gubimo li nešto s djetetom ili, naprotiv, beskrajno mnogo primamo?

ČAK SE I U RAZGOVORIMA S VJERNICIMA MOŽE, NA ŽALOST, ČUTI GOVOR KOJI OBESHABRUJE U OTVORENOSTI PREMA ŽIVOTU. ZAŠTO SE LJUDI TOLIKO BOJE DJETETA?

Roditeljstvo, majčinstvo i očinstvo, bilo ono fizičko ili duhovno, iznimno je blagotvorno za nas. Svaki čovjek želi biti voljen, prihvaćen. Nitko nas u životu ne će voljeti više od naše djece i nikoga nikada ne ćemo voljeti kao što volimo svoje dijete. I sam nam je Gospodin obećao da kad primimo jedno dijete, Njega primamo. Primam beskrajn blagoslov. Čega se onda trebam bojati?

DJECA SU NAJBOLJI UČITELJI NA SVIJETU!

Djeca nas na tako lijep način uče jednostavnosti i čuđenju svijetu! „Zaista, kažem vam, ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko.“ (Mt 18, 2-4) Promatrajući povjerenje koje djeca imaju prema nama roditeljima, i sami učimo o povjerenju i odnosu prema Gospodinu. Uz to, sa svakim djetetom – kako to znamo reći – ponovno prolazimo cijelu školu. Učimo s njima, pomažemo pisati zadaće. Uz dijete stječemo mnoge vještine koje bez roditeljstva ne bismo imali priliku stjecati, a majke, primjerice, brzo uče dobro organizirati svoje vrijeme i vrijeme obitelji, obavljati više složenih poslova i zadataka istodobno. Sve su te vještine iznimno korisne i u drugim aspektima života, primjerice u profesionalnu okruženju, što majkama donosi i konkretne prednosti u okruženjima u kojima se traži dobra organiziranost ili obavljanje složenih poslova.

DJECA NAS UČE KAKO ČEMO POSTATI RADO-SNIM DARIVATELJIMA!

Majke i očevi uče vrlo brzo biti radosni darivatelji! Biti roditelj je 24-satna misija darivanja koju smo dobili od Gospodina. Majčinstvo na predivan način ispunjava smislom i svakim blagoslovom svaki trenutak brige i ljubavi prema djetetu. Roditeljstvo nas često dovodi u situacije koje propituju naše granice i pomažu nam da učimo ljubiti cijelim srcem. Ustati usred noći ili biti neispavan, strpljivo i nježno učiti dijete prvim vještinama, prolazak kroz različite odgojne faze koje zahtijevaju obilje strpljenja i ljubavi izrazito su zahvalna i blagoslovljena škola ljubavi za roditelje.

DJECA SU NAJBOLJI TERAPEUTI NA SVIJETU!

Iako će nas djeca mnogo puta možda i naljutiti, vjerujem da ćemo se složiti da nas baš nitko na ovome svijetu ne može toliko umiriti, razveseliti, raznježiti kao što to mogu djeca. Može li se i sa čim uopće usporediti zagrljaj ili poljubac tvoga djeteta?

DJECA SU NAŠI NAJBOLJI FITNESS-TRENERI!

Neki autori navode da, primjerice, majke, gurajući kolica prijeđu u prvoj godini djetetova života više od 600 km! To je udaljenost između Zagreba i Dubrovnika! Ne samo da je hodanje odličan način kako izgubiti suvišnu težinu nego je guranje kolica odlična vježba prilikom koje se razvijaju mišići.

Roditeljstvo nas često dovodi u situacije koje propituju naše granice i pomažu nam da učimo ljubiti cijelim srcem. Ustati usred noći ili biti neispavan, strpljivo i nježno učiti dijete prvim vještinama, prolazak kroz različite odgojne faze koje zahtijevaju obilje strpljenja i ljubavi izrazito su zahvalna i blagoslovljena škola ljubavi za roditelje.

DJECA NAM POMAŽU DA SE KVALITETNIJE HRANIMO!

Istraživanja su pokazala da roditeljstvo utječe pozitivno i na način i kvalitetu prehrane. Roditelji s malom djecom i sami jedu kvalitetniju hranu, osobito majke koje doje jer za djecu pripremaju kvalitetnije obroke ili vode brigu o prehrani koja je dobra za dojenje.

DJECA POMAŽU DA IMAMO BOLJE ZDRAVLJE!

Istraživanje koje je provelo Sveučilište Carnegie Mellon u Pittsburghu ukazuje na to da odrasli bez djece obolijevaju dva puta više od onih koji imaju djecu. Svi smo vjerojatno čuli da je majčino mlijeko najbolje za bebe, no istina je i da je dojenje blagotvorno i za majku. Dojenje smanjuje rizike od raka dojki i jajnika, a uz to je za majke koje doje manje vjerojatno da će imati visok krvni tlak, dijabetes, visok kolesterol ili bolesti srca.

DJECA POMAŽU DA NAŠ MOZAK OSTANE MLAD!

Svako vas dijete potiče da ponovno učite: od toga kako napraviti bočicu, obrok, mijenjati pelene, učenja hodanja, do svega onoga što je sastavni dio odgoja djeteta. Tisuće malih aktivnosti i zadataka koje pred vas

stavlja roditeljstvo pomaže da naš mozak ostane aktivan i mlad.

DJECA NAM POMAŽU DA PROVODIMO VIŠE VREMENA NA SUNCU I U PRIRODI!

Djeca se vole igrati na otvorenu pa samim time i roditelji provode više vremena na svježem zraku i na suncu. Time se značajno smanjuje i vrijeme koje se provodi u kaficima i zadimljenim prostorima.

DJECA NAM POMAŽU DA SE RIJEŠIMO LOŠIH NAVIKA!

Mnoge majke upravo radi dobrobiti djeteta tijekom trudnoće odluče prestati pušiti ili značajno smanjuju boravak u zadimljenim prostorijama. Žene imaju tri puta veću vjerojatnost da će prestati pušiti tijekom trudnoće, nego u bilo kojoj drugoj okolnosti. Mijenjaju se i loše navike vezane uz prehranu, a također se povećava i briga za zdravlje.

DJECA NAS OSLOBAĐAJU OD MNOGIH NEPOTREBNIH I ŠTETNIH STVARI I USMJERAVAJU NA ONE BITNE STVARI U ŽIVOTU!

Tvoje dijete, svako tvoje dijete, otkrit će ti tebe, ono što je u tebi skriveno i što jedino dijete može rastvoriti: majčinstvo, očinstvo, cijeloga tebe. Odljepit će te od vrtne oko samoga sebe. Voljet će te uvijek, do kraja tvoga života. I dat će ti zadnju čašu hladne vode prije nego odeš. Svako novo dijete otkriva jedan potpuno novi dio tebe koji ne ćeš nikada upoznati i otkriti ako to dijete ne dođe. Jer biti otac, biti majka nešto je sveto i veličanstveno! I svaka sekunda tvoga vremena koju uložiš u dijete bit će blagoslovljena, puna smisla. I na kraju, ako baš hoćeš – ni jedna jedina stvar ne može s nama u nebo: ni kuća, ni auto, ni posao. Ali dijete može! Jedino dijete može!

Jedno dijete više? Ima li mjesta za još jedno dijete u mojem životu? Ili da promijenim pitanje: Tko mi to još želi doći, a čeka samo da ja pristanem? Koga nam to još Gospodin želi poslati da me grli, da me ljubi, da mi se raduje, da ga grlim, da ga ljubim, da ga tješim, da mu se radujem? O Gospodine, otkrij nam ljepotu, veličinu i svetost ljudskoga života! Pomogni nam da budemo radosni i velikodušni darivatelji, da budemo otvoreni životu!

OBITELJSKA BIBLIJSKA IGRA

NA PUTU S MARIJOM, MAJKOM ISUSOVOM

Draga djeco! I danas vas pozivam da obnovite molitvu u svojim obiteljima. Molitvom i čitanjem Svetoga pisma neka uđe u vaše obitelji Duh Sveti koji će vas obnoviti. Tako ćete vi postati vjeroučitelji u svojoj obitelji. Molitvom i vašom ljubavlju svijet će poći boljim putem i ljubav će zavladati svijetom. Hvala vam što ste se odazvali momu pozivu.

Poruka od 25. travnja 2005.

ŽELITE LI POSTATI VJEROUČITELJI U SVOJOJ OBITELJI ILI ŽELITE U MOLITVI I IGRI PROVESTI VIŠE VREMENA SA SVOJOM DJECOM ILI UNUCIMA, ONDA JE OBITELJSKA BIBLIJSKA IGRA „NA PUTU S MARIJOM, MAJKOM ISUSOVOM“ NEŠTO ZA VAS. Igranjem ove igre pratimo Blaženu Djevicu Mariju na njezinu životnome putu od trenutka navještenja pa sve do današnjih dana. Bacanjem kocke putujete biblijskim mjestima i događajima u kojima je Marija sudjelovala, mjestima njezinih ukazanja i mjestima njezina posebnoga štovanja.

Na putu od Nazareta do nebeskog Jeruzalema otkrivaju se kartice te sakupljaju talenti, ukupno 140 kartica opremljenih mnoštvom biblijskih citata Staroga i Novoga zavjeta, duhovnih poruka te poruka iznenađenja. Ovo je poučna i zabavna biblijska igra koja će vas povesti na nezaboravno putovanje ispunjeno veseljem, molitvom i pjesmom. Ova se igra, igra „srcem“. Potiče na upoznavanje Biblije te razvija osjećaj zajedništva i uzajamna poštovanja. Pobjednik je onaj koji ima najveći zbroj otkrivenih talenata. Tako i posljednji može biti prvi. U ovoj igri stvarno nije važno biti prvi!

Tomu ih učite...

UČITE svoju djecu da im ne treba ništa izvana da bi bila sretna, nikakva osoba, nikakvo mjesto ili stvar, i da se prava radost otkriva iznutra. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da je neuspjeh izmišljotina, da je svaki pokušaj uspjeh i da svaki napor donosi pobjedu, da je prvi podjednako dostojan poštovanja kao i posljednji. Tomu ih učite i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da su duboko povezana sa sveukupnim životom, da su Jedno sa svim ljudima, i da nikada nisu odvojeni od Boga. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da žive u svijetu veličanstvena obilja, da ima dovoljno za sve i da se najviše prima u dijeljenju, a ne u gomilanju. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da ne postoji ništa što bi morala učiniti ili biti da bi bila dostojna uzvišenog i ispunjenog života, da se ni s kim ni zbog čega ne trebaju nadmetati i da Božji blagoslovi pripadaju svima. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da im se nikada ne će suditi, da se ne moraju brinuti hoće li uvijek sve napraviti kako treba i da ništa ne trebaju mijenjati, niti trebaju „postati bolji“ da bi u očima Božjim bila savršena i prekrasna. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da u ljubavi nema nikakvih uvjeta, da ne trebaju brinuti da će ikada izgubiti vašu ljubav ili Božju i da je njihova vlastita ljubav, bezuvjetno pružena, najveći dar koji mogu pokloniti svijetu. Tomu ih učite i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da biti osobit ne znači biti bolji, da ako smatraju da su nekome nadmoćni, tada tu osobu ne sagledavaju onakvom kakva ona uistinu jest, i da se u priznanju kako „moj način nije bolji nego je samo drukčiji“ krije duboka iscjeliteljska snaga. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

UČITE svoju djecu da nema ničega što ona ne bi mogla naučiti, da se privid neznanja može izbrisati s lica Zemlje i da će sve što im je uistinu potrebno dobiti sami od sebe kad ih se podsjeti Tko Oni Uistinu Jesu. Tomu ih učite, i velike ćete ih stvari naučiti.

TOMU IH UČITE, ali ne riječima, nego postupcima, ne raspravama, nego pokazivanjem. Jer vaša će se djeca ugledati u ono što vi činite i postat će onakva kakvi ste i vi.

N. D. Walsch

Svijet ne shvaća samoga sebe. Nije kadar istinski razumjeti što je smisao života niti kako bi on trebao izgledati. I otkud bi to mogao znati? Ovako bahat i divlji, kakvim se često pokazuje, ludo nesmotren, spreman je prekrajati i napadati najdublje temelje društva – obitelj. Ne razumije samoga sebe pa često najveći značaj daje svojim strastima i požudama i iz njih pokušava iščitati smisao, put i uređenje koje bi ga trebalo učiniti sretnim.

U POTRAZI ZA OBITELJI

P. IVAN IKE
MANDURIĆ, DI

AKO SE OVAJ SVIJET NE ZAGLEDA U SVOJU DUHOVNU DIMENZIJU, NARAVNO DA ĆE „SVRATATI“. JER NIJE ON PRVENSTVENO ŽDERAČ I KONZUMENT, NEGO BIĆE NA SVETOST POZVANO. On duboko u sebi najprije nosi spremnost da štiti sve što je dragocjeno. Njegova spremnost štiti sve što je vrijedno, seže dotle dokle seže i njegova moć utjecaja. Čovjek je čuvar i zaštitnik. Po tome je u njemu nešto bogoliko. I po tome se prepoznajemo – to je trag sličnosti s Bogom. Sve što postoji htio bi sačuvati od propadanja i prenijeti u vječnost za kojom uvijek beskrajno teži. Jer on je biće od vječnosti, i za nju. Čovjek, nošen porivom užitka, kadar je biti slijep za vrijednosti po kojima

gazi. U toj užurbanoj strasti može uništiti i mora i rijeke, i gradove i kulture, i pjesme i riječi zagubiti. Može uništiti umjetnička djela, životinjske i biljne vrste, seoske idile, djetinjstva, zanate i običaje. Može uništiti i život i temeljni zakon u sebi, i sve ono na što on upućuje! I obitelj – kolijevku života, duhovnu kolijevku novoga života! Tako se rađa prijemor između čovjeka i čovjeka. Između jednoga, koji je nošen božanskim u sebi i želi štiti, i drugoga koji, ponesen lažljivim obećanjima novoga života i novih sloboda, samo udovoljava vlastitim strastima. Čovjek je jedina vrsta koja se oprječno sukobljava oko svojih temeljnih principa. To je jedino biće koje razara vlastitu nastambu kako bi je prilagodio svojoj strasti.

SVRHA OBITELJI

Svako zanimanje kojim se čovjek bavi u sebi nosi i dio njega samoga, no nijedno toliko koliko roditeljstvo. Ono je takvo da traži cijeloga oca, cijelu majku. I u dijete se ugrađuje sve ono što roditelj ima i jest. Kao što raste od hrane koju mu roditelji osiguraju, od doma koji su mu

sagradili, od odjeće kojom ga odijevaju, dijete svoju nutritivnu još više gradi od onoga što iznutra imaju i žive otac i majka: od njihovih osjećaja, vjere, međusobne komunikacije i ljubavi. Dijete treba sve, ono uzima sve, usvaja sve. Roditelj je najprije graditelj djetetove kolijevke. Ne samo stana ili kuće nego i bračne veze kao duhovne kolijevke u koju se polaže djetetov život. Ta ljubav muža i žene – oca i majke – topla je i nježna ili gruba i hladna postelja nevinu životu. Duhovna je kolijevka ispletana od ljubavi, od njihova međusobnoga poštovanja, vjernosti i iskrenosti, predanja i odgovornosti. Roditelji su i učitelji. Ta njihova zadaća prisutna je od prvih dana. I to je u njima usađeno Stvoriteljevom činom. Dijete upija svaku gestu oca i majke. Svaki osmijeh čita na svoj način, svaki glas usvaja i oponaša.

Ono je učenik. I kad ništa ne zna, ipak nešto jako dobro zna: učiti! I to bolje nego itko. Ono je rođeni učenik. Nije svjesno svoje aktivnosti, a ipak to stalno čini. Jednako tako i roditelji često nisu svjesni onoga što čine. Oni su njegovi prvi učitelji, i to čine neprekidno, i onda kad ne misle na to. Učeci od roditelja riječi i korake, dijete istodobno uči i nešto puno dublje i važnije: već tada, a tako i cijeloga života, oni su njegovi prvi svjedoci svoje vjere. Htjeli ili ne htjeli, oni na njega prenose sve ono što su upili tijekom svoga djetinjstva i mladosti. Kroz njihovu vjeru dijete upija polog vjere koja je prenesena i njima iz svih prethodnih naraštaja. Tako se nadoziđuje građevina kao što je Crkva. Stoga je osobito važno koliko vjere otac i majka unose u brak, koliko su postojani u poteškoćama,

vedri i strpljivi, koliko nade nose u sebi, koliko međusobna poštovanja i ljubavi, koliko molitve i duhovnoga mira po njoj prebiva u dječjoj blizini. Također, osobito je važno uspavljuje li ga majka molitvom, s njim i za njega. Dijete već tada to osjeća. Svjedoci vjere možda toga nisu svjesni, ali dijete od toga živi.

BOG JE SREDIŠTE OBITELJI

Naraštaj ovoga vremena mora ponovno u potragu za svetim. Ponovno mora tragati za razumijevanjem toga pojma. Ono je danas nepoznato, zaboravljeno, zasjenjeno mnoštvom ovozemnih noviteta, stvari, sadržaja, izazova i načina užitka. Sveto? Pa što je to uopće? Sveto – to je nešto sasvim drukčije od nas. To je nešto veće od moje egzistencije, vrjednije od moga života. Sveto je vrijedno toga da mu svoj život podložim, vrijedno je toga da mu se poklonim. Takvo je da moja savjest od mene traži da to priznam, da uzviknem: Nismo jednaki ja i Ti, Sveto! Ono nas određuje. Čovjek uvijek ima svoje svetinje; uvijek ima nešto što mu je sveto, sve dok je živ. I lako ga je pronaći: to je ono zbog čega još stojimo u životu. Ono nas podiže, vuče, motivira; ono je opravdanje za napor, trplje-

nje, ustrajnost; ono je razlog zašto se tjeram na život, na rad, na učenje, na život koji i nije kakav bih htio. Ni žena, ni muž, ni dijete ne mogu biti smisao života. To smije i kadar je biti samo Bog, Otac nebeski. On mora biti središte odnosa između muža i žene, mladića i djevojke, zaručnika i zaručnice. Stavljen u sredinu, Bog posvećuje i njihov odnos. Roditelji i djeca, ma koliko ih bilo, ako su bez Boga, osjećaju samoću. No, ako je Bog tu, obitelj uvijek osjeća puninu. Jer, obitelj je opet jedno. Kao što su muž i žena jedno, kako kaže pismo: *njih dvoje, bit će jedno tijelo*, tako je i obitelj opet samo jedno. Bez Boga ona je sama. Središte obitelji neka bude onaj tko ju je ustanovio: Bog posred nas! Tamo gdje je to tako, tamo je nešto drugo, nešto drukčije, nešto vidljivo i onima koji to ne razumiju, nešto sveto. To je nova i vječna *Noina arka* izvan koje se sve opet potapa i koja ovom svijetu tako spasenjski nedostaje i treba.

DJECA SU RADOST

U kolovozu 1984. Gospa je za vrijeme ukazanja rekla vidiocima: Imate tako malo djece! Imajte djecu! Ne bojte se imati djecu. Prije nego postanu vaša djeca, oni su moja djeca. Posvetite ih mojem bezgrješnom Srcu.

ROBERT
RUKAVINA

VRIJEDI LI OVA GOSPINA PORUKA IZ 1984. GODINE I ZA NAS DANAS?

Rekao bih da vrijedi možda više nego ikada prije. Nevjerojatno je koliko je glasova protiv djece i obitelji, čak tako glasnih i javnih da se čovjek zapita gdje ja to živim. Navode oni kako je doslovno užas imati više od dvoje djece, psuju kada treba zadovoljiti dječje temeljne potrebe. Zapravo, prema njima, tko danas uopće i pomišlja imati nekoliko djece osim „zatucanih, konzervativnih, bolesnih katolika“? Na žalost, danas je moderno govoriti protiv djece i obitelji koju čine muškarac i žena. Od svih tih vrljih mislilaca znam da takvi komentari nisu upereni osobno protiv mene i meni sličnih pa me to zato još i više vrijeđa... no ima tu nešto puno dublje, a upereno je izravno protiv Boga koji kaže: „*Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite!*“ (Post 1, 28) Zapravo, svjestan sam da je došlo vrijeme kada se otkrivaju namisli mnogih srdaca. Pitam se kako to njima izgleda žena junakinja ili „macho“ muškarac. Vjerojatno kao narcisoidan lik koji svakodnevno vrišti s naslovnica novina, TV-a i interneta, koji nema što reći pa sav svoj stav i razmišljanje pokazuje golom stražnjicom ili poprsjem. Naprotiv, katolička majka junakinja govori svojim djelima, svojom rođenom djecom i požrtvovnom ljubavlju prema njima. Slušajući Isusa, vjeruje da će baštiniti život vječni jer se svjesno žrtvuje u ovozemaljskom životu.

Možda će netko pomisliti da djeca iscrpljuju, da smo mi roditelji izmučeni s toliko djece, ali ne, nikako. Zapravo, sa svojom se djecom osjećam i te kako „macho“. Neprospavane noći, odlasci liječniku, brisanje guza, služenje bez očekivanja da ti netko kaže hvala izgrađuju karakter i baš se osjećam odlično kada čujem: „Volim te, tata!“

Moja supruga i ja svoju energiju i vrijeme ne trošimo na pustu zabavu i gledanje TV-a, na ispijanje bezbrojnih kava u lokalima na „špicu“... Naše je vrijeme posvećeno djeci, a vremena za odmor uvijek se nađe. I za kraj „zakucavanje“: supruga i ja imamo devetero djece i ne osjećamo se iscrpljeni, nego baš „fresh“, u svijetu mladosti, i baš bi bilo dobro da nas Bog blagoslovi još kojim djetetom prije nego li (teoretski moguće) za koju godinu postanemo djed i baka! Iskreno želim svima da osjete slast i radost Božje prisutnosti gdje sve buja, raste i vrvi životom posvećenim Gospi i Isusu!

VJERA JE UPALJENA SVIJEĆA U MRAKU

Ako imalo pratite informativne i katoličke internetske portale, morali ste primijetiti ime Nikoline Nakić. Ova diplomirana komparatistica književnosti i povijesti i majka četvero djece, koja se iz rodnoga Zagreba udala i preselila u Šibenik, sve više postaje poznata po svojoj pisanoj riječi, ali i po svom aktivnom zalaganju za kršćanske životne vrijednosti.

RAZGOVARALA
PAULA TOMIĆ

ONO ČIME ČITATELJE ODUŠEV-LJAVA NJEZIN JE JEDNOSTAVAN I ŽIVOTAN NAČIN PISANJA, ISKRENOST I SLIKOVITOST U PRETAKANJU VLASTITIH OSJEĆAJA I ISKUSTAVA, KAO I NEUSTRASHIVOST I LUCIDNOST U PRIKAZIVANJU STVARNOSTI.

Manje je poznato da je, osim Nikolina djela, u jednom trenutku i njezina životna priča bila baš u Međugorju čudesno dotaknuta Božjom i Gospinom ljubavlju.

Nicolina, poznajemo Vas po pisanoj riječi. Naime, dobro su primljene i čitane Vaše kolumne iz bloga *Ogledalo duše* s katoličkog portala *Bitno.net*, a i s bloga *Genijalni um* s portala *Večernjeg lista*. Povremeno pišete i za portal *Klokanica* te za *Šibenski portal*. Kako je došlo do tih suradnji? Što želite poručiti svojim čitateljima?

– Sve je počelo s *Večernjim listom*. Skupila sam hrabrost i glavnom uredniku *Večernjeg lista* e-poštom poslala jedan svoj tekst, uvjeren da će završiti negdje u internetskom bespuću. Otišla sam na put i tjedan dana nisam otvarala pretinac e-pošte. Možete zamisliti moje iznenađenje kada sam otvorila poštu i vidjela već pet dana staru uredničku poruku s ponudom da mogu odmah početi pisati blog u *Večernjem*. Sve su suradnje potom došle nekako prirodno. Blog je bio jako čitan i zvali su me i drugi. Čitateljima od prvoga dana nudim svoja iskrena promišljanja, bez ikakvih kalkulacija ili bojazni da o nečemu nije pametno pisati: o današ-

Želimo majčinstvu vratiti dignitet, ono je tako nepravедno zapostavljeno i marginalizirano. Podupiremo brak jedne žene i jednoga muškarca kao optimalnu zajednicu za suživot i odgoj djece, i podupiremo i branimo dostojanstvo ljudskoga života od začeca do naravne smrti.

njem svijetu, o događajima u našoj zemlji, o izazovima koje doživljavaju današnje obitelji, o odgoju djece danas..., ma o svemu o čemu mislim da vrijedi pisati.

Vas kao osobu i Vaše stavove donekle poznajemo iz kolumni te inicijativa koje se zalažu za život, dostojanstvo žene i obitelji. Što je Vas oblikovalo?

– Ne znam što me je oblikovalo, ali sigurno znam je tko me je oblikovao i isto tako znam da taj proces ni izdaleka nije gotov. Svjesna sam činjenice da je vjera dar i nazočnost Božje ljubavi prema meni nezatnoj koju jasno oduvijek osjećam, koju smatram darom i povlasticom i brižno njegujem. Sigurno je da su me i okolnosti moga odrastanja i

života također usmjeravale. Tako sam ponosna na činjenicu da potječem iz kraja koji je toliko dao našem dragom hrvatskom narodu, kraja koji nam je dao našeg blaženog kardinala Stepinca i tolike druge velikane. Velika mi je čast što sam krštena upravo u Krašiću. To su ti mali dijelovi moga životnoga mozaika, svaki za sebe dragocjen. Sigurno je da me oblikovalo i to što sam bila voljeno dijete svojih roditelja i sestra svoje sestre, a kasnije i žena svomu čovjeku i majka četvero djece... Svaka ta spona, svaka ljubav i povezanost bitan je dio mene same, a iznad svega uvijek stoji činjenica da sam ljubljeno dijete Božje koje i dalje želi rasti njemu na slavu, usavršavati se i dopuštati božanskom dljetu da me kleše po svojoj volji i ljubavi.

Možete li nešto reći o svojim početcima pisanja, o tome kako dolaze ideje i nadahnuća, kad stignete pisati uz četvero djece i muža?

– Pisanje je oduvijek bilo moja prva ljubav. Kao dijete bila sam nagrađivana za poeziju i prozu, odabrala sam i studij komparativne književnosti, no onda sam imala razdoblje kada sam pustila taj svoj, nazovimo ga tako, talent, da sjedi u zapecku. Radila sam u školi jer je trebalo raditi, postala sam majka i bila su tu nova usta koja treba hraniti i bilo je tako sve dok se nisamo suočili s činjenicom da imamo bolesno dijete i da je nemoguće vratiti se na posao. Poželjela sam iskoristiti vrijeme i vratila se sebi, tj. pisanju. Ono što sam godinama držala u sebi, naprosto je izašlo van, zaista nije bilo problema s nadahnućem jer je meni pisanje prirodno poput disanja. Pisala sam bez ikakve ambicije, bez želje da se svidim, a ispalo je ipak da se mnogima svidjelo i da su mi tekstovi naišli na zaista lijep odaziv kod publike. S druge strane, nekad mi nije lako jer imam četvero djece od kojih jedno s posebnim potrebama, no čovjek može uvijek naći vremena za ono što voli.

Žena ste i majka. Odgajate četvero djece od koje je jedno s autizmom. Kako ste Vi i Vaša obitelj prihvatili svoju „zvijezdu na zemlji“, svoju Mariju? I kako je ona odredila vaš život?

– Moje treće dijete, moja voljena djevojčica Marija, promijenila je život moje obitelji zauvijek u svakom mogućem smislu. Sve u vezi s njom,

njezin dramatičan dolazak na ovaj svijet, moje i njezino preživljavanje od sigurne smrti, i iz tadašnje i iz današnje perspektive bilo je prekretnica. Rodila sam je s 33 godine i u njenu je porodu pošlo po zlu sve što je moglo poći. Kad se našete u takvoj situaciji, počnete si postavljati određena pitanja: Zašto sam pošteđena? Što želiš da učinim sa svojim životom?

Nisam tada imala jasne odgovore, oni su se počeli nazirati tek poslije. Nakon dvije godine saznali smo da Marija ima autizam. Ništa nisam znala o tome i nakon početnog šoka i isplakanih suza mogla sam, mogli smo, samo usmjeriti pogled na križ i reći: Vodi nas Ti jer mi ne znamo kojim nam je putem ići, daj nam snage jer je mi po ljudskome nemamo i podaj nam prije svega mir da nas jača i krijepi u onome što nas čeka. U trenutku kad smo čvrsto zagrlili križ, Marija je prestala biti izazov i postala je blagoslov. Učinila nas je boljim ljudima!

Ja nikad, dok živim, ne ću prestati moliti i željeti da ju vidim u „našem“ svijetu, a ne u svom. To je početak i kraj svake moje molitve. Da profunkcionira, da progovori, da nam budućnost prestane biti toliko neizvjesna. Toliko je toga! A ipak, baš nas je naše milo dijete naučilo pravom značenju ljubavi koja se ne izražava riječima, već srcem i koja nastaje i potječe u duši i iz duše. Tu njenu dušu prepoznajemo i volimo, osjećamo kao onaj izvorni njezin dio stvoren od Gospodina. Tamo nema autizma, nema bolesti... tamo se isključivo nastanila Ljubav.

Kakav je Vaš doživljaj Međugorja? Imate li neko svjedočanstvo koje želite podijeliti s našim čitateljima?

– Prvi sam put bila u Međugorju u prosincu 2012. godine. Godinama prije toga vrlo sam jasno osjećala Gospin zov. Oduvijek sam čvrsto vjerovala u Međugorje. Okolnosti su bile takve da sam došla u trenutku kad sam bila trudna s četvrtim djetetom. Poslije Marijina porođaja jasno mi je bilo rečeno da moje tijelo ne će dočekati kraj eventualne sljedeće trudnoće jer maternica ne može izdržati novo rastezanje jer je bila cijela skrpana. Ja nisam željela raditi kompromise sa svijetom, već živjeti ispravno. I kad

smo shvatili da ću postati majkom četvrti put, za mene nije bilo dileme: ili ću roditi ovo dijete ili ću umrijeti pokušavajući. Tako sam došla u Međugorje u sedmom mjesecu trudnoće pomirena sa sobom i s Bogom. Od trenutka kad sam kročila na sveto hercegovačko tlo, u mojem srcu i mislima bio je samo jedan vapaj – majčinski vapaj. Ne da preživim ja, to sam pustila dragom Bogu na volju. Moje je srce uzvikivalo samo jednu riječ i jednu molitvu: za zdravlje moje kćeri. Teškom sam mukom mogla moliti i za što drugo, jer je sve počinjalo i završavalo samo s njom. Mariji Velikoj za Mariju malenu.

Poslije svete Mise, a prije klanjanja, svećenik je izgovorio molitvu za ozdravljenje duše i tijela i kako sam u tom trenutku na koljenima preklinjala za Marijino zdravlje, osjetila sam da se sa mnom događa nešto čudno. U mene je sišla nekakva sila kakvu nikada prije ni poslije nisam osjetila i doslovce sam osjećala kako mi gori utroba. Trajalo je to nekoliko minuta i oblio me znoj. Nisam znala što to znači. Brzo sam uzela telefon i nazvala kući u Šibenik, gdje živimo, da provjerim ima li možda kakve promjene s Marijom. Toliko sam bila opsjednuta mišlju o njoj da mi ništa drugo toga trenutka nije padalo na pamet. Kako se s njom nije dogodilo baš ništa, ostala sam zbunjena jer mi nije bilo jasno što se to sa mnom dogodilo. Kad sam se vraćala kući, imala sam osjećaj da pola srca ostavljam na ovom kamenu.

Odgovor sam dobila nešto poslije, na ultrazvučnom mjerenju ožiljka mjesec dana prije poroda. Sjećam se jasne zbunjenosti liječnice koja mi je mjerila ožiljak, jedanput, dvaput, triput, svaki put govoreći kako je medicinski nemoguće da on bude debeo kao okolno tkivo. No bilo je baš tako! Mihovil je rođen sretno, no priča je ipak dobila još jedan nevjerojatan obrat jer sam dva dana nakon poroda dobila smrtonosnu plućnu emboliju koja je bila otkrivena samo zato što sam bila u bolnici. Ispostavilo se da je stvar genetske prirode i da me spasilo upravo to što sam rodila četvrto dijete jer bi me ugrušak dohvatio kad-tad, a ovako sam saznala odakle prijeti opasnost. Bogu hvala!

Gorljivi ste zagovornik prava na život od začeca. Riječi iz Vaše kolumne „Abortus NIKADA nije rješenje. On donosi smrt, on donosi krivnju, on donosi žive rane koje se gnoje cijelog života i nikad ne cijele, jer ne mogu zacijeliti – jer najteže je oprostiti sebi“ malo su pomutile liberalne i feminističke duhove Hrvatskog novinarskog društva. Kako Vi na to gledate?

– Neka ih je pomutilo i nadam se da ću to moći činiti i dalje. Pitanje pobačaja za mene je duboko osobno jer sam ja samo pukom Božjom providnošću uopće rođena. Roditelji su me imali mladi, jako mladi i pritisak okoline bio je strašan. Mama je na prijevazu bila dovedena liječniku i samo me odluka donesena u tom trenutku spasila i omogućila mi da se rodim. To sam iskustvo opisala u kolumni i iznijela svoj stav o pobačaju. Taj je tekst stajao objavljen deset mjeseci a da nikoga nije ni smetao ni vrijeđao, sve dok ga nije pročitala jedna osoba koja se našla uvrijeđena mojim stavom i prijavila me Vijeću časti Hrvatskog novinarskog društva. Oni su pak reagirali vrlo brzo, u roku 24 sata tražili su od mene da se očitujem. No, reagiralo je jako puno mojih čitatelja koji su masovno krenuli slati prosvjedna e-pisma i zagušili im pretince pa su se jednostavno povukli. Nisu mi se više javljali, no

ja nikako ne mislim šutjeti o tom pitanju i govoriti ću i govoriti jer mislim da, kad je o tom pitanju riječ, jednostavno nemamo pravo šutjeti. Nemamo pravo nemoćno slijegati ramenima dok se provodi taj tihi holokaust. Minuta naše rezignacije jedna je minuta previše.

Potpredsjednica ste nedavno osnovane građanske inicijative „Judita – glas žena“ koja želi pomoći da se u svijetu jače čuju stavovi žena koji su drukčiji od sekularnih i bezbožnih stavova koji nam se kroz masmedije svakodnevno nameću kao univerzalni. Možete li nam o tome reći nešto više?

– Da, nekoliko nas bliskih prijateljica pokrenulo je inicijativu „Judita – glas žena“. Želimo, ukratko, da nam se prestane nametati taj imperativ prisilnog izjednačavanja s muškarcima. Smatramo da žene prije svega trebaju biti žene: svjesne svoje biološke posebnosti i različitosti. Žene i muškarci različiti su i komplementarni. Nadopunjujemo se po svojim različitostima. Nismo za jednakost jer ne možemo biti jednaki, ali jesmo za ravnopravnost i društvo jednakih mogućnosti. Želimo majčinstvu vratiti dignitet, ono je tako nepravedno zapostavljeno i marginalizirano. Podupiremo brak jedne žene i jednoga muškarca kao optimalnu zajednicu za suživot i odgoj djece, i podupiremo i branimo dostojanstvo ljudskog života od začeca do naravne smrti. Ohrabrujuće je svakako što se toliko žena prepoznalo u našim vrijednostima i javilo nam se. Bit ćemo neumorne u promicanju naših vrijednosti!

Kako Vam Vaša vjera pomaže u obitelji, životu i radu?

– Ona ne pomaže, ona nosi. Ona nije dašak utjehe i trenutak spokoja, već živa sila koja pokreće sve pred sobom, usmjerava sve naše misli i postupke, lomi grijeh i daje snagu da nijednim svojim činom ne zaniječemo živoga Boga. Vjera bi za nas katolike trebala biti način života, upaljena svijeća u mraku, i na nama je da se zapitamo svijetlimo li.

Želite li još nešto dodati?

– Nije lako živjeti naše kršćanske vrijednosti, živjeti Krista u današnjem svijetu. Na neki način to je teže nego ikad. Kažu da mi katolici imamo trostruku zadaću: poznavati dobro svoju baštinu, poznavati nazore sekularnog bezbožnog svijeta kojemu se suprotstavljamo i svjedočiti svojim životom, živjeti ono u što vjerujemo. Nismo stvoreni da se skrivamo, da plešemo na glazbu svijeta. Krist nije umro zato da se mi danas utopimo u masi, nego da se uvijek i iznova odlučujemo za Njega. Pozivam, dakle, vaše čitatelje upravo na to: da se svakom svojom odlukom i svakim svojim životnim izborom ponovno i ponovno odlučuju za Krista. I ne zaboravite na Mariju. Ona je tu da nam taj put olakša.

Kažu da mi katolici imamo trostruku zadaću: poznavati dobro svoju baštinu, poznavati nazore sekularnog bezbožnog svijeta kojemu se suprotstavljamo i svjedočiti svojim životom, živjeti ono u što vjerujemo.

Nismo stvoreni da se skrivamo, da plešemo na glazbu svijeta. Krist nije umro zato da se mi danas utopimo u masi, nego da se uvijek i iznova odlučujemo za Njega.

Libijski mučenici, suvremena kopirana ikona

SVJEDOCI I MUČENICI BOŽJEGA DJELA U SVIJETU

Svjedoci smo nesmanjena i gotovo globalnoga progona kršćana u suvremenom svijetu. Kršćane se ubija, progoni, fizički protjeruje, ali isto tako diskriminira i progoni iz javnosti, društva, medija, na njih se sručuje silna količina mržnje, nesnošljivosti, cinizma, satire, ironije, pa je gotovo bolno čitati i slušati o tolikim javnim ili perfidnim progonima i ostracizmu svih koji se očituju pripadnicima bilo koje kršćanske vjeroispovijedi, od liberalne Amerike pa do Koreje i Filipina.

PRISJETIMO SE MOTIVA PROGONA KRŠĆANA U RIMSKO DOBA.

Rim je bio tolerantan, snošljiv prema religijama i bogovima, sve ih je primao u svoj panteon, svi su u njemu imali mjesta, osim kršćanskoga Boga. Njega su sustavno progoinili. Suvremeni totalitarizmi zarobljuju čovjekov duh pa im je stoga kršćanski Bog slobode smetnja, zaprjeka ostvarenju njihovih interesa i ciljeva, jer kršćanski Bog jest Bog slobode i promicanja ljudskih prava, Bog svega stvorenja i stvorenoga, dok današnji vladari kaosa i svijeta žele porobiti čovjekov duh. Svim proglasima ljudskoga dostojanstva i prava unatoč,

FRA TOMISLAV
PERVAN

među koje spadaju sloboda vjere i vjeroispovijedanja, kršćani diljem svijeta trpe u milijunskim brojkama na društvenom, političkom i pravnom području. Njih se šikanira, tlači, zlostavlja, progoini. Na radnome mjestu i na ovim ozemljima trpe *mobbing*. Sve to nameće mnoštvo praktičnih, ali i teoloških pitanja zašto je tomu tako. Već je Isus učenicima pretkazao da će ih zbog njegova imena progoiniti, zlostavljati, da će ih svi zbog njega (za)mrziti (usp. *Mk 13, 13; Mt 10, 22; Lk 21, 17*). Prema Ivanu, to se upozorenje iščitava i iz Gospodinovih oprostajnih riječi: „Ako su mene progoinili, i vas će progoiniti.“ (*Iv 15, 20*) U čemu je

taj povijesni prijemor kršćana, u čemu je ta kršćanska „oporost“, sumnjičavost i dvojbenaost silnicima ovoga svijeta, moćnicima i tiranima? Zašto se spontano rađa otpor prema Kristu i kršćanima? U pravilu bijes i mržnja prerastaju u progon i ubijanje. Da, netko će reći, i druge se religije progone, i druge religijske manjine trpe progone i šikaniranja, ali to ne umanjuje niti relativizira ostricu progona upravo kršćana te povijesnu sustavnost toga fenomena. U povijesti su zabilježena nasilja i progoini drugih religijskih zajednica. Danas imamo u Indiji sukobe hinduista i muslimana; budizam nije tako nenasilan kakvim ga se želi predstaviti te očituje svoje nesnošljivo lice, primjerice u Burmi, nekada iz čistoga straha od drugoga i drukčijega, od tuđega. Kršćanstvo je stoljećima razrađivalo i nudilo teološko utemeljenje patnje i progoina, smještajući svoje progone u surječje povijesti spasenja, nudeći smisao patnje kroz povijest, u Starom, pogotovo u Novom zavjetu, nakon Kristove žrtve na križu. Primjerice, u islamu nemamo teologiju patnje ili teološko promišljanje o patnji, povijesno-spasenjski smisao trpljenja. Sam Muhamed, utemeljitelj islama, bijaše ratnik i osvajač. Nije on onaj sluga patnik o kome govori Stari zavjet, koga kršćanska predaja poistovjećuje s Isusom Kristom, Jaganjcem koji uzima na sebe grijehe grješna čovječanstva. U islamu nemamo pojam mučenika nalik kršćanskom pojmu mučeništva, čak ni među šiitima, u kome postoji progon i patnja Alijevih sinova.

MUČENIŠTVO KAO KRŠĆANSKI „SIGNUM“ U SVIJETU

Kršćanski mučenik ne umire za ideju, ideal ili cilj, on daje život za konkretnu osobu: za Isusa Krista. Tko zbog svoje vjere biva ubijen ili trpi mučeništvo, on je žrtva. Mučenik je samo onaj tko u žrtvi svoga života – kao Krist na križu – umire iz vjere i za vjeru. U totalnoj oprjeci naspram ideološki ili religijski motiviranim atentatorima samoubojicama, koji se pogriješno nazivaju ili stiliziraju kao mučenici, kršćanski je mučenik – slijedeći do kraja Isusa Krista – osoba nenasilja i posvemašnjega predanja. On je spreman umrijeti, ne ubijati, on u svome mučeništvu ljubi, ne mrzi. I pitamo se zašto kršćani navlače na sebe mržnju namjesto sućuti, agresiju

namjesto milosrđa. Zašto kršćanski mučenici imaju toliko neprijatelja dok osobno nisu nikomu neprijatelji? Da bismo donekle osvijetlili stanje i dali odgovore, bacimo pogled na povijest progoina kršćana u rano doba Crkve kako bismo mogli povući poveznice s našim vremenom. Imamo sustavni progon vjernika za vrijeme rimskoga imperija. Carski Rim nije bio totalitarna diktatura, nego je u religijskom smislu bio dosta tolerantno društvo koje je svesrdno integriralo božanstva osvojenih područja i naroda u svoj panteon. Stvaran pluralizam jezika, kultura i religija bijaše *melting pot*, talionik koji je držao carstvo na okupu. Rim se nije osobito zanimao za pobožnost ili vjeru osvojenih naroda, nego je vodio računa o redu i poretku među pokorenim narodima. Nova su božanstva preuzimana u panteon, svi bijahu dobrodošli, s jednom ogradom i zabranom: nisu smjeli rušiti poredak ni carstvo, nisu smjeli djelovati iznutra kao razorna snaga, kao dinamit. Posljedica takve prakse jest ta da su se sve religije odricale postulata glede vlastite istine i istinitosti. Sva se religioznost podvrgavala političkom sustavu i javnom kultu te se u tome surječju, ako je željela da je rimska vlast trpi ili podnosi, svaka od njih odricala vlastite biti i istinitosti, nutarnje obvezatnosti. Stoga, ako je netko htio štovati svoje bogove, religioznost se povlačila u privatnu sferu. Mjesto bogova ili Boga zauzimala je politika, državni ustroj, ideja države ili pak ideologija. S tim su ciljem i carevi proglašavani božanstvima ili bogovima, a to bijaše posljedica sakralizacije države, njezine nosive ideje i održanja.

Istinski, kršćanski monoteizam ruši taj panteon. Ne samo s razloga što biblijski monoteizam razotkriva, razobličuje sva božanstva i sve „bogove“ u njihovoj ništavnosti, pa čak i niskosti, pokvarenosti (usp. tolika starozavjetna mjesta koja se rugaju, doslovce ironiziraju rukotvorena božanstva), nego što monoteizam traži, postulira za sebe istinu. Time on ruši temelje sakralizacije države i svih njezinih autoriteta. Rim je trpio židovstvo i njegov monoteizam jer židovstvo nije djelovalo misionarski, prozelitski, nije aktiviralo misionarsku protežnicu, zadržavalo se u krugu židovstva, sunarodnjaka. Kršćanstvo pak naviješta jednoga Boga kao Boga

svih ljudi, sukladno Isusovu nalogu učenicima na rastanku, pri čemu Isus ima u zreniku „sve narode“ (usp. *Mt 28, 19*). Sukladno rimskom poimanju, religija je državna tvorevina. Ona je u službi države i poretka te je kao takva podložna državnim zakonima i običajima. Tako religija postaje običajnom religijom. Već je Tertulijan rekao da Krist nije „običaj“, nego „istina“. U Kristu i kršćanstvu riječ je o apsolutnoj, objavljenoj istini nad kojom državna vlast nema nikakvu jurisdikciju ni mjerodavnost, nego tvori paralelno društvo, zajednicu koja obuhvaća sve bez razlike, sve koji kušaju živjeti iz Božje istine, istine Isusa Krista. Dakle, na djelu je odvajanje istinitoga i svetoga od profanoga, svjetovnoga. Benedikt XVI. stalno je naglašavao da živimo u diktaturi relativizma. Može se reći da je u rimsko doba vladala diktatura relativizma. Kršćani se nisu dali

U totalnoj oprjeci naspram ideološki ili religijski motiviranim atentatorima samoubojicama, koji se pogriješno nazivaju ili stiliziraju kao mučenici, kršćanski je mučenik – slijedeći do kraja Isusa Krista – osoba nenasilja i posvemašnjega predanja. On je spreman umrijeti, ne ubijati, on u svome mučeništvu ljubi, ne mrzi.

integrirati u državni diktat jer su vjerovali u jednoga i jedincatoga Boga koji se objavio u povijesti kao trojstveni Bog – Otac, Sin i Duh Sveti. Kršćani se nisu zadovoljavali vjerom u „svoga“ Boga i „svoju“ istinu, nego su bili uvjereni da je istina samo onda istina ako vrijedi za sve. Istina nikada nije partikularna, nego univerzalna, i nekakvo „partikularno“, „plemensko“ božanstvo nije pravi Bog niti može takvim biti.

CARU CAREVO, BOGU BOŽJE

Stoga vjera i upućenost na Boga – Stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga – Počelo svega i Sudca svih, relativizira zemaljske bogove i božanstva, zemaljske apsolutizme, pod bilo kojom egidom. Kršćanski Bog i kršćanska istina razobličuju postojeću diktaturu relativizma u njezinoj protuslovnosti. Za kršćanstvo nisu problem svjetonazorska snošljivost ni profana država jer i sam Isus razlikuje područja političkoga i svetoga („Bogu Božje, caru carevo“ – *Mt 22, 21*). Progon kršćana u Rimskome Carstvu imao je svoje ishodište upravo u razlikovanju svetoga i profanoga. Zato je Pilatu zvučala čudnom Isusova riječ da kraljevstvo njegovo nije od ovoga svijeta (usp. *Iv 18, 36*) pa stoga pomalo zatečen pripituje: Ti li si dakle kralj? Onodobno, ni na Istoku, a ni na Zapadu pa ni u židovstvu, nije bilo načelna razlikovanja između politike i religije. Židovstvo je smjeralo prema teokraciji,

Dokle god povijest spasenja ne dođe do svoga cilja i ispunjenja u eshatonu, dokle god budu hodili trnovitim putovima povijesti, kršćani će biti progonjeni, jer mogu ostati kršćani i vjernici samo ako u životu daju svjedočanstvo o Božjem djelovanju u povijesti. Stoga i ne čudi ovolika kršćanofobija u suvremenom svijetu. To je logična posljedica onoga – caru carevo, Bogu Božje!

imamo je u starom Egiptu, a s vremenom i u Rimu. Vladar je bio namjesnik božanstva ili božanstvo koje je u ime bogova vladalo podanicima ili je pak država instrumentalizirala religiju u političke svrhe. Božanstvo bi trebalo obnašati vlast pa je politika imala stanovite značajke religijskih povlastica i primjesa. Kršćani se nisu mogli time zadovoljiti niti su mogli integrirati Krista, kao dodatno božanstvo, u rimski panteon. Nisu htjeli iskazivati caru bogoštovlje – prinositi kâd i tamjan. Bili su voljni činiti ono što je Krist zapovjedio, a to je – caru carevo, Bogu Božje. Ni manje ni više. Božje pripada samo Bogu, ne i caru. Država nije totalitet komu treba iskazivati štovanje, ona ne obuhvaća cjelinu čovjekova bivanja, ona nije Absolutum ljudskoga vjerovanja i nadanja. Isus oslobađa čovjeka od totaliteta državne vlasti, politike i zemnih veličina. Isus istodobno oslobađa i državu od iracionalnih mitova koji je zaogrću božanskom aurom. Isus protuslovi svim kušnjama koje su se tijekom povijesti javljale te pokušavale da se državne tvorevine pozivaju na nadnaravne elemente. Isus proturječi i herezi koja se neprestano ponavlja i želi stvoriti zemaljski raj, ovozemno kraljevstvo Božje. Možda je upravo u tome korijen sustavnoga progona kršćana od Francuske revolucije te totalitarnih ideologija 20. stoljeća, nacionalsocijalizma i komunizma. Te dvije ideologije postuliraju za sebe upravo ono što kršćani ne mogu niti smiju pripisati ili priznati bilo kojoj zemaljskoj zbiljnosti, bilo kojoj državi ili ideologiji. Nacionalsocijalizam je stvorio pseudoreligiju, „religiju“ nadmoći jedne nacije nad drugima, s popratnom „liturgijom“, s velikim „vođom“ koji je imao svemoćni autoritet, s mitskom ideologijom „tla i krvi“ i vlastitim „dogmama“. Antisemitizam, progon Židova, bijaše samo uvod u sustavan progon kršćana: okomili su se na Davidovu zvijezdu da bi se

zatim usmjerili protiv Kristova križa. Devetnaesto se stoljeće rugalo vjeri kao jeftinoj utjehi, pijumumu za narod, ali je Karla Marxa zanosila kršćanska ideja povijesti spasenja, naime, Boga koji djeluje u povijesti, koji povijest spasenja usmjeruje prema eshatologiji. Komunistički pseudoreligijski klon nije u tome da određuje čovjekov vanjski život i njegovo mišljenje, nego je komunizam za sebe postulirao smisao povijesti te ispunjenje čovjekovih težnji i nadanja ovdje na zemlji. Stoga je u svojoj vanjskoj pojavnosti komunizam bio doslovce krivotvorina Crkve, lažna religija u liku Partije. Ta je religija imala „Stari zavjet“ Karla Marxa i Lenjinov „Novi zavjet“. Imala je svoga „papu“, „kardinala“, „partijske oce“, teologe, koncile (kongrese!), inkviziciju, sudišta, ritual, dogme, misionare, mučenike (heroje!), kult, simbole, nazovisakramente (komunističku inicijaciju, pionire itd.), organizaciju. Doslovce, krivotvorina religije! I nije se slučajno mržnja komunistička usmjeravala protiv vjernika, jer Lenjinova ideologija nije ciljala prema porobljavanju svijeta, nego stvaranju novoga čovjeka. Ne *ex nihilo* („iz ništa“), nego je ideološki materijalizam nakanio iz mase i materije (proletarijata!) stvoriti novog, bezbožnog čovjeka. Stoga mu krvni neprijatelj ne bijaše kapitalizam, nego vjernik koji je vjerovao u Duha Stvoritelja. Oni naboji 13. svibnja 1981. na Trgu svetoga Petra bijahu upućeni čovjeku u bijelome (prema fatimskoj tajni) koji, parafrazirajući Staljina, nije imao divizija, nego je govorio o dostojanstvu čovjeka i ljudskim pravima za sve. Stoga možemo povući usporedbe između progona kršćana u Rimskom Carstvu i progona pod smeđom i crvenom ideologijom 20. stoljeća. Kršćani su onodobno naviještali prevlast Boga Oca nad svim bogovima, totalitarizmi dvadesetoga stoljeća bijahu usmjereni protiv Duha Svetoga koji vodi povijest dok sadašnji progoni kršćana u islam-

skom svijetu imaju za ciljnik Isusa Krista. On je kamen spoticaja u islamu. Već je Drugi vatikanski sabor istaknuo da i kršćani i muslimani vjeruju u jednoga Boga. Islam po sebi jest strogi monoteizam. Židovi i kršćani vjeruju da se Bog objavljuje u povijesti dok za muslimana nije povijest nego Kuran mjesto Božje samoobjave. Kazano kršćanskom terminologijom, vječni Logos nije postao Tijelo (kako kršćani vjeruju), nego Knjiga. K tomu je u biti islam oblik teokracije, gdje gotovo nema razlike između svetoga i profanoga, šerijat određuje sve razine života. Za muslimane proroci i glasnici, od Adama do Muhameda, ističu jedincatost jednoga Boga, dok im je kršćanska vjera u Trojstvo oblik mnogoboštva. „O sljedbenici Knjige, ne zastranjajte u svome vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i Duh od Njega; zato vjerujte u Allaha i Njegove poslanike i ne govorite: 'Trojica su!' Prestanite, bolje vam je! Allah je samo jedan Bog – hvaljen neka je On! – zar On da ima dijete?! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji, i Allah je dovoljan kao svjedok.“ (Sura 4, 171) Isus im je stvorenje i čovjek, a ne ni Božji Sin ni Logos. Kršćani će prihvatiti muslimanski monoteizam, muslimanima je neprihvatljiv kršćanski „triteizam“, troboštvo. „Nevjernici su oni koji govore: 'Allah je jedan od trojice!' A samo je jedan Bog!“ (5, 73) Naša kršćanska vjera u utjelovljenje te Isusova otkupiteljska smrt na križu za muslimane ostaje trajna sablazan i humus za progone kršćana u islamskim zemljama. Mi vjernici kršćani možemo prihvatiti islamski monoteizam, ali ne možemo nijekati vjeru u Isusa Krista koji je postao čovjekom. Bog ne ostaje u svojoj onostranoj nedokučivosti, nego je postao jednim od nas, ranjivim i patnikom, u Djetetu u jaslama, u Raspetome na križu. Kršćani to vjeruju i uz cijenu patnje i mučeništva. Dokle god povijest spasenja ne dođe do svoga cilja i ispunjenja u eshatonu, dokle god budu hodili trnovitim putovima povijesti, kršćani će biti progonjeni, jer mogu ostati kršćani i vjernici samo ako u životu daju svjedočanstvo o Božjem djelovanju u povijesti. Stoga i ne čudi ovolika kršćanofobija u suvremenom svijetu. To je logična posljedica onoga – caru carevo, Bogu Božje!

ULOGA DUHOVNIKA NA KRŠĆANSKOM ISTOKU 2/5

BIJEG I POVRATAK

Iako duhovnici nisu zaređeni niti ih itko postavlja na tu dužnost, sigurno je da moraju biti *pripremljeni*. Ta se priprema odvija po klasičnom modelu bijega i povratka, što se jasno raspoznaje u životima svetoga Antuna Velikoga i svetoga Serafima Sarovskog.

BISKUP
KALLISTOS WARE

ŽIVOT SVETOGA ANTUNA MOŽE SE JASNO PODIJELITI NA DVA DIJELA. PRIJELOMNA JE BILA NJEGOVA PEDESET I PETA GODINA. Razdoblje od mladosti do pedeset i pete godine bilo je vrijeme pripremanja provedeno u sve većem udaljavanju od svijeta, u povlačenju sve dublje i dublje u pustinju. Njegov životopisac kaže da

je proveo dvadeset godina u jednoj napuštenoj utvrdi bez ikakva kontakta s ljudima. Kada je napunio pedeset pet godina, njegovi prijatelji više nisu mogli suzdržati svoju znatiželju pa su provalili vrata. Sveti je Antun izašao i sljedećih je pedeset godina svoga dugoga života bio na raspolaganju ljudima, ne napuštajući svoj pustinjački život. Bio je „liječnik kojega je Bog dao Egiptu“, kako kaže njegov životopisac sveti Atanazije. „Svi su ga voljeli“, tvrdi Atanazije, „i svi su htjeli da im on bude otac.“ Naglasimo i da se prijelaz sa samotnog pustinjačkog života na

duhovno očinstvo nije dogodio na Antunovu inicijativu, nego na poticaj drugih ljudi. Napomenimo i da Antun nikada nije bio zaređen sa svećenika. Bio je monah laik. Sveti Serafim prošao je sličan put. Poslije šesnaest godina običnoga života u monaškoj zajednici kao novak, zavjetovani monah, đakon pa svećenik, povukao se na dvadeset godina u samoću, najprije kao eremit u šumi, a posljednje tri godine – nakon što mu je opat naredio da se vrati u zajednicu – kao samotnjak zatvoren u svojoj ćeliji. U tih dvadeset godina znao je primiti posjetitelje, ali je u određenim razdobljima njegova izolacija bila gotovo potpuna. U samom početku svojega života u šumi proveo je tisuću dana na panju i tisuću noći na stijeni u neprekidnoj molitvi. Posljednje tri godine u šumi nije ni s kim razgovarao, a tri godine koje je proveo zatvoren u svojoj ćeliji nije išao u crkvu čak ni da bi primio svetu pričest, nego su mu je donosili na vrata njegove ćelije. Godine

1813., s pedeset i tri godine, prekinuo je svoju osamu te posljednja dva desetljeća svojega života posvetio službi duhovnoga očinstva. Primao je sve koji su mu dolazili, i monahe i laike. Nije činio ništa na svojoj promidžbi niti je ikoga pozivao k sebi. Ljudi su sami k njemu dolazili. Kada bi došli – a znale su to biti stotine i tisuće dnevno – nikoga nije otpravio praznih ruku.

NEVIDLJIVO I VIDLJIVO SLUŽENJE

Bi li sveti Antun i sveti Serafim bili jednako sposobni voditi i inspirirati svoje suvremenike da nije bilo te radikalne asketske pripreve, tog radikalnog bijega u samoću? Oni se nisu povukli u samoću sa specifičnom i svjesnom nakanom da postanu učitelji i duhovni vodiči. Nisu pobjegli da bi se pripremali za takvu zadaću, nego iz žarke želje da budu sami s Bogom. Bog je prihvatio njihovu ljubav, a onda ih poslao natrag kao oruđe iscjeljenja za svijet iz kojega su se bili povukli. Čak i da ih nije poslao natrag, njihov bi bijeg svejedno bio vrhunski kreativan i vrijedan za društvo, jer redovnici i redovnice svijetu ne pomažu prvenstveno onime što čine i govore, nego onime što jesu, zbog neprekidne molitve koja posve ispunjava njihovu nutrinu. Da su sveti Antun i sveti Serafim samo molili u samoći, već bi i to bio vrhunski oblik služenja. Dogodilo se pak to da im je Bog naredio da mu služe na neposredniji način. To neposredno i vidljivo služenje nije bilo njihova izvorna nakana, nego sporedan učinak koji nisu tražili niti planirali, izvanjska posljedica nutarnjeg i nevidljivog služenja koje se već događalo po molitvi. „Stekni duhovni mir“, govorio je Serafim, „i tisuće oko tebe bit će spašene.“ To je model duhovnoga očinstva i majčinstva. Budi uronjen u Boga, tada možeš i druge Njemu dovesti. Svatko mora naučiti biti sam, u tišini vlastita srca slušati govor bez riječi Duha Svetoga i tako otkriti istinu o sebi i o Bogu. Tada će njihova riječ upućena drugima imati moć jer će biti riječ koja proizlazi iz tišine.

ŽIVOT, A NE RIJEČI

Tako oblikovan kroz susret s Bogom u samoći, *starac* iscjeljuje samom svojom prisutnošću. On vodi i oblikuje ljude, i to ne prvenstveno riječima ili savjetom, nego svojom nazočnošću, živim i specifičnim primjerom koji daje. Poučava svojom šutnjom koliko i svojim govorom, svojom nazočnošću koliko i riječima savjeta koje izgovara. Zato Abba Pambo nije htio ništa reći nadbiskupu Aleksandrije Teofilu. „Ako ga ne pouči moja šutnja“, rekao je starac, „onda ga ne će poučiti ni moje riječi.“ Slična priča prati i svetoga Antuna. „Tri svećenika imala su običaj posjetiti blaženoga Antuna jednom godišnje. Dvojica su mu postavljala pitanja vezana uz njihove misli (*logismoi*) i spasenje njihove duše. Treći je šutio i nije postavljao nikakva pitanja. Nakon nekog vremena, Abba Antun mu reče: 'Dolaziš k meni već tako dugo, a nikada me ništa ne pitaš'. Ovaj odgovori: 'Oče, dovoljno mi je gledati vas.'“ Istinsko putovanje *starca* nije prostorno – prema pustinji, nego duhovno – prema srcu. Izvanjska samoća, iako pohvalna, nije nezaobilazna. Čovjek može naučiti držati se u samoći pred Bogom i u aktivnu životu u društvu. Poznata priča o jednom aleksandrijskom liječniku koji je bio jednak svetom Antunu, i koji je cijeloga dana pjevao s anđelima, pokazuje da je mistički i „andeoski“ život moguć i u gradu, a ne samo u pustinji. Samotnjaci

„Stekni duhovni mir“, govorio je Serafim, „i tisuće oko tebe bit će spašene.“ To je model duhovnoga očinstva i majčinstva. Budi uronjen u Boga, tada možeš i druge Njemu dovesti. Svatko mora naučiti biti sam, u tišini vlastita srca slušati govor bez riječi Duha Svetoga i tako otkriti istinu o sebi i o Bogu. Tada će njihova riječ upućena drugima imati moć jer će biti riječ koja proizlazi iz tišine.

Naše pastoralno iskustvo i tjeskoba zbog tuđih boli tjeraju nas na nutarnje putovanje u potrazi za skrivenim blagom Kraljevstva. Samo se tamo mogu naći istinska rješenja za probleme ovoga svijeta. Nema sumnje da će se malo tko – ako uopće itko – usuditi sama sebe nazvati *starcem* u punom smislu te riječi, no ako budemo ponizno i iskreno željeli ući u „tajni vrt“ svojega srca, svi ćemo u određenoj mjeri moći primiti milost duhovnoga očinstva i majčinstva.

nemaju monopol na neprekidnu molitvu srca. Ljudi poput aleksandrijskoga liječnika živjeli su svoje nutarnje putovanje ne prekidajući izvanjske veze sa zajednicom.

SVAKI JE ŽIVOT JEDINSTVEN

Model bijega i povratka ne smije se, dakle, shvatiti previše doslovno i strogo. Ta se dva razdoblja ne moraju nužno iskazivati na izvanjski i prostorni način, a ne može ih se uvijek ni razlikovati u vremenskome slijedu. Uzmimo primjer svetoga Ignacija Brančaničina, mlađeg suvremenika svetoga Serafima. Prije nego što se povukao u manastir, bio je časnik u vojsci. Nakon samo četiri godine monaškoga života, sa samo 26 godina, imenovan je poglavarom aktivne i utjecajne zajednice u blizini središta Petrograda. Nakon što je 24 godine bio opat, bio je posvećen za biskupa. Četiri godine poslije odrekao se svoje službe da bi posljednjih šest godina života proveo kao pustinjač. U njegovu je slučaju dugo razdoblje aktivnoga pastoralnoga rada i duhovnoga očinstva prethodilo razdoblju samotnjačke izolacije. Kada je bio postavljen za opata, sigurno se osjećao nespremnim. Dok je godinama upravljao manastirom i biskupijom, u tajnosti svoga srca stalno se povlačio u nutarnju samoću, koja je dobila svoj izvanjski oblik tek na samom kraju njegova života. Život svetoga Teofana Samotnjaka odvijao se istovjetno: najprije aktivan pastoral, tek onda samotnjačka ćelija.

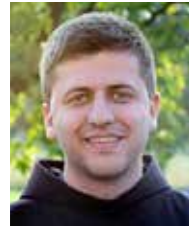
PASTORALNI PROGRAMI, PSIHOANALIZA ILI NUTARNJE PUTOVANJE? Životni put svetoga Ignacija Brančaničina može poslužiti kao paradigma mnogima od nas u današnje vrijeme, iako smo svjesni da smo daleko od njegove duhovne razine. Pod pritiskom izvanjskih okolnosti i vjerojatno nesvjesni onoga što nam se događa, preuzimamo odgovornost naučavanja, propovijedanja i pastoralnoga savjetovanja, a nemamo nikakvu duboku spoznaju o pustinji i njezinoj kreativnoj tišini. Poučavajući druge, možda i sami počinjemo učiti. Malo-pomalo postajemo svjesni da naši filantropski programi, zdrav razum i psihoanaliza nemaju moć iscijeliti rane čovječanstva. Ruši se naše samopouzdanje, spoznajemo svoju nedostatnost i počinjemo shvaćati što je Krist mislio kada je rekao da je „samo jedno potrebno“ (Lk 10, 42). To je trenutak kada netko, po Božjem milosrđu, počinje postajati *starac*. Naše pastoralno iskustvo i tjeskoba zbog tuđih boli tjeraju nas na nutarnje putovanje u potrazi za skrivenim blagom Kraljevstva. Samo se tamo mogu naći istinska rješenja za probleme ovoga svijeta. Nema sumnje da će se malo tko – ako uopće itko – usuditi sama sebe nazvati *starcem* u punom smislu te riječi, no ako budemo ponizno i iskreno željeli ući u „tajni vrt“ svojega srca, svi ćemo u određenoj mjeri moći primiti

milost duhovnoga očinstva i majčinstva. Možda izvanjski nikada ne ćemo živjeti eremitski ili samotnjački monaški život – što često ovisi o čimbenicima koji su izvan naše kontrole – ali je najvažnije da svatko uvidi da treba biti samotnjak u srcu.

Obradila i prevela Lidija Paris
U sljedećim brojevima: Tri dara duhovnoga vođe;
Poslušnost i sloboda; Kada nema duhovnika

Biskup Kallistos Ware rođen je u Engleskoj 1934. kao Timothy Ware. Školovao se na Oxfordu. Pravoslavnoj Crkvi pristupio je 1958., nakon čega je proveo duže vrijeme u Grčkoj, u manastiru svetoga Ivana na Patmosu. Pozna je pravoslavlje koje se živi na Svetoj gori Atosu i u Jeruzalemu. Za svećenika i monaha zaređen je 1966., kada je dobio ime Kallistos. Od 1966. do 2001. na Oxfordu je predavao pravoslavlje. Godine 1982. bio je posvećen za biskupa Diokleie i pomoćnoga biskupa pravoslavne nadbiskupije Tijatire i Velike Britanije.

FRA DRAGAN
BOLČIĆ

POSLANJE KOJE KREĆE OD SRCA

„Pazite! Bdižite jer ne znate kada je čas.“ (Mk 13, 33) Prema odluci pape Franje na prvu nedjelju došašća, 30. studenoga 2014. godine započela je Godina posvećenog života i traje do 2. veljače 2016. godine, blagdana Isusova prikazanja u Hramu.

NA PRVU NEDJELJU DOŠAŠĆA SLUŠALI SMO ULOMAK IZ MAR- KOVA EVANĐELJA KOJI GOVORI O BDIJENJU.

Bdiženje je forma življenja usko povezana s darom posvećenoga života. Lice posvećenih osoba nerijetko izgleda umorno od vlastitih poteškoća i muka, životnih nesnalazaženja i zbunjenosti u hodu za Isusom Kristom – živom Riječju. Međutim, upravo bismo bdiženjem nad darom posvećenosti mogli nadići ukopanost u vlastitu mlakost. Bdiženje nam pomaže čuvati i štiti primljen dar posvećenosti. Upravo zato što živimo iz iskustva toga dara, bdiženje nam nanovo otkriva umijeće pohranjivanja i prebiranja dodira Riječi u našim životima. (Usp. Lk 2, 19) Mnogi su gorostasi duha otkrivali i brižno njegovali primljen dar Riječi pounutrašnjujući ga u svome biću. Njih nazivamo sveticima. Mnogi su od njih, živeći od iskustva Riječi, osnivali crkvene redove. Stoga nam je nakana u ovoj Godini posvećenoga života predstaviti neke od crkvenih redova kako biste uvidjeli svu ljepotu i raskoš primljena dara posvećenosti. Počinjemo s redom koji je ostavio neizbrisiv trag u cijelom svijetu. Javlja se kao prosjački red početkom XIII. stoljeća. Osnovao ga je prosjak blizine Riječi - sv. Franjo Asiški. U XII. i početkom XIII. stoljeća Crkva prolazi kroz teške trenutke. Situacija je dramatična i uznemirujuća. Njezino je lice umorno i klonulo. Površna i nepreobražavajuća vjera, slabo gorljiv i nimalo vjerodostojan život crkvenih službenika, rast krivo vjernih pokreta dovode do nutarnjeg uništenja same Crkve. Potrebna je obnova. Na obzoru života Crkve u tom se razdoblju pojavljuje lik Franje iz Asiza. Nakon lakomislena i raskalašena življenja, Franjo biva dodirnut živim Bogom. Njegovo je iskustvo Boga bilo u prostoru svakodnevnih ljudskih iskustava. Zarobljenost u ratu, viđenje u Spoletu, susret s

gubavcem samo su neka od početnih iskustava u kojima Franjo otkriva Boga.

Franjo se stupnjevitotvarao Božjemu djelovanju u vlastitom životu. Jedan je trenutak iz 1206. godine osobito znamenit. Franji s križa u crkvi sv. Damjana progovara sama raspeta Ljubav – Krist Gospodin. Traži od njega da popravi njegovu Crkvu koja se ruši (usp. *Legenda trojice drugova* 13). Franjo imaše izvježbano uho za Božji glas. Slušanje Riječi je kod njega prvotno stanje nutarnje raspoloživosti srca, a ne sluha i čujnosti. Njegov poziv koji dorasta u Božjoj blizini počinje bivati poslanjem koje kreće od srca. U dubini Franjina bića događa se promjena. Obraćanje je najprije stvar nutarnje promjene koja s vremenom izrasta u vidljivo poslanje. Njegova neposredna privučnost riječi Božjom i Božjom blizinom postaje privlačna. Pristižu mu i prvi *drugovi* (prema T. Ladanu izvedenica latinske riječi *panis* – kruh, *companion* – koja se kod nas redovito prevodi kao drug ili sudrug, u doslovnom smislu znači *sukrušnik*, tj. onaj koji dijeli isti kruh). U tom pogledu Franjini su drugovi uistinu bili *sukrušnici*, oni koji *nisu živjeli samo o kruhu nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta* (usp. Mt 4, 4). Njihov je način života bio model obnove Crkve. Sami su sebe nazivali „pokornicima iz Asiza“ (*Peruđinska legenda 12; Legenda trojice drugova 37*). Vidljivo je da njihov život nije prvotno život ljudske zauzetosti, nego izručenosti daru odozgo.

NASTANAK I RAZVOJ REDA

Ispočetka je to bio pokret. Franjo nije htio osnovati red. Međutim, sve veći broj oduševljenika nagno ga je i na taj pothvat. Još 1209. (najvjerojatnije) papa Inocent III. odobrava *Pravilo života* Franje i njegovih drugova. Ta se godina uzima kao godina osnutka reda. Važno je istaknuti da kod Franje

nikada nije postojao raskorak između proročke karizme i karizme vlasti, nego je taj odnos redovito surječan. I danas kada istinski želimo obnovu Crkve, svoje provincije ili župe, najprije treba krenuti od vlastita srca, a ne kritiziranjem crkvenih službenika. Nadalje, odobravanje *Pravila života* iz 1209. godine bitno je jer je IV. lateranski sabor 1215. odlukom *Ne nimia religionum diversitas* zabranio osnivanje novih redova. Iako je evanđelje Gospodina našega Isusa Krista želio živjeti u svoj radikalnosti, *sine glossa*, bijaše primoran i kanonskim putem oblikovati način života po evanđelju. Bulom pape Honorija III. *Solet annuere* od 29. studenoga 1223. godine potvrđeno je *Pravilo sv. Franje*.

Franju povijest Crkve pamti kao osnivača triju redova: *Prvoga reda* (koji se sastoji od triju ogranka: Reda manje braće – OFM, Reda manje braće konventualaca – OFM-Conv, Reda manje braće kapucina – OFM-Cap), *Drugoga reda*, zajedno sa sv. Klarom (Red siromašnih sestara sv. Klare – klarise – OSC) te *Trećega reda* (koji se sastoji od Trećeg svjetovnog reda – trećari – OFS te Trećega samostanskog reda – trećoredci – TOR). Do račvanja unutar Prvoga reda na tri ogranka dolazi tijekom nutarnjih prijevora samoga reda. Sva tri ogranka imaju vlastitu generalnu upravu s generalnim definatorijem te djeluju neovisno jedni o drugima. Prema posljednjim statističkim podacima (2011. – 2014.) u svijetu djeluje oko 14 000 franjevaca opservanata (OFM), oko 4 300 franjevaca konventualaca (OFMConv) te oko 11 000 franjevaca kapucina (OFM-Cap). U svijetu živi, moli i radi oko 20 000 klarisa. Važno je istaknuti da u svijetu djeluje i oko 500 kongregacija i instituta franjevačkoga usmjerenja sa više od 200 000 članova.

UDIVLJENJE RIJEČJU

Na početku *Potvrđenog pravila* stoji: „U ime Gospodnje počinje život Manje braće. Pravilo i život Manje braće jest ovo: opsluživati sveto evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoci.“ (1, 1) Franjo je svjedočio život Božjega primata, život iz Božje volje koji kod njega pobuđuje udivljenje. Ono se nije pokazivalo kao trenutni ushit bez pokrića, nego kao *nutarnji zanos srca* koje je željelo gorjeti za Ljubav koja je za nas gorjela. Nije čudno što su Franjini spisi nadahnuti i prožeti Božjom riječju. Vidljiva je njegova izručenost *Riječi koja je tijelom postala i nastanila se među nama* (usp. Iv 1, 14). On ju je razumijevao u svjetlu Duha Svetoga. Zato je redovito braći preporučivao da *iznad svega moraju imati Duha Svetoga i njegovo sveto djelovanje* (*Potvrđeno pravilo* 10, 8). Jasno nam je kako je Franjina karizma u *otvorenosti karizmi Duha*, milosti koja se naklanja nad ponizna čovjeka. U ovome duhu treba promišljati o franjevačkoj karizmi

Riječ je podigla Franju, tolike franjevačke svetce i svetice. U stanju je podignuti i tebe. Neka tvoje življenje od umorna koraka postane razigrana udivljenost pred životom.

danas. Obnova Crkve moguća je samo ako pretpostavlja vlastitu izručenost Gospodinu koji po milosnu djelovanju Duha Svetoga obnavlja i čisti Crkvu, bistri pogled duha, daruje početke vječnoga života. I naši zavjeti dobivaju svoj smisao samo ako se žive u izručenosti Bogu. Dublje poniranje u smisao zavjeta događa se u Božjoj blizini. Životnost zavjeta mora biti vidljiva upravo iz odnosa sa životom. U tom pogledu valja svoje vrijeme darivati molitvi. Ona je prostor predanja cjelovite osobe, prostor prostracije vlastita srca i izručenost božanskom dodiru Riječi. Potrebno je vrijeme kako bi Riječ dotakla temeljne ljudske nejasnoće i nesnalazaženja, dodirnula boli i rane prouzročene grijehom, skinula umor s ljudskoga lica te mu vratila svježinu i prozračnost. Tamo gdje Riječ dotiče prostor života, taj prostor biva preobraženim. Riječ nas ne će ostaviti u pustinji vlastitoga jada, nego nas povesti u prostore uskrsnuća. Kada se dogodi taj trenutak, započinje trajna pjesan hvale Bogu koji čini silna djela u ljudskome životu. Sve ono što se dogodi nakon toga, samo je odgovor na prvotni Božji zahvat. Služenje se rađa iz zahvaćenosti Bogom i bitno uključuje druge (obitelj, bratstvo...). Zahvaćeni božanskim dodiranjem Riječi i sami zahvaćamo druge da žive iz Božje riječi. U trenutku kada nas Riječ podigne iz vlastite umrtvljenosti, umornosti i lažne udobnosti, bivamo dionici uskrsnuća. Riječ je podigla Franju, tolike franjevačke svetce i svetice. U stanju je podignuti i tebe. Neka tvoje življenje od umorna koraka postane razigrana udivljenost pred životom.

ULOGA FRANJEVACA U HRVATA

NEMALA JE ULOGA FRANJEVACA NA BILO KOJEM PODRUČJU LJUDSKOGA DJE- LOVANJA KROZ POVIJEST BOSNE I HERCEGOVINE I HRVATSKE.

U Bosnu dolaze kao misionari koji rade na iskorjenjivanju učenja bosanskih krstjana, već 1291. god., i tu ostaju do današnjih dana. Franjevačka provincija Bosna Srebrena jedina je ustanova koja neprekidno djeluje od srednjega vijeka pa do danas. God. 1339. ustanovljava se Bosanska vikarija, na čelu s fra Peregrinom Saksoncem, koji je imao značajnu ulogu i na dvoru bana Stjepana II. Kotromanića, a naimenovan je i bosanskim biskupom. Prvi franjevački samostan u Bosni je podignut u Milama kod Visokog oko 1340. godine, a poslije su izgrađeni i samostani u Kraljevoj Sutjesci, Olovu, Srebrenici, Fojnici, Kreševu...

Ovakav razvoj Bosanske vikarije doveo ju je u vodeći položaj na čitavu Balkanu, a njezino se područje proteže od Apulije na sjeveru Italije pa do Crnoga mora. U prvoj polovini 15. stoljeća neka se manja područja osamostaljuju i odvajaju, a nakon turskog osvajanja Bosne, godine 1514. dolazi do podjele vikarije na Bosnu Srebrnu (na prostoru pod turskom okupacijom) i Bosnu Hrvatsku (na preostalom području). Obje su vikarije 1517. izdignute na razinu provincija. Sultan Mehmed el-Fatih je 1463. godine izdao dokument na temelju koji se franjevcima dopušta daljnje djelovanje u Bosni. U 16. se stoljeću područje provincije Bosne Srebrene širi s turskim osvajanjima pa obuhvaća i Slavoniju, Srijem, Banat i južnu Ugarsku (do Budima). U 18. stoljeću dolazi do osamostaljivanja dalmatinskih samostana, a potom se 1757. izdvajaju

i prekosavski samostani te se 1758. godine ustanovljava područje Bosne Srebrene koje odgovara granicama Bosne i Hercegovine, a 1847. ustanovljava se i zasebna Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja Marijina. Brojni franjevci Bosne Srebrene i Hercegovine imali su ne-

procjenjiv doprinos kulturnom i znanstvenom životu Bosne i Hercegovine, a najistaknutiji među njima bili su fra Matija Divković, fra Nikola Lašvanin, fra Filip Lastrić, fra Ivan Franjo Jukić, fra Grga Martić, fra Petar Bakula, fra Dominik Mandić. U humanitarnom radu posebno se isticao fra Didak Buntić. Krajem 19. stoljeća franjevački se red reorganizira te nastaju nove provincije čije su granice određene prema nacionalnom ključu. Tako 1900. nastaje Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Zagrebu. Uz već spomenute provincije u Bosni i Hercegovini u Crkvi u Hrvata postoji još Provincija Presvetog Otkupitelja u Splitu i Provincija sv. Jeronima u Zadru. Također u Hrvatskoj postoji kapucinska, konventualska i trećoredačka provincija. Ženskih provincija ima više. Poseban mučenički put prošla je Hercegovačka franjevačka provincija čije su brojne fratre poubijali komunisti. Tako je samo tijekom i nakon Drugoga svjetskoga rata bez suda i krivice ubijeno, spaljeno ili bačeno u rijeku 66 hercegovačkih fratar. Brojni su završavali po komunističkim kazamatima zato što su naviještali evanđelje i ljubili svoj narod. Trenutno se vodi postupak za proglašenjem mučenicima mnogih od njih. Hrvatski sveti franjevci su sv. Nikola Tavelić i sv. Leopold Bogdan Mandić.

MARIJINO IME UPISANO U BILJKAMA

Naš narod, koji je na poseban način povezan s okolišem, Marijinim imenom naziva ne samo biljke nego i životinje i minerale. Na taj način želi upozoriti na nju kao na najveći putokaz na našem putu s Kristom prema Ocu u snazi Duha Svetoga.

FRA MARIO
CRVENKA

JOŠ DOK SAM BIO DIJETE, JAKO ME JE PRIVLAČILA PRIRODA SA SVIM SVOJIM BOGATSTVIMA, OSOBITO ŠAROLIKOŠĆU BILJNOGA I ŽIVOTINJSKOGA SVIJETA. Kad sam odrastao i počeo se baviti prirodnim znanostima, postale su mi poznate i druge strane, napose bilja. Na svakom koraku širom naše prekrasne biljem bogato obdarene zemlje, zamijetio sam da naš narod najljepšim, pa čak i najotrovnijim biljkama daje Marijino ime. To bih mogao ovako objasniti: veliki Bog, Stvoritelj, Oživotvoritelj, postade čovjekom te svojim čovjekopostanjem daje smisao svakom bitku, kako

čovjeku tako i biljci, životinji i kamenu. Sveto je pismo prepuno izjava o tome.

No, o ženi bez koje Bog nije htio postati čovjekom, govori se vrlo malo, kao da je uvijek htjela ostati u njegovoj sjeni. Njezin *publicity*

je vrlo malen. Ona je samozatajno za vrijeme njegova naučavanja primala riječi kojima je on, njezin sin, uzvisujući kraljevstvo nebesko iznad odnosa rodbinskih veza, proglasio blaženima one koji slušaju i čuvaju riječ Božju (*Mk 3, 35; Lk 11, 27.28*). Marija stoga nije mogla nikako nestati u zaboravu. Stoviše, oni za koje je oduvijek bila uzorom i poticateljicom na tišinu i služenje, nisu je mogli zaboraviti niti će to ikada moći. Ne ulazeći dublje u povijest čašćenja presvete Djevice, htio bih samo navesti jednu riječ Drugog vaticanskog sabora koji naglašava: „*Time što je Krista začela, rodila, hranila, u Hramu ga Ocu prikazala i s njime trpjela dok je na križu umirao, na sasvim je osobit način sudjelovala u Spasiteljevu djelu – poslušnošću, vjerom, ufanjem, žarkom ljubavlju i žarkom željom da obnovi vrhunaravni život duša. Radi toga nam je postala Majkom u redu milosti.*“ (Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium – Svjetlo naroda*, 61) Stoga i nije čudo što naš narod, koji je na poseban način povezan s okolišem, Marijinim imenom naziva ne samo biljke nego i životinje i minerale. Nazivajući u ovom slučaju biljke njezinim imenom, želi upozoriti na nju kao na najveći putokaz na našem putu s Kristom prema Ocu u snazi Duha Svetoga.

Moja vjera, koja nezamislivo spaja nastajanje i svemira i života, uvlači me u Krista, *pleromu* koja spaja srodnost stvorenja, biološko oblikovanje ljudskoga djelovanja, biokemijske osnove

Marijina ruža (*Paeonia officinalis*)

Narodna imena:

- hrvatski: Marijina ruža, božur
- francuski: Rose de Notre-Dame
- katalonski: Rosa de la Mare de Deu
- njemački: Marienrose, Madonnenrosen, Muttergottesrose.

OPIS BILJKE:

Božur ili, kako se rado naziva, *duhovska ruža* (*P. peregrina*) višegodišnja je biljka koja ima gomoljasto zadebljan korijen. Lisne su liske rascijepane na 2-3 dijela, s cjelovitim ili ponovno na 2-3 dijela rascijepanim listićima. Ubraja se u porodicu *Ranunculaceae* dočim neki ovaj rod izdvajaju u posebnu porodicu *Paeoniaceae*. Veliki i lijepi crveni cvjetovi zanesu svakog promatrača pa se stoga božur rado sadi po vrtovima.

Cijela je biljka ljekovita. Sadrži alkaloid, škrob, šećer, kalcijev oksalat itd. Nekada je cvijet služio protiv grčevita kašlja, protiv grčeva. (F. Kušan, 1938.)

duha i svijesti kao nepregledivu spoznaju u dubini moga stvorenoga bića. Ispunjen sam vjerom da sve stvorenje kroči prema Duhu, da se Duh ostvaruje u osobi, u čovjeku, a da je najveća osobnost Krist Isus – univerzalni Krist. U njemu je punina života, sva punina Očeve ljubavi. On je ta *pleroma*, ta punina. I stoga, opisujući biljke koje nose Marijino ime, želim doprinijeti da – obračunajući se Kristovoj Majci – što više spoznamo i upoznamo koju nam je ljubav Otac iskazao upravo po prirodi.

KOZMIČKA MISTIKA I DUHOVNOST SUSTVORENJA

Posljednjih nekoliko desetljeća u okviru socijalnoga nauka Crkve nema gotovo nijednog dokumenta u kojem se izravno ili neizravno ne bi govorilo o ekološkoj problematici. Osim dokumenata Svete Stolice, brojne su biskupske konferencije širom svijeta izradile dokumente u kojima se problematizira stanje okoliša i odgovornost ustanova i pojedinaca na dotičnim područjima. Ekološka tematika postala je jednom od središnjih tema ekumenskih procesa i međureligijskoga dijaloga.

FRA BOŽE
VULETA

KRŠĆANSTVO VJERUJE DA SU SVA STVORENJA U BOGU I DA JE BOG U SVIM STVORENJIMA: „BOG, STVORITELJ SVIJETA I SVEGA ŠTO JE U NJEMU... SVIMA DAJE ŽIVOTNI DAH I SVE OSTALO... ZBILJA NIJE DALEKO NI OD JEDNOG OD NAS. Po njemu, naime, živimo, mičemo se i jesmo...“ (*Dj 17,24. 27b.28*.) Sv. Toma Akvinski to je ovako izrekao: „Kao što je duša čitava prisutna u svakom dijelu tijela, tako je i čitav Bog prisutan u svemu i u svakom pojedinom.“

Budući da je sve u Bogu i Bog u svemu i svima, sva su stvorenja svjedoci Božji, zrcalo Božje prisutnosti, njegovi tragovi, znakovi, simboli. Kad čovjek u toj spoznaji i u toj vjeri slavi Boga, slavi ga sa svim stvorenjima. Ne slavi Boga samo čovjek nego i svako stvorenje: „Neka te slave sva djela tvoja, Gospodine“ (*Ps 145,10*); „Nebesa slavu Božju kazuju, naviješta svod nebeski djelo ruku njegovih.“ Mističnom pogledu svako stvorenje postaje sakrament, tj. sveti znak Božje nazočnosti.

Međusoban odnos božanskih osoba u kojem je Bog jedan u različitosti triju osoba, također je slika odnosa među

stvorenjima. Na sličan je način čitav kozmos jedno u različitosti, u mreži međuovisnih odnosa. Mistično promatranje stvarnosti pokazuje da ekološko shvaćanje cjelokupne stvarnosti kao jednog velikog organizma svoj temelj ima u trojstvenu odnosu u Bogu. Bog je u Isusu Kristu početak i svršetak svega. Utjelovljenjem Isusa Krista Bog je preuzeo kozmičku materiju koju je svojim uskrnućem stvaruhovio. Duh Sveti je sveopća božanska nazočnost u svijetu. U kozmičkoj mistici koja u svakom stvorenju promatra nazočnost Duha Božjega, izgrađuje se stav poštovanja prema svakom stvorenju u svijetu. Taj stav postaje snažnim nositeljem ekološke odgovornosti. U vjeri o Božjem stvaranju svijeta temeljna istina o čovjeku jest da je on stvorenje kao sva druga stvorenja. Spoznaja da je sustvorenje u čovjeku rađa najprije osjećaj „rodbinske“ veze sa svim stvorenjima, a onda i temeljan stav poštovanja dostojanstva svakog stvorenja, divljenje raznolikosti mnoštva i ljepoti sustvorenja kao i solidarnost s njima, a osobito s onim najslabijima.

U spoznaji „rodbinske“ veze sa svim stvorenjima Albert Schweitzer

izrekao je svoj poznati moto odnosa prema stvorenom – *strahopoštovanje pred životom*. Suočeni sa suvremenom ekološkom krizom taj moto možemo proširiti na *strahopoštovanje pred prirodom*.

Duhovnost mističkog promatranja stvorenoga ne pobuđuje samo divljenje čudu kozmosa, nego zapaža i kozmičku patnju, bol, bolest, starost i smrt. To stenjanje i uzdisanje prirode pod teretom patnje koja proizlazi iz njezine prolaznosti upečatljivo je opisano u Poslanici Rimljanima: „Uistinu znamo da sva stvorenja zajedno uzdišu i da se sva skupa muče u porođajnim bolima sve dosad.“ (8, 22) U vremenu do konačna spasenja svih stvorenja u Bogu, čovjek u duhovnosti sustvorenja ne ostaje ravnodušan na patnju drugih stvorenja. Ta duhovnost rađa osjećaj povezanosti, suosjećanje i solidarnost. To naravno počinje suosjećanjem i solidarnošću s ljudima te se proširuje na životinje i biljke. Suosjećanje i solidarnost sa stvorenjima konkretno znači angažirati se za dobro stvorenja, a prije svega zaštititi ih od patnje i smrti koja proizlazi iz čovjekove ekološke neodgovornosti.

Zanimljivo:
Svi nazivi, i Marijina ruža i duhovska ruža ili prijevod s njemačkog Madonina ruža, upućuju na veliku ljubav prema Majci Božjoj jer je Marija u povijesti spasenja najljepša i najzaslužnija. Ovaj naziv Marijina ruža nalazi se u *Gazophylaciumu* iz 1740. godine. Možda ovdje odgovaraju riječi pjesme *Kraljice svete krunice*:
Zrcima svete krunice cvatu nam bijele ruže nose ih tvome prijestolju anđeli što te kruže.

SVETIŠTE GOSPE OD KRASNA

Legenda o Majci Božjoj Krasnarskoj potječe iz 1219. godine. Davna pobožna priča kazuje da su pastiri u krasnarskoj šumi na nekakvu panju pronašli čudesan cvijet, a u cvijetu sliku Majke Božje. Pastiri otrgnu cvijet i ponesu ga u Krasnarsko polje, gdje se od drevnih vremena nalazila kapelica. Ali prenesena cvijeta nestade. Pastiri ga potom nađu na istom panju kao i prvi put.

FRA KARLO
LOVRIĆ

ZA MJESTO KRASNO I ČAŠĆENJE GOSPE U KRASNOM PRVI SAM PUT ČUO SREDINOM ŠEDAMDESETIH GODINA DOK SAM BORAVIO U ŠVICARSKOJ KAO VODITELJ HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE ST. GALLEN. Tada sam upoznao dr. Vladu Stojana, otorinolaringologa u kantonalnoj bolnici u St. Gallenu. Dr. Stojan je bio ne samo dobar i uzoran vjernik katolik nego i domoljub. Kad bi se pružila prilika, pričao je o svome rodnome mjestu Svetom Jurju (kod Senja) i hodočašćenju Majci Božjoj u Krasno. Volio je često ponoviti: „Znate, velečasni, kad budete imali priliku, svakako pođite i posjetite Krasno.“ I zaista, Bog je malo gdje na tako neznatnim udaljenostima rasuo toliko bogatstvo kao u Velebitu. U Velebitu je sve blizu, sve je povezano prijateljskim nitima: jela i vuk, kamen i medvjed, rosa i zrak, more i planina, nebo i zemlja, sve je jedno, sve je sklad. Zato je Velebit oduvijek privlačio, a osobito danas opčarava i privlači nás, suvremene ljude, zarobljenike gradskih prostora, buke i strojeva, samoće i svakojake otuđenosti. Tu u Velebitu u njegovim vrletima, u tišini svetišta Majke Božje od Krasna, kao da se vraćamo u djetinjstvo, kao da nalazimo sve što smo izgubili i što nam nedostaje. Odatle se vraćamo osnaženi psihički i fizički, pomireni sa sobom, mirniji i zadovoljniji duhom. Susresti se s iskonskom ljepotama Velebita znači susresti se s izvorom svake ljepote, znači barem za trenutak naći mir našem nezadovoljnom lutalačkom srcu.

Nekada je svetište Majke Božje od Krasna na Velebitu bilo najjače marijansko proštenišće u Hrvatskoj, posjećenije od Marije Bistrice i Trsata. U to pitomo podvelebitsko selo, smješteno na najvećoj nadmorskoj visini u Hrvatskoj (714 m), ljudi su dolazili čak i pješice, s Krka, iz Bosne i Dalmacije.

SVETIŠTE MAJKE BOŽJE OD KRASNA

Legenda o Majci Božjoj Krasnarskoj potječe iz 1219. godine. Davna pobožna priča kazuje da su pastiri u krasnarskoj šumi na nekakvom panju pronašli čudesan cvijet, a u cvijetu sliku Majke Božje. Pastiri otrgnu cvijet i ponesu ga u Krasnarsko polje, gdje se od drevnih vremena nalazila kapelica. Ali prenesena cvijeta nestade. Pastiri ga potom nađu na istom panju kao i prvi put. To se čudo ponovilo nekoliko puta: prenijeli bi cvijet, a on se opet vraćao na panj u šumi. Mjesto koje je Majka

Preljepu crkvu iz XVIII stoljeća, u kojoj se svake godine 15. kolovoza na blagdan Velike Gospe okuplja mnoštvo vjernika iz cijele Hrvatske, osobito krasi drevni kasetirani strop iznimne umjetničke vrijednosti s slikanim prizorima iz Kristova i Marijina života, iz života svetaca te latinskim citatima iz 1740. godine.

Božja odabrala nije bilo ni vidikovac niti je na tom mjestu netko živio, već je to naprosto bila jedna jama. Narod je shvatio Gospinu želju i u toj joj je šumi sagradio kapelicu, a nad samim panjem gdje se cvijet ukazao, podigli su joj žrtvenik. Kroz sljedeća stoljeća Krasno postaje poznato marijansko proštenišće, naročito čuveno po čudesnim ozdravljenjima. Milan Pavelić, pisac i nekadašnji župnik župe Krasno, sredinom 19. stoljeća navodi slučajeve koje je čuo od staraca da su na Krasnu slijepi zadobili vid, gluhi sluh, a nijemi govor. Kazivali su mu da je u dolinici

ispod kapele bilo na hrpe štapova što ih odbaciše hromi koji su tamo došli na štakama, a kući se vratili bez njih, posve zdravi. I u njegovo vrijeme bili su u udubini oltara obješeni brojni znakovi kao zahvala za Gospine milosti. Među narodom se prenose razne zgode: kako je Gospa od Krasna pomagala u olujama na moru, u pogiblima na kopnu, u teškim bolestima, u suhim godinama i svakojakim drugim nevoljama. U nepomućenoj tišini i nedirnutoj prirodi ovo je mjesto pogodno za molitvu i razmišljanje.

Proslava Velike Gospe

Panorama Krasna

Unutrašnjost crkve

Crkva Gospe od Krasna

Krasno i Velebit nisu mimoišli ni naši književnici Antun Branko Šimić i Vjenceslav Novak, a u pjesmi Naš čovo, Silvije Strahimir Kranjčević pjeva: Pošao bih Majci Božjoj na proštenje a na Krasno, Pre neg umrem da se skrušim, da ne bude poslije kasno.

Zato, čovječe, pođi na Velebit da bi našao prebivalište svoje duše i mir svoga srca, da bi susreo svoga Boga!

KRASNO JE JEDNO OD NAŠIH NAJVEĆIH PLANINSKIH NASELJA. Nalazi se na sjevernim obroncima Velebita na oko 800 m nadmorske visine u granicama Parka prirode Velebit. Pod imenom Krasno se spominje prvi put godine 1275., kao i podatak da je u Krasnu još 1219. godine bila izgrađena crkva sv. Marije. Krasno je u srednjem vijeku pripadalo senjskoj crkvi, a razoreno je i ostalo bez stanovnika u turskim osvajanjima u 17. stoljeću. Od 1790. opet je župno središte.

Selo se sastoji od četrnaest zaselaka raštrkanih u slikovitoj Krasnarskoj dolini koja je sa svih strana okružena visokim i šumovitim strminama i vrhovima. Zaseoci većinom nose na-

zive po prezimenima ljudi koji ovdje žive: Vukelići, Glavaši, Anići, Devčići i dr. Smještaj naselja i nadmorska visina doprinose tomu da je snijeg u Krasnu redovita zimska pojava i da se u pravilu dugo zadržava na tlu. Naselje pripada području grada Senja i Ličko-senjskoj županiji. Kroz selo prolazi cesta koja povezuje mjestašce Sveti Juraj (23 km) i Otočac (22 km), to jest spaja Primorje i Liku. Zemljopisni položaj i planinska klima odredili su usporen razvoj i ograničili gospodarske grane kojima se stanovništvo može baviti. Stanovnici ovoga kraja pretežno se bave stočarstvom, mljekarstvom, šumarstvom, obradom drveta, uzgojem žitarica i krumpira, te u novije vrijeme turizmom. S obzirom na bogate šume, tradicionalna je gospodarska grana ovoga

kraja šumarstvo i prerada drveta. U Krasnu se nalazi najstarija šumarija u Hrvatskoj, osnovana davne 1765. godine, a u selu rade i dvije privatne pilane. Otvaranjem Šumarskog muzeja (2005.), jedinog takve vrste u Hrvatskoj, i Šumarske kuće u novije vrijeme, šumarija Krasno svoju je djelatnost upotpunila i turizmom. U središtu je mjesta pošta, a nekoliko puta tjedno radi ambulanta opće prakse i stomatološka ambulanta. Selo ima dvije trgovine, nekoliko ugostiteljskih objekata, siranu te obiteljsko-poljoprivredno gospodarstvo s mnogo domaćih proizvoda. U Krasnu je smješteno i sjedište Nacionalnog parka Sjeverni Velebit te ispostava Parka prirode Velebit. U Krasnu djeluje i udruga „Čuvarice ognjišta“ posvećena njegovanju i očuvanju tradicije i baštine mjesta.

KAKO NASTAJU (CRNE) LEGENDE

Svoje nestašno dijete njemačka bi majka iz 17. stoljeća plašila otprilike ovako: „Ako ne budeš dobar, doći će Hrvat i pojest će te!“ Prevedeno na jezik našega ozemlja, ta bi prijetnja po prilici imala značenje: „Eto strašne vještice koja će te odnijeti, skuhati i pojesti!“ Stereotip o barbar-skim, gramzivim i krvožednim Hrvatima nastao je za vrijeme Tridesetogodišnjega rata u kojem su hrvatski vojnici, kao i u mnogim drugim ratovima, pokazali iznimnu hrabrost i zbog toga postali predmetom zlobnih kleveta svojih protivnika.

IVICA MUSIĆ

SMIŠLJENE KRIVOTVORINE, NAKAZNO IZOBLIČAVANJE I ZASTRAŠUJUĆE PRIČE KOJIMA JE CILJ IZAZIVANJE STRAHA PROPAGANDNE SU METODE KOJE SU ODVIJEK BILE TAJNO ORUŽJE, POGlavITO INFERIORNIH. I ponajčešće su bile uspješne. Budući da je laž kao i vino – što je starije, to je učinak snažniji – slika o prirodnoj genocidnosti Hrvata ostala je živa sve do današnjih dana. S vremena na vrijeme vješto su je oživljavali Mađari, Austrijanci, Rusi, a ponajvećma Srbi. Ne treba se stoga čuditi što mnogi i dandanas u Hrvatima vide biološki i kulturno programirane ubojice.

Nije ovo jedini primjer kako nastaju tzv. crne legende o omraženu protivniku. U novijoj povijesti susrećemo gotovo savršen uzorak kako se to čini. Naime, Hitlerov najodaniji sljedbenik i najbliži suradnik, „zli genij“, kako su ga prozvali iz protivničkoga tabora, ministar prosvjete i propagande Trećega Reicha Joseph Goebbels skovao je monstruoan plan kako riješiti „židovsko pitanje“. Kao nenadmašan manipulator i majstor propagande osmislio je dijaboličke metode kojima je svoje sunarodnjake uspio nahuškati na totalni rat protiv Židova. Između ostaloga sa zgarišta povijesti reanimirao je zamisao kako je židovski narod antikrist kojega se mora uništiti. U tome surječju poznata je njegova izjeka: „Vidite, to je neprijatelj svijeta, uništavatelj kultura, parazit među narodima, sin kaosa, utjelovljenje zla... Židov je zacijelo antikrist svjetske povijesti.“

Na ovako dobro osmišljene zlonamjerne i opasne konstrukcije nailazimo kamo god pogledamo. Osobito je na udaru Katolička Crkva. Neprestano se podgrijavaju nevjerojatne priče o stoljetnim urotama, o skrivenim tajnama koje od očiju javnosti i pod cijenu vlastitoga života čuvaju crkveni mračnjaci, o sablažnjivim epizodama iz života crkvenih upravitelja i tomu slično. U taj niz falsifikata svakako ulazi i tvrdnja o neprijateljskom stavu Katoličke Crkve prema znanosti i njezinu razvoju. No malo je što tako daleko od istine kao postavka da sukob između znanosti i vjere oduvijek bukti i da u tom

ratu znanost nadmoćno pobjeđuje. Riječ je, naime, o svjesno plasiranoj prijeviri koju su osmislili francuski prosvjetitelji, zdušno prihvatili protukršćanski mislitelji 19. stoljeća, u praksi nastojali dokazati protivnici totalitarnih sustava 20. stoljeća (komunizma, fašizma i nacionalsocijalizma), da bi ateistički fundamentalisti na pragu 21. stoljeća u ime znanosti i poradi sveopće dobrobiti i napretka čovječanstva pozvali na konačan obračun s najvećim zlom u povijesti čovječanstva – religijom. Najžalosnije je, međutim, to što mnogi kršćani nekritički prihvaćaju postavku o nespojivosti znanosti i vjere te tako nesvjesno sudjeluju u protukršćanskome projektu izobličavanja povijesne istine i učvršćivanju lažne slike o Crkvi kao kočničaru znanstvenoga napretka.

Odnos između znanosti i religije prebogata je i šarolik da bi ga se opisalo nekom jednostavnom formulom, pogotovo ne onom koja apostrofira samo nesuglasja. To je zapravo i prevladavajući stav znanstvene zajednice koja je oдавno odbacila tezu o konfliktu između ovih dviju zbiljnosti. Štoviše, do izražaja sve više dolazi postavka kako je novovjeka znanost baština kršćanstva, odnosno da je nastala zahvaljujući kršćanskomu svjetonazoru te kako su kršćanski znanstvenici dali (i neprestano daju) nemjerljiv prinos njezinu razviću.

Kao što naziv ove kolumne sugerira, nakana je autora ovih redaka ukazati na povijesne i suvremene krivotvorine, mitove i laži čiji je cilj zbunjivanje vjernika koji gotovo intuitivno polazi od postavke kako su vjera i znanost Božji darovi koji mu pomažu snalaziti se u svijetu, pravilno postupati u odnosu prema samome sebi, drugome, prirodi i Bogu te se konačno uzdići do jedne i nepatvorene Istine. Naposljetku će nastojati objektivno izložiti sve važnije dodirne, ali i prijeporne točke, bez lažnoga irenizma, ali i bez tendencioznih zaključaka svojstvenih radikalnim istraživačima ove problematike. Svu nadu autor polaze u Jamca svake istine prizivajući njegovu milost da ga očuva od svake zasljepljenosti i zastranjenja koja bi potencijalnoga čitatelja mogla zave-
sti na stranputicu.

ODNOS IZMEĐU ZNANOSTI I RELIGIJE PREBOGAT JE I ŠAROLIK DA BI GA SE OPISALO NEKOM JEDNOSTAVNOM FORMULOM, POGOTOVO NE ONOM KOJA APOSTROFIRA SAMO NESUGLASJA. TO JE ZAPRAVO I PREVLAĐAVAJUĆI STAV ZNANSTVENE ZAJEDNICE KOJA JE ODAVNO ODBACILA TEZU O KONFLIKTU IZMEĐU OVIH DVIJU ZBILJNOSTI.

Obred primanja i obećanja međugorske Frame

U NEDJELJU 1. VELJAČE 2015. ZA VEČERNJE SV. MISE KOJU JE U KON-CELEBRACIJI S DEVET SVEĆENIKA PREDSLAVIO PODRUČNI DUHOVNI ASISTENT FRA SLAVEN BREKALO, U MEĐUGORSKOJ ŽUPNOJ CRKVI ČLANOVI FRANJEVAČKE MLADEŽI IMALI SU OBRED PRIMANJA I OBEĆANJA. Trideset i četiri framaša dala su prva obećanja, a dvadeset i osam ih je produžilo svoj zavjet. Na kraju misnoga slavlja framaše su pozdravili njihov mjesni duhovni asistent fra Stanko Čosić i međugorski župnik fra Marinko Šakota, koji im je čestitao te zaželio da i dalje idu sa sv. Franjom prema Kristu. „Sveti nas Franjo oduševljava svojom jednostavnošću i slobodom. Želim da i vi idete tim putem”, rekao je fra Stanko te zahvalio mladima koji su pripremali ovo svečano slavlje, a također i njihovim

roditeljima. Nakon misnoga slavlja nastavljeno je druženje u dvorani Ivana Pavla II. Međugorska Frama djeluje već 20 godina i danas broji oko 130 članova. Djeluje kroz brojne sekcije: stvaralačku, glazbenu, čitalačku, medijsku, multimedijisku... a Framaši sudjeluju i u raznim humanitarnim akcijama. Glazbena sekcija često pjeva na Misama u crkvi, a odgovara i na pozive u druge župe gdje pjeva na primanjima i obećanjima. Stvaralačka sekcija djeluje aktivno, ponajprije u humanitarnom radu u župi. Marija, voditeljica stvaralačke sekcije, u nedjelju je dala svoja obećanja. Kaže da je to njezin novi početak: „Pozvani smo nasljedovati sv. Franju, a to je velik izazov jer znamo kakav je on čovjek bio. Bio je drukčiji. Mi smo danas pozvani svjedočiti i živjeti kao što je on živio gdje god se pojavimo, u školi, u crkvi.... To je nov i

velik izazov za sve nas.” Marija je predstavila i stvaralačku sekciju koja se sastoji od 30-ak aktivnih članova, a drugi se povremeno priključuju: „Odaziv je velik i svi su zainteresirani. Vide što su uradili svojim rukama i ponosni su. Za došašće smo radili adventske vijence i čestitke. Prihod je išao u dobrotvorne svrhe. Bili smo jako zauzeti i oko obreda primanja i obećanja: radili smo darove za druge Frame te pozivnice.” Antonija, koja je također u nedjelju dala svoja prva obećanja, ističe da je velik blagoslov biti u Frami: „U nedjelju sam dala prvo obećanje. Neopisiv je doživljaj kad stanemo pred oltar i dajemo obećanje Bogu da ćemo slijediti njegov put i put sv. Franje, da ćemo širiti evanđelje i biti primjer drugima.” U planu je duhovna obnova za međugorsku Framu, a nakon toga i organiziranje škole za animatore.

Svijećnica

BLAGDAN PRIKAZANJA GOSPODINOVA U HRAMU – SVIJEĆNICA – PROSLAVLJEN JE U PONEĐJELJAK 2. VELJAČE.

Večernji molitveno-liturgijski program predslavio je fra Dragan Ružić u koncelebraciji s petoricom svećenika. U propovijedi je kazao kako taj blagdan potječe još iz 4. stoljeća. Najprije se počeo slaviti u Jeruzalemu, a potom se slavlje proširilo i diljem tadašnjega kršćanskog svijeta: „Naime, 40 dana nakon Božića hodočasnici koji su dolazili u Jeruzalem u zajedništvu s mjesnim vjernicima obnavljali su uspomenu na Isusovo prikazanje u hramu. Tim su činom obnavljali ono što su učinili Josip i Marija ispunjavajući zakon po kojem je svaka židovska obitelj trebala Bogu prikazati svoga prvorođenca. To je bio čin zahvale Bogu na daru života, ali i čin u kojem su roditelji prema svojim mogućnostima davali i 'otkupninu' za svoga sina, kao spomen na spašene prvorođence u egipatskom ropstvu”, kazao je fra Dragan podsjetivši da na Svijećnicu Crkva slavi i Dan posvećenog života. „Danas na poseban način zahvaljujemo Gospodinu za sve one koji svjedoče svijetu ljepotu nasljedovanja Krista po evanđeoskim zavjetima siromaštva, čistoće i poslušnosti. Sveti je Otac ovu godinu odlučio proglasiti *Godinom posvećenog života*. Stoga će ona za cijelu Crkvu biti vrijeme posebne milosti, a za redovnike prigoda da evangeliziraju svoj vlastiti poziv i svoje zvanje te posvjedoče ljepotu koja proizlazi iz nasljedovanja Krista. Molimo za njih kako bi mogli probuditi svijet molitvom, kako bi ga mogli oživjeti svojim proročkim svjedočenjem i nazočnošću među siromašnima i odbačenima.”

Sveta Misa za međugorske stradale fratre i župljane

U UTORAK 10. VELJAČE 2015., NA SPOMENDAN BL. ALOJZIJA STEPINCA, SLAVLJENA JE SVETA MISA ZA FRATRE IZ OVE ŽUPE UBIJENE KONCEM DRUGOGA SVJETSKOG RATA I U PORAČU, KAO I ZA ŽUPLJANE STRADALE U PRVOME, DRUGOME TE U DOMOVINSKOME RATU. Večernje misno slavlje u 18 sati predslavio je dr. fra Robert Jolić u koncelebraciji s međugorskim župnikom fra Marinkom Šakotom i još jedanaest svećenika. Fra Robert je rekao: „Tijekom Drugoga svjetskog rata, osobito konceom rata i na križnim putovima hrvatskoga naroda 1945. godine, stradao je i velik broj hercegovačkih franjevaca, njih ukupno 66. Svi su oni bili žrtve partizansko-komunističke mržnje na sve što diše katolički i hrvatski. Kosti nekih od njih pronađene su tek u novije vrijeme, primjerice u Zagvozdu i u Ljubuškom, a neke ne će nikada biti pronađene jer su bačene u Neretvu ili dobro zatrpane u tko zna kakvim jamama ili škrapama. Desetorica od tih 66 franjevaca na neki su način povezani sa župom Međugorje: ili su tu rođeni, ili su u Međugorju nekada pastoralno djelovali. Ovu svetu Misu prikazujemo upravo za njih. Pomolit ćemo se i za

ostale pobijene svećenike, redovnike i redovnice u Hercegovini, kao i za tisuće i tisuće hrvatskih mladića, vojnika i civila koje su partizani okrutno pobili uglavnom nakon svršetka rata, nakon što su predali oružje. Velik je broj iz ove župe i njih ćemo se osobito sjetiti u svojim molitvama. Sve je to bilo iz mržnje prema vjeri, ali i prema slobodi hrvatskoga naroda. Danas ćemo se na osobit način prisjetiti i bl. Alojzija Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa, velikana hrvatskoga naroda kojega su komunističke vlasti nemilosrdno progonile, osudile na dugogodišnju zatvorsku kaznu te godinama trovale u zatvoru, od čega je na današnji dan prije 55 godina i preminuo. Upravo je kardinal Stepinac simbol stradanja čitavoga jednog naroda, pa i čitave Katoličke Crkve u hrvatskom narodu od komunista.” Fra Robert je u homiliji naveo imena desetorice franjevaca povezanih s međugorskom župom: petorica su rodom iz župe Međugorje, četvorica su ovdje pastoralno djelovala, a jedan je u visokoj životnoj dobi – fra Križan Galić – ubijen u međugorskoj župnoj kući gdje je privremeno boravio. Rodom iz župe Međugorje bili su fra Jozo Bencun,

fra Grgo Vasilj, fra Marko Dragičević, fra Mariofil Sivrić i fra Jenko Vasilj. Nikome se od njih ne zna za grob. Petorica franjevaca – fra Bernardin Smoljan, fra Paško Martinac, fra Bono Jelavić, fra Anđelko Nuić i fra Križan Galić – pastoralno su djelovali u Međugorju. „Mi vjernici imamo obvezu moliti i sjećati se svih žrtava rata i mržnje. Na to smo potaknuti i željom blagopokojnog pape Ivana Pavla II. koji je od vjernika tražio da u svojim molitvama i u svojim knjigama memoriraju i popišu svjedoke vjere. Na osobit se način naša franjevačka provincija već godinama sjeća svoje nevine pogubljene sućake, a vodi se i postupak za njihovo podizanje na čast oltara.” Misno slavlje uveličao je veliki župni zbor Kraljice Mira pod ravnanjem s. Irene Azinović.

Duhovna obnova za župljane

BUDUĆI DA TIJEKOM SIJEČNJA I VELJAČE U MEĐUGORJU BORAVI MANJI BROJ HODOČASNIKA, UOBIČAJNO SE DAŠE UPRAVO TADA ORGANIZIRA DUHOVNA OBNOVA ZA ŽUPLJANE. Ove godine održala se od 6. do 8. veljače, a predvodio ju je fra Damir Pavić, župnik župe Rođenja Blažene Djevice Marije u Brestovskom, koji je predslavio misna slavlja tijekom cijele duhovne obnove i održao niz predavanja. „Draga braćo i sestre, prihvatimo križ. Tražimo od Gospodina po zagovoru Majke da nam naši križevi

budu breme lako, breme slatko, breme koje nas vodi u život, drugoga puta nema. Mi možemo križ odbacivati, tada drvo križa postaje još teže, a može nam biti i radost ako ga prihvatimo. Tada će donositi slatke plodove našoj duši. Slušajmo glas svoje majke Marije. Nemojmo umišljati da znamo bolje od Majke što je dobro za nas. Trebamo slušati Majku, nema sigurnijeg puta za spasenje. Sv. Ljudevit Montfortski kaže da je Marija najsigurniji, najlakši i najbrži put do Isusa, do njegove milosti”, kazao je između ostaloga fra Damir Pavić.

O. Antonello Cadeddu: Ljudi se nakon Međugorja mijenjaju i ponovno se rađa želja za molitvom, za Euharistijom

TALIJANSKI SVEĆENIK O. ANTONELLO CADEDU POSJETIO JE MEĐUGORJE. Svećenik je trideset tri godine, od toga dvadeset godina djeluje u Brazilu, u Sao Paulu. S o. Enricom osnovao je zajednicu *Alleanza di Misericordia* koja skrbi o siromašnima i napuštenima koji žive na ulici. U Međugorje dolazi kao duhovni pratitelj hodočasnika. „Od samoga početka ukazanja u Italiji se govorilo o Međugorju. Nije me tada previše zanimalo jer sam bio uključen u mnoge aktivnosti. Prvi sam put bio došao ovamo jer me jedna skupina talijanskih hodočasnika pozvala kao duhovnoga pratitelja. U travnju 2000., kada smo počeli s našom zajednicom u Brazilu, pozvali su me da s o. Enricom ponovno dođem u Međugorje pratiti dvjesto hodočasnika iz Brazila”, kazao

je o. Antonello. Svjedočio je i o promjeni brojnih života nakon Međugorja: „Sjećam se jednoga novinara koji je došao s nama iz znatiželje. Ovdje je bio nekoliko dana i njega je Međugorje promijenilo. Što se u njegovu sru dogodilo ne znam, ali se njegovo ponašanje potpuno promijenilo. Započeo je nov život. Vidimo da se ljudi nakon Međugorja mijenjaju, ponovno se rađa želja za molitvom, za Euharistijom. Mislim da Međugorje ima jednostavnost svakodnevnoga života.” O. Antonello ističe da su poruke Kraljice Mira jedno-

stavne, da dodiruju srce i pomažu nam hodati i rasti na duhovnome putu: „Osjećam da Gospa pomaže svima nama, pomaže našoj zajednici, pomaže ljudima u svijetu da bi doista mogli živjeti riječ Božju, Euharistiju, Sveto pismo. Jednostavne upute koje Gospa daje snažne su duhovne smjernice svakom čovjeku. To vidim s našim ljudima koje susrećemo na ulici. Kad im ponudimo pet kamenova koje Gospa nudi, oni su presretni: Euharistija, krunica, Biblija, post i ispovijed. To su temeljne Gospine poruke”, kazao je o. Antonello Cadeddu.

Molitveno-odgojni seminar u Međugorju

OD 13. DO 15. VELJAČE 2015. U MEĐUGORJU JE ODRŽAN MOLITVENO-ODGOJNI SEMINAR ZA UČENICE 7. I 8. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE, U ORGANIZACIJI ŠKOLSKIH SESTARA FRANJEVKI MOSTAR. Susret se održavao u kući molitve *Domus pacis*, a sudjelovalo je 40 djevojaka. Školske sestre franjevke već gotovo 25 godina održavaju molitvene susrete za djevojke.

Nakon okupljanja program je započeo molitveno-liturgijskim slavljem u župnoj crkvi sv. Jakova nakon čega je uslijedilo upoznavanje i uvodni razgovor. Drugoga dana susreta sudionice seminara molile su na Brdu ukazanja te sudjelovale na večernjem molitvenom programu, osobito na klanjanju Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu koje je za njih bilo posebno duhovno iskustvo. Seminar je završio nedjeljnom svetom Misom.

Pobožnost križnoga puta

POSEBNOST KORIZMENOGA VREMENA JE RAZMATRANJE KRISTOVE MUKE, POGLAVITO U POBOŽNOSTI KRIŽNOGA PUTA KOJI SE MOLI I PO CRKVAMA I PO OBITELJIMA. U međugorskoj župi pobožnost je petkom na Križevcu u 14 sati te u župnoj crkvi nakon večernje svete Mise. U filijalama (Šurmanci, Vionica, Miletina) križni se put moli u 16 sati. Pobožnost križnoga puta počela se moliti na Križevcu s početkom Gospinih ukazanja. Nakon 1981. godine međugorskim se župljanima pridružuju vjernici iz okolnih mjesta i svijeta. Mnogi su se hodočasnici popeli na brdo Križevac koje za njih znači poziv da susretnu Isusa u njegovoj mucu i da otkriju njegovu ljubav. Postaje su u početku bile označene drvenim križevima, a 1988. postavljeni su brončani reljefi (djelo prof. Carmella Puzzola). Na svakome od njih (osim u Getsemanskom vrtu) nalazi se Gospa. Pobožnost križnoga puta uz brdo Križevac održava se svakoga petka tijekom cijele godine.

Molitvena odluka mladih u korizmi

MLADI ŽUPE SV. JAKOVA U MEĐUGORJU ODLUČILI SU I OVU KORIZMU ŽIVJETI NA NAJLJEPŠI MOGUĆI NAČIN. Svakoga dana tijekom korizme u 20 sati navečer zajednički će moliti krunicu na Brdu ukazanja. Te molitve ne će biti jedino petkom (jer se moli križni put popodne na Križevcu i nakon večernje svete Mise u crkvi) i nedjeljom (jer se popodne moli krunica na Brdu ukazanja).

Statistika za veljaču 2015.

BROJ PODIJELJENIH SV. PRIČESTI: 30 750
BROJ SVEĆENIKA KONCELEBRANATA: 687 (24 DNEVNO)

Korizmena duhovna obnova Franjevačkog svjetovnog reda u Međugorju

DANA 21. VELJAČE U MEĐUGORJU JE ODRŽANA PETA KORIZMENA DUHOVNA OBNOVA U ORGANIZACIJI HERCEGOVAČKOG PODRUČNOG VIJEĆA FRANJEVAČKOG SVJETOVNOG REDA. Program duhovne obnove započeo je obraćanjem područne ministre Ankice Zele-nike. Riječi pozdrava i dobrodošlice uputili

su domaćini: ministar mjesnoga bratstva Jure Čilić, mjesni duhovni asistent fra Ivana Landeka ml. te međugorski župnik fra Marinko Šakota. Nakon poticajnih riječi područnog duhovnog asistenta fra Ljube Kurtovića o značenju ove duhovne obnove, riječ je uzeo fra Danko Perutina govoreći o temi „Korizma – vrijeme odricanja i odabira“. Na duhovnoj

obnovi sudjelovalo je oko 350 trećara iz 14 mjesnih bratstava u Hercegovini. Program su pjesmom obogatili međugorski framaši. Nakon predavanja slijedila je priprema za svetu ispovijed, nakon čega su se sudionici duhovne obnove priključili večernjem molitvenom programu u crkvi sv. Jakova. Otajstva krunice predmolili su ministri mjesnih bratstava.

22. međunarodni susret organizatora

DLAĐESET DRUGI međunarodni susret organizatora hodočašća, voditelja centara mira, molitvenih i karitativnih skupina vezanih za Međugorje, održava se u Međugorju od 2. do 6. ožujka u vrijeme pripreme *Glasnika mira*. Tema susreta je: „Mir vama!“ (Iv 20, 21) Više o tome u sljedećem broju.

Najstarija župljanka

RUŽA VIDOVIĆ BARAČUŠA, NAJSTARIJA ŽUPLJANKA ŽUPE MEĐUGORJE, PROSLAVILA JE U SUBOTU 21. VELJAČE 100. ROĐENDAN.

Bila je to velika svečanost za njezinu obitelj, prijatelje, susjede i sve čestitare. Stoti rođendan baki Ruži čestitali su i međugorski župnik fra Marinko Šakota i fra Karlo Lovrić, koji se bavi pastoralom starih i bolesnih u župi Međugorje i redovito posjećuje baku Ružu. Rođena je 21. veljače 1915. godine u Međugorju u obitelji Ilke i Mande Barač. Udala se za Tadiju Vidovića s kojim je rodila sedmero djece, od kojih je danas četvero živih. Baka Ruža ima i četrnaestero unučadi, petnaestero prauučadi i dvoje prapraunučadi. Dobra je zdravlja, živi u Miletini s nevjestom Dragom i kćeri Ljiljom koje su kazale kako baka Ruža svaku večer uzme krunicu u ruke i uz Radiopostaju Mir Međugorje moli Gospinu krunicu i sluša svetu Misu. Baka Ruža kaže da su recept dugovječnosti vjera, molitva, puno rada i što više zelenja iz vlastita vrta, i jedna čašica bijeloga vina dnevno.

Popularizacija Svetoga pisma kroz malonogometni turnir u Međugorju

HRVATSKO BIBLIJSKO DRUŠTVO, U SURADNJI S ALBANSKIM, SRPSKIM I MAKEDONSKIM BIBLIJSKIM DRUŠTVOM, OD 20. DO 22. VELJAČE 2015. ORGANIZIRALO JE MALONOGOMETNI TURNIR U MEĐUGORJU RADI POPULARIZACIJE SVETOGA PISMA. Okvir cijeloga programa bila je zajednička molitva i susret s Biblijom. Nogometu je prethodilo čitanje iz Svetoga pisma, a pouku o redovitu čitanju i prou-

čavanju Biblije održao je profesor biblijskih znanosti fra Ivan Dugandžić. Na susretu je sudjelovalo šest ekipa iz Albanije, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Prvotni cilj susreta bilo je druženje, upoznavanje i želja da sudionici čitaju Sveto pismo i žive po načelima riječi Božje. Kao i na svakom drugom natjecanju, sudionicima su dodijeljene simbolične nagrade koje su izmamile osmijeh na licima sudionika. (kta)

Željko Kaić: Volio bih da ljudi dođu i upoznaju Međugorje

POZIVU GOSPE KRALJICE MIRA IZ MEĐUGORJA ODAZVALI SU SE MILIJUNI HODOČASNIKA IZ CIJELOGA SVIJETA. Oni svjedoče o promjeni života, o velikoj zahvalnosti Kraljici Mira za primljene blagoslove i rađanju novoga puta s Kristom. Evo što kaže Željko Kaić iz Karlovca: „Prvi sam put posjetio Međugorje prije nekih 13 godina. Često dođem ovamo i mogu kazati da je dolazak danas drukčiji nego u početku. Biti u Međugorju, mjestu molitve i milosti, nešto je posebno, ne može se to opisati. Misa je meni sve. Lijepo je otići na Križevac, izmoliti križni put, biti sa sobom i s Gospodinom, naći mir koji nam svima nedostaje. Bez Gospe, bez krunice u ruci, bez svakodnevne obiteljske molitve nema ništa. Volio bih da ljudi dođu i upoznaju Međugorje, da vide što je Misa, što je molitva.“

PRIBILJEŽILA
KRISTINA KRSTIČEVIĆ

IVAN ŠIMIĆ, DUBROVNIK, HRVATSKA
Prvi sam put bio u Međugorju kao mali, možda 1985. ili 1986. godine, onda još nekoliko puta, a zadnji put bio sam 1996. godine. Tada sam se bio zavjetovao da ću ići bos na Križevac ako upišem fakultet i penjao sam se kao lahor! Nisam odavno bio u Međugorju i osjećam se lijepo. Zahvalan sam, završio sam fakultet, našao posao, imam krasnu obitelj, dvoje djece.

PAMELA VIDOVIĆ, OSIJEK, HRVATSKA
Prvi sam put bila u Međugorju 2008. godine kao turist. Došla sam vidjeti što tu ima, a onda sam od turista postala hodočanicom. Dolazim svakoga ljeta na duhovnu obnovu s molitvenom zajednicom Totus Tuus. Trenutno se osjećam odlično, ali kad god dođem na duhovnu obnovu u Međugorje, u pet dana bude svakakvih osjećaja, pogotovo kada čovjek spozna neke stvari o sebi. To nekada zna biti ružno i bolno, jer istina nije uvijek ugodna, ali hvala Bogu da možemo rasti dalje, tako da nam je i to korisno. Svake se godine popnem na Podbrdo, a molimo i Križni put na Križevcu. Idemo svakoga dana na večernji program, a danas se planiramo i ispovjediti. Imamo dobro organiziran boravak ovdje: molimo krunicu, imamo kateheze i zajedničke molitve tako da nam je vrijeme stvarno popunjeno, ali uvijek ostane vremena i za osobnu molitvu. Trudim se živjeti Marijine poruke u svakodnevicu, iako mi je to nekad teško, pogotovu post, jer ja sam iz Slavonije pa volim fino jesti, ali zaista ih želim živjeti. Jako sam sretna što me Marija poziva u Međugorje. Uvijek imam neku molitvenu nakanu. Kad se penjem na Križevac, to je uvijek s nekom nakanom. Uvijek se trudim moliti i za sebe, da rastem u spoznaji, da budem što bolja, što bliže Bogu. To je nekako najvažnije od svega. Molim Boga za pomoć u svakodnevicu, to je naša svakodnevna borba, to je ono za što nam treba snage. Žao mi je što u Međugorju ne vidim baš puno Hrvata. Ne bojte se približiti Bogu, jer Bog je dobar i Bog vas ljubi, želi vas blizu sebe.

Tjedni molitveni program

zimski raspored (od 1. rujna do 31. svibnja)

PONEDJELJAK I SRIJEDA

7.30 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. Misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

UTORAK

7.30 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. Misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
21 - 22 h Euharistijsko klanjanje

ČETVRTAK

7.30 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Krunica
18 h Sv. Misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h Križni put uz Križevac
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. Misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Čašćenje Križa

SUBOTA

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. Misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
21 - 22 h Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

8, 11, 18 h Sv. Mise na hrvatskom
Ispovijed Prije podne za vrijeme Mise
Prije podne Sv. Mise na različitim jezicima
Tijekom dana Susreti sa svjedocima
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h Krunica na Brdu ukazanja
17 - 20 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. Misa
19 - 20 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

MEĐUGORSKI VIDIOCI TVRDE DA JE U JEDNOM UKAZANJU GOSPA PLAČUĆI REKLA: „ZABORAVILI STE BIBLIJU!“

U svojim je porukama mnogo puta pozivala na čitanje Svetoga pisma. Rekla je: „Čitajte Sveto pismo, živite ga i molite da biste shvatili znakove ovoga vremena. ... Stavite Sveto pismo na vidljivo mjesto u svojoj obitelji, čitajte ga, razmišljajte i učite kako Bog ljubi svoj narod.“ (Iz poruka od 25. VIII. 1993. i 25. I. 1999.) Iz preobila biblijskih tekstova Crkva nam iz dana u dan nudi odabranu duhovnu hranu – misna čitanja iz Staroga i Novoga zavjeta. Iz broja u broj *Glasnika mira* u ovoj ćete rubrici naći kratice koje upućuju na biblijsku knjigu, poglavlje i redak misnih čitanja za razdoblje od 15. do 15. u mjesecu. Božja je riječ radosna vijest. Ona je živa i djelotvorna. Ako se izložimo njezinu djelovanju, ona ima snagu mijenjati nas.

NEDJELJA 15. OŽUJKA 2015. –

4. KORIZMENA NEDJELJA

2 Ljet 36, 14-16.19-23; Ps 137, 1-8; Ef 2, 4-10; Iv 3, 14-21

Ponedjeljak 16. ožujka 2015.

Iz 65, 17-21; Ps 30, 2.4.5-6.11-12a.13b; Iv 4, 43-54

Utorak 17. ožujka 2015.

Ez 47, 1-9.12; Ps 46, 2-3.5-6.8-9; Iv 5, 1-3a.5-16

Srijeda 18. ožujka 2015.

Iz 49, 8-15; Ps 145, 8-9.13cd.14.17-18; Iv 5, 17-30

Četvrtak 19. ožujka 2015. –

Sveti Josip, zaručnik BDM

2 Sam 7, 4-5a.12-14a.16; Ps 89, 2-5.27.29; Rim 4, 13.16-18.22; Mt 1, 16.18-21.24a ili Lk 2, 41-51a

Petak 20. ožujka 2015.

Mudr 2, 1a.12-22; Ps 34, 17-21.23; Iv 7, 1-2.10.25-30

Subota 21. ožujka 2015.

Jr 11, 18-20; Ps 7, 2-3.9b-12; Iv 7, 40-53

POTICAJ ZA LECTIO DIVINA

od 15. do 15. u mjesecu

PRIREDILA LIDIJA PARIS

NEDJELJA 22. OŽUJKA 2015. – 5. KORIZMENA NEDJELJA

Jr 31, 31-34; Ps 51, 3-4.12-15; Heb 5, 7-9; Iv 12, 20-33

Ponedjeljak 23. ožujka 2015.

Dn 13, 1-9.15-18a.19-30.33-62; Ps 23, 1-6; Iv 8, 1-11

Utorak 24. ožujka 2015.

Br 21, 4-9; Ps 102, 2-3.16-21; Iv 8, 21-30

Srijeda 25. ožujka 2015. –

NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO (BLAGOVIJEST)

Iz 7, 10-14; Ps 40, 7-11; Heb 10, 4-10;
Lk 1, 26-38

Četvrtak 26. ožujka 2015.

Post 17, 3-9; Ps 105, 4-9; Iv 8, 51-59

Petak 27. ožujka 2015.

Jr 20, 10-13; Ps 18, 2-7; Iv 10, 31-42

Subota 28. ožujka 2015.

Ez 37, 21-28; Otpj. pj.: Jr 31, 10-13; Iv 11, 45-56

NEDJELJA 29. OŽUJKA 2015. – NEDJELJA MUKE GOSPODNE (CVJETNICA)

U procesiji s grancicama: Mk 11, 1-10
(ili: Iv 12, 12-16); u Misi: Iz 50, 4-7; Ps 22, 8-9.17-20.23-24; Fil 2, 6-11; Mk 14, 1 – 15.47

Ponedjeljak 30. ožujka 2015.

Iz 42, 1-7; Ps 27, 1-3.13-14; Iv 12, 1-11

Utorak 31. ožujka 2015.

Iz 49, 1-6; Ps 71, 1-6b.15ab.17; Iv 13, 21-33.36-38

Srijeda 1. travnja 2015.

Iz 50, 4-9a; Ps 69, 8-10.21bc.22.31.33-34; Mt 26, 14-25

Četvrtak 2. travnja 2015. –

VELIKI ČETVRTAK

Iz 12, 1-8.11-14; Ps 116, 12-13.15.16b-18; 1 Kor 11, 23-26; Iv 13, 1-15

Petak 3. travnja 2015. –

VELIKI PETAK

Iz 52, 13 – 53.12; Ps 31, 2.6.12-13.15-17.25; Heb 4, 14-16; 5.7-9; Iv 18, 1 – 19.42

Subota 4. travnja 2015. – VELIKA SUBOTA, VAZMEMO BDIJENJE

SZ: Post 1, 1 – 2, 2 (ili 1, 1.26-31a);
Post 22, 1-18 (ili 22, 1-2. 9a.10-13.15-18); Izl 14, 15-15.1a; Iz 54, 5-14; Iz 55, 1-11; Bar 3, 9-15.32-4, 4; Ez 36, 16-17a.18-28;
NZ: Rim 6, 3-11; Ps 118, 1-2.16ab-17.22-23; Mk 16, 1-7

NEDJELJA 5. TRAVNJA 2015. – NEDJELJA USKRŠNUČA GOSPODINOVA

Dj 10, 34a.37-43; Ps 118, 1-2.16ab-17.22-23; Kol 3, 1-4 (ili: 1Kor 5, 6b-8);
Iv 20, 1-9

Ponedjeljak 6. travnja 2015.

Dj 2, 14.22-32; Ps 16, 1-2a.5.7-8.11; Mt 28, 8-15

Utorak 7. travnja 2015.

Dj 2, 36-41; Ps 33, 4-5.18-20.22; Iv 20, 11-18

Srijeda 8. travnja 2015.

Dj 3, 1-10; Ps 105, 1-4.6-9; Lk 24, 13-35

Četvrtak 9. travnja 2015.

Dj 3, 11-26; Ps 8, 2a.5-9; Lk 24, 35-48

Petak 10. travnja 2015.

Dj 4, 1-12; Ps 118, 1-2.4.22-24.25-27a;
Iv 21, 1-14

Subota 11. travnja 2015.

Dj 4, 13-21; Ps 118, 1.14-21; Mk 16, 9-15

NEDJELJA 12. TRAVNJA 2015. – 2. VAZMENA NEDJELJA (NEDJELJA BOŽANSKOGA MILOSRĐA)

Dj 4, 32-35; Ps 118, 2-4.16ab-18.22-24;
1 Iv 5, 1-6; Iv 20, 19-31

Ponedjeljak 13. travnja 2015.

Dj 4, 23-31; Ps 2, 1-9; Iv 3, 1-8

Utorak 14. travnja 2015.

Dj 4, 32-37; Ps 93, 1-2.5; Iv 3, 7b-15

Srijeda 15. travnja 2015.

Dj 5, 17-26; Ps 34, 2-9; Iv 3, 16-21

S fra Slavkom Barbaričem u Gospinoj školi živimo korizmu

